

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повна назва факультету)
Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки
(повна назва кафедри)

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»)»

Виконав: студент 2-го курсу, групи МЗД-20м
спеціальності 073 – «Менеджмент»

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Капралюк В.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доцент каф. ММЕ

Сметанюк О.А.

(прізвище та ініціали)

«13» грудня 2021 р.

Опонент: к.е.н., доцент каф. ЕПВМ .

Причепя І.В.

(прізвище та ініціали)

«14» грудня 2021 р.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ММЕ

д.е.н., проф. Карачина Н.П.

(прізвище та ініціали)

«15» грудня 2021 р.

Вінниця ВНТУ – 2021 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки
Рівень вищої освіти II-й (магістерський)

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 073 – «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма – Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри ММЕ

д.е.н., професор Карачина Н.П.

«28» вересня 2021 р.

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Капралюк Валерії Максимівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»)

керівник роботи к.е.н., доцент Сметанюк О.А.

затверджені наказом ВНТУ від «16» листопада 2021 року № 262.

2. Строк подання студентом роботи: 24 листопада 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативні та законодавчі акти України, основні положення наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали періодичних видань, наукових конференцій та інші матеріали, оприлюднені у друкованій формі чи розміщені в мережі Internet у межах досліджуваного проблемного поля, офіційні матеріали Держкомстату України, фінансова звітність ПрАТ «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» за 2018-2020 рр. (додаток В)

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Теоретично-методичні аспекти формування механізму економічної діагностики підприємства. Аналізування механізму економічної діагностики підприємства переробної промисловості ПрАТ «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій». Заходи щодо удосконалення механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості

5. Перелік графічного матеріалу: Рисунки: структура і алгоритм діагностики; механізм формування та використання діагностичної матриці на підприємстві; Блок-схема механізму реалізації комплексної економічної діагностики підприємства; динаміка індексів промислової продукції та цін виробників в Україні; системи управління підприємством; концептуальна модель системи діагностики; загальні етапи комплексної економічної діагностики; модель удосконалення превентивного менеджменту сучасного підприємства, модель

основних етапів Інтернет-комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК . Таблиці :Іманентні якості та специфічні особливості діагностики, критичний аналіз підходів до визначення сутності поняття «економічна діагностика», методика оцінки основних діагностичних індикаторів; аналіз основних показників діяльності досліджуваного підприємства; характеристика промислового ринку та маркетингових комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК , ефективність використання рекламного бюджету Інтернет- комунікацій, план рекомендацій, який потрібно впровадити на підприємстві з метою підвищення ефективності менеджменту підприємства та покращення результатів його діяльності

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	Сметанюк О.А.		

7. Дата видачі завдання «28» вересня 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	травень-червень	
2	Виконання спеціальної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	вересень	
3	Виконання спеціальної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	вересень-жовтень	
4	Виконання спеціальної частини МКР. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	листопад	
5	Нормоконтроль. Попередній захист МКР	листопад	
6	Рецензування МКР	грудень	
7	Захист МКР	грудень (за графіком)	

Студент

_____ (підпис)

Капралюк В.М.

Керівник роботи

_____ (підпис)

Сметанюк О.А.

АНОТАЦІЯ

УДК: 658.5:65.011

Капралюк В.М. Формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»). Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – менеджмент, освітня програма – менеджмент ЗЕД. Вінниця: ВНТУ, 2021. 124 с.

На укр. мові. Бібліогр.: 59 назв; рис.: 16; табл. 25.

В магістерській кваліфікаційній роботі розглядаються теоретико – методичні засади формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»). В роботі досліджено теоретико – методичні засади формування механізму економічної діагностики підприємства. Проведено ґрунтовний аналіз механізму економічної діагностики підприємства переробної промисловості ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій». На основі проведеного аналізу розроблено ряд пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості

Ключові слова: діагностика, економічна діагностика, механізм комплексної економічної діагностики, стійкість фінансового стану, економічна безпека.

ABSTRACT

Kapralyuk V.M. Formation of the mechanism of economic diagnostics of processing industry enterprises (on the example of the private joint-stock company "Regional Plant of Reinforced Concrete Products and Structures"). Master's thesis in specialty 073 – management. Vinnitsa: VNTU, 2021. – 124 p.

In Ukrainian language. Bibliographer: 59 titles; fig.: 16; tabl. 25.

In the master's qualification work the theoretical and methodical bases of formation of the mechanism of economic diagnostics of the enterprises of the processing industry (on an example of private joint-stock company "Regional plant of reinforced concrete products and designs") are considered. Theoretical and methodical bases of formation of the mechanism of economic diagnostics of the enterprise are investigated in the work. A thorough analysis of the mechanism of economic diagnostics of the processing enterprise of PJSC "Regional Plant of Reinforced Concrete Products and Structures" was carried out. On the basis of the conducted analysis a number of offers and recommendations on improvement of the mechanism of economic diagnostics of the enterprises of the processing industry are developed.

Key words: diagnostics, economic diagnostics, mechanism of complex economic diagnostics, stability of financial condition, economic security.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Поняття економічної діагностики як інструменту підвищення ефективності управління підприємством	8
1.2 Особливості формування механізму економічної діагностики підприємства	19
1.3 Методичні засади реалізації економічної діагностики на підприємстві	27
Висновки до першого розділу	39
2 АНАЛІЗУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ПРАТ «ОБЛАСНИЙ ЗАВОД ЗАЛІЗОБЕТОННИХ ВИРОБІВ ТА КОНСТРУКЦІЙ»	40
2.1 Аналітичне оцінювання стану та перспектив розвитку переробної промисловості в Україні	40
2.2 .Загальна характеристика та оцінка фінансово-економічного стану і результатів господарювання ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» за 2018-2020 рр.	52
2.3 Аналіз механізму економічної діагностики на ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»	66
Висновки до першого розділу	79
3 ЗАХОДИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	81
3.1 Обґрунтування моделі комплексної економічної діагностики	

підприємства переробної промисловості	81
3.2 Розробка заходів щодо покращення результатів діяльності	
ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»	92
Висновки до третього розділу	110
ВИСНОВКИ	112
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	118
Додаток А (обов'язковий) Протокол перевірки магістерської кваліфікаційної роботи	125
Додаток Б (обов'язковий) Технічне завдання	126
Додаток В (обов'язковий) Фінансова звітність підприємства ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» за 2018-2020 роки	131
Додаток Г (обов'язковий) Ілюстративний матеріал	142
Додаток Д Концептуальна модель системи діагностики фінансового потенціалу підприємства	161

ВСТУП

Актуальність теми. Підвищення ефективності функціонування вітчизняних підприємств значною мірою залежить від об'єктивного визначення стану підприємства як економічної організації через кількісні параметри та якісні характеристики його функціонування. Економічна діагностика набуває особливого значення нині, у період динамічних трансформацій економіки України. У конкурентному середовищі для прийняття підприємствами стратегічних рішень потрібні якісно нові аналітичні обґрунтування. Підготовка їх фахівцями-економістами вимагає належного методичного забезпечення, а також відпрацювання навичок в процесі підготовки відповідних працівників та керівників нової генерації. В умовах посилення конкурентної боротьби й обмеженості економічних ресурсів зростає актуальність всебічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення їх поточного стану та перспектив розвитку. Для вирішення цього завдання необхідно отримати вичерпне уявлення про діяльність підприємства, що досягається за умов вивчення і практичного використання методів економічної діагностики. Адже саме знання дієвого механізму економічної діагностики дозволяє фахівцям надавати керівництву підприємств відомості, використання яких дає змогу значно скоротити час на прийняття управлінських рішень і підвищити рівень їх економічної обґрунтованості, що надзвичайно важливо в умовах стрімкого зростання обсягів інформації та зменшення її достовірності

Основні напрямки концепції діагностики та підходи до їх розкриття відображено у працях таких учених як О. Гетьман., А. Дмитренко, І. Кривов'язюк, Т. Загорна, О. Кузьмін, О. Мельник, Т. Скриньковський, С. Швиданенко, В. Шаповал та багатьох інших.. Аналіз сучасних наукових публікацій учених, які розробили теоретичні та науково-методичні засади реалізації діагностики діяльності підприємства, доводить важливість використання економічної діагностики в системі управління підприємством, впевнено демонструє різнобічність застосування прогресивних методик

економічного діагностування підприємств для прийняття тактичних і стратегічних управлінських рішень, важливість застосування комплексного підходу для визначення проблем господарювання підприємств. Проте, в сучасних умовах господарювання, як результат зростання негативного впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на конкурентоспроможність і результативність підприємств, виникає необхідність поглиблення концепції діагностики в напрямку виявлення симптомів появи проблем у їхній діяльності. Вказаний напрям є недостатньо дослідженою як з наукової, так і з практичної точок зору. Не існує загальноприйнятого понятійного апарату, ще й досі не виділено ключових особливостей комплексної економічної діагностики та механізму її здійснення на підприємстві.

Мета і задачі дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»)

Для досягнення поставленої мети в роботі планується вирішити такі завдання:

1) дослідити змістовне наповнення категорії економічна діагностика та її значення як інструменту підвищення ефективності управління підприємством

2) визначити особливості формування механізму економічної діагностики підприємства;

3) узагальнити методичні засади реалізації економічної діагностики на підприємстві

4) провести аналітичне оцінювання стану та перспектив розвитку переробної промисловості в Україні;

5) надати загальну характеристику та провести оцінювання фінансово-економічного стану і результатів господарювання ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» за 2018-2020 рр.

6) проаналізувати механізм економічної діагностики на ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»

7). обґрунтувати модель комплексної економічної діагностики підприємства переробної промисловості;

8) розробити заходи щодо покращення результатів діяльності підприємства

Об'єктом дослідження є процеси формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості.

Предметом дослідження є організаційно-економічні та прикладні засади формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»)

Методи дослідження. У роботі використано метод узагальнення та порівняння (при дослідженні понять «діагностика», «економічна діагностика» та «механізм економічної діагностики»); метод групування (при розгляді підходів і методів проведення діагностики результатів і діяльності підприємства в цілому); структурно-логічний аналіз (при виборі індикаторів, які дозволяють симптоматично відслідковувати кризові та негативні впливи на підприємство); метод аналогії та метод порівняння (при розробці процедури комплексної економічної діагностики підприємства).

Новизна одержаних результатів. Наукова новизна основних результатів дослідження полягає в такому:

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат економічної діагностики підприємства, у якому, на відміну від існуючих, визначення економічної діагностики підприємства акцентує увагу на необхідності застосування принципів превентивного антикризового управління й трактується як комплекс дій, який поєднує в собі сукупність сучасних принципів, інструментів і методів оцінювання фактичного стану підприємства на основі достовірної аналітичної інформації, що дає змогу на початковій стадії

економічної кризи реалізовувати заходи щодо виявлення дисфункцій менеджменту та впроваджувати якісні та своєчасні коригувальні управлінські впливи, які сприятимуть досягненню високого рівня збалансованого розвитку у поточному й перспективному періоді

дістали подальший розвиток:

- механізм економічної діагностики підприємства на засадах превентивного антикризового управління, який, на відміну від існуючих, базується на превентивному характері стратегічних дій підприємства та застосуванні ситуаційного підходу до реалізації механізму, що виявляється в поєднанні принципів, інструментів і функціональних завдань моніторингу діяльності підприємства, діагностики фактичного стану підприємства на основі обґрунтованої аналітичної інформації, ідентифікації основних причин відхилень у фактичних контрольованих індикаторах від визначених меж в цілому по підприємству та у розрізі окремих «центрів відповідальності» та формування відповідних адаптивних управлінських реакцій.

Практична цінність полягає у можливостях широкого використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств переробної промисловості отриманих результатів дослідження теоретичних засад та методичних підходів формування механізму економічної діагностики підприємства

Апробація результатів магістерської кваліфікаційної роботи. Основні положення дослідження доповідалися на Молодіжній науково-практичній інтернет-конференції студентів аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» .

Структура магістерської кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Поняття економічної діагностики як інструменту підвищення ефективності управління підприємством

Вивчення спеціальної літератури з питання застосування діагностики в галузі управління підприємствами показало, що єдиної точки зору на розуміння її сутності немає. Власне сам термін «діагностика» дослівно перекладається з давньогрецької як розпізнавання стану об'єкта за другорядними ознаками.

Діагностика, як відмічається в економічній енциклопедії [1] є категорією мікро- і макрорівня. При чому, на мікрорівні її зміст зводиться до проведення сукупності «досліджень для з'ясування цілей функціонування підприємств, компаній, способів їх досягнення і виявлення недоліків», а на макрорівні – «виявлення реальних цілей розвитку економічної системи, способів їх досягнення та недоліків, способів їх усунення та раціональних варіантів розвитку» [1, Т. 1, с. 353].

Як бачимо, категорія «діагностика» є достатньо широкою за змістом і відображає загальний спосіб здійснення комплексного оцінювання.

І.В. Кривов'язюк [2] вказує, що «сама по собі діагностика є міждисциплінарним способом дослідження процесів, явищ й об'єктів, що зародився і отримав переважний розвиток в медицині, має широке застосування в різних областях теоретико-прикладного знання (медичних, технічних, соціально-психологічних, суспільно-політичних, економічних та інших науках) і в економіку та управління був запозичений».

В. Раппопорт відзначає діагностику як управлінську роботу з виявлення проблем і вузьких місць системи управління підприємством [3, с. 46].

Схоже визначення дає Е.М. Коротков: «діагностика – визначення стану об’єкта, предмета, явища чи процесу управління за допомогою реалізації комплексу дослідницьких процедур, виявлення в них слабких ланок та «вузьких місць». [4, С.146].

Ф. Аунапу під діагностикою розуміє метод аналізу стану виробничої системи для виявлення й усунення в ній диспропорцій, що сприяють появі «вузьких місць», тобто «хвороб» виробничого організму. [5].

На нашу думку, набагато ширший та фундаментальніший підхід обґрунтовано у роботах А. Вартанова, І. Сокиринської та З. Соколовської [6-8], який розглядається з позицій системного підходу, що дозволяє не тільки всебічно оцінювати стан об’єкта в умовах неповної інформації, але і виявляти проблеми його функціонування, а також окреслювати шляхи їх вирішення, враховуючи коливання параметрів системи.

Колектив авторів Верба В.А. і Решетняк Т.І. [9] визначають діагностику як процес детального і поглибленого аналізу проблем, виявлення факторів, що впливають на них, підготовки всієї необхідної інформації для ухвалення рішення, а також виявлення головних аспектів взаємозв’язку між проблемами, загальними цілями і результатами діяльності підприємства, тобто значно розширюють межі економічної діагностики, що є логічним, адже маючи висновки про стан підприємства недостатньо лише визначити проблему, потрібно ще й запропонувати рекомендації, які допоможуть мінімізувати негативні наслідки та запобігти виникненню цієї проблеми у майбутньому.

Дж. К. Лафт також відзначає, що діагностика є видом аналізу, який застосовується щодо основних показників діяльності з метою встановлення

причин відхилень та проблем у функціонуванні досліджуваного об'єкта [10, с. 17].

І. Д. Фаріон розкриває сутність діагностики як одного із методів аналізу стану досліджуваного об'єкта (переважно внутрішнього середовища його функціонування) і основним засобом виявлення недоліків та проблем, встановлення сильних і слабких позицій, виявлення потенційних загроз досягнення поставлених цілей і реалізації стратегії [11, с. 8–9].

Ми погоджуємось із висновками В. Мизюна та А. Султанова., що діагностика за своїм змістом суттєво ширше поняття аналізу, адже охоплює не тільки оцінку стану і результатів роботи з метою виявлення вузьких місць і вироблення заходів щодо підвищення ефективності основної діяльності, але й передбачає здійснення безперервного контролю (моніторингу) різних складових бізнес-процесу, якість організації та ефективність функціонування яких безпосередньо впливає на фінансові результати [12].

Н.А. Львова звертає увагу, що один і той же набір ознак може викликатися різними причинами, а в процесі діагностичного пізнання здійснюється визначення стану одиничного об'єкта, під яким він розуміє «не що інше, як встановлення діагнозу» [13, с. 48].

На думку К. Є. Тарасова діагностика виступає особливим проміжним видом пізнання, що «складається між науковим знанням загальної сутності та упізнанням одиничного, конкретного явища, коли, знаючи загальне про відповідному класі предметів, ми в той же час не знаємо предмета свого дослідження» [14, с. 5].

О. Ф. Ануфрієва виділяє специфічність мети діагностичної діяльності у використанні певних законів функціонування об'єкта з метою перетворення його реального стану та здійснення практичного втручання в систему (приведення системи в стан нормального функціонування методами управління) [15, с. 11].

Класичним визначенням економічної діагностики є визначення сформульоване О.С. Вартановим, який розглядає економічну діагностику як складову частину комплексного економічного аналізу і вважає, що «економічна діагностика спрямована насамперед на оцінку стану економічних об'єктів в умовах неповної інформації з метою виявлення проблем розвитку і перспективних шляхів їх вирішення, а також на вивчення режимів функціонування самих систем» [6].

На думку О.І. Муравйова, під економічною діагностикою підприємства слід розуміти «...спосіб встановлення характеру порушень нормального ходу господарського процесу на основі типових ознак, властивих тільки даному порушенню». При цьому вчений вважає, що «економічна діагностика повинна служити цілям експрес-аналізу, розглядаючи її як один із прийомів аналізу, який дозволяє зробити висновок про будь-яку сторону діяльності об'єкта, не проводячи безпосередніх спостережень (вимірів) у цій сфері, а лише складаючи динаміку відповідних показників» [16].

Мескон М., Альберт М., Хедоурі Ф. виділяють економічну діагностику як початковий етап прийняття управлінських рішень, обґрунтовуючи, що «перший крок на шляху вирішення проблеми – є її визначення або повний і правильний діагноз». Тому зміст економічної діагностики автори пояснюють як «виявлення, розпізнавання або прогноз відхилень від нормального або запланованого ходу господарських процесів, визначення пов'язаних з цим причин і можливих наслідків» [17, С.2 02]

На нашу думку, сутність економічної діагностики можна охарактеризувати виявлення структури економічних показників, їх динаміку та зв'язок, визначення відхилення від нормального ходу господарських процесів у минулому та його причини, що дасть змогу підвищити ефективність управління підприємством у майбутньому.

Звертаємо особливу увагу на багатозначність категорії «економічна

діагностика», що визначає необхідність комплексного підходу для дослідження різних напрямів і факторів розвитку підприємства.

О. Мошак вважає, що «діагностика повинна мати комплексний характер і охоплювати всі сфери діяльності підприємства та господарські процеси, адже часто найдрібніші деталі приховують загрози нестабільності та проблеми, які можуть істотно вплинути на ефективність його функціонування» [18, с. 206].

І. Назаренко [19, с. 114–122] також обґрунтовує необхідність комплексного підходу при реалізації економічної діагностики, як альтернативи економічному аналізу, що вимагає застосування комплексних методів для вивчення процесів і результатів економічного розвитку підприємства.

С. Бортнік [20, с. 67–72] обґрунтовує доцільність здійснювати комплексне діагностування економічної безпеки підприємства, закономірним результатом якої є вибір відповідного сформованим умовам та визначеному рівню економічної безпеки суб'єкта господарювання інструментарію її забезпечення, що дозволяє глибше систематизувати та розвинути теоретичні основи економічної діагностики підприємства.

Р. Дарміць [21, с. 133–140] вказує на необхідність впровадження комплексного діагностування в системі реалізації інвестиційних проєктів, пропонуючи розгорнуту її модель, що представляє чітку взаємозалежність між процесом реалізації інвестиційних проєктів, завданнями діагностики та ухваленням необхідних й пріоритетних управлінських рішень щодо процесу інвестування.

А. Сергієнко та М. Хмелевський зауважують, що «економічна діагностика передбачає більш детальне та комплексне дослідження об'єкта з метою отримання максимально достовірної інформації про поточний стан і перспективи розвитку підприємства» [22, с. 323].

За висновками С. В. Кучерявенко і А. Н. Бистрова діагностичний

аналіз складається з діагностичної задачі (по суті бажаного результату), діагностування, як самого процесу дослідження, діагнозу – як результату цього процесу і безпосередньої діагностики як області між теоретичним і практичним пізнанням [23, с. 12]. Вони звертають увагу, що з філософської точки зору діагностичний аналіз або діагностика (англ. diagnostics) є особливою формою аналізу, що:

- поєднує між собою емпіричне та теоретичне дослідження;
- починається на рівні досвіду, рухаючись до теоретичних узагальнень з відокремленням несуттєвого, виявленням спільного та фіксацією специфіки процесу, явища й об'єкта, а також за функціональним призначенням тісно пов'язаний з поняттями «моделювання», «проектування», «прогнозування», які базуються на всіх аспектах діагностичної діяльності та є її наслідком [24, с. 22–23] , що схематично представлено на рис. 1.1.

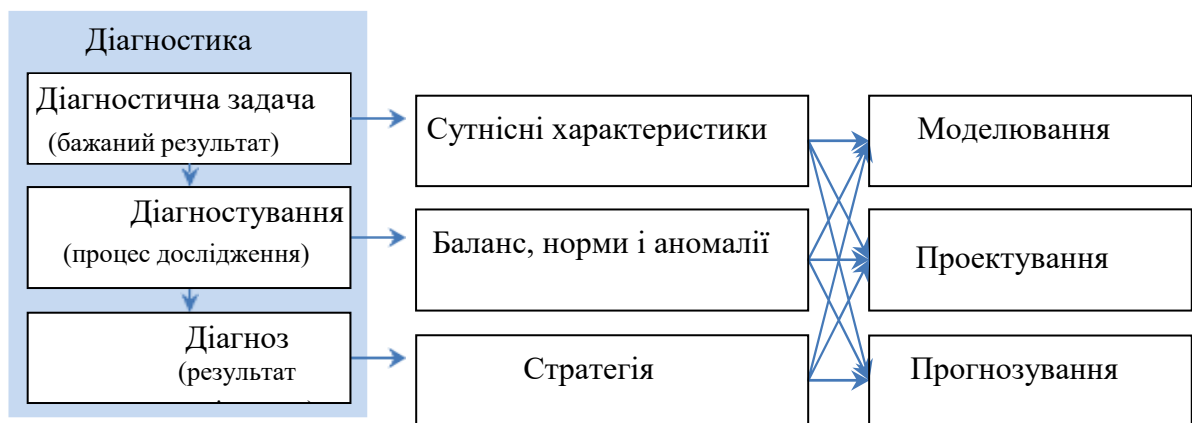

Рисунок 1.1 - Структура і алгоритм діагностики ([24] з уточненнями)

Абстрагування та формалізація сукупності понять діагностичного аналізу, що використовуються на рівні підприємства, дозволяє виділити наступні об'єкти всфері діагностичного оцінювання :

- 1) підприємство – при оцінюванні ринкової вартості, конкурентоспроможності, стану, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості, потенціалу розвитку;
- 2) напрям діяльності – при локалізації діагностики в межах окремих бізнесів знаданням внутрішньогосподарської та зовнішньої ринкової оцінки;
- 3) продукт – при оцінюванні рівня якості, конкурентоспроможності, ринкового сегменту окремих товарів, робіт та послуг;
- 4) економічні процеси – зокрема процеси відтворення основних засобів або матеріально-технічного забезпечення;
- 5) економічні явища – такі як ефективність (продукту, діяльності, підприємства), ліквідність (ресурсів або балансу), банкрутство (суб'єкта господарювання).

С. В. Кучерявенко і А. Н. Бистрова [23, с. 22–23] підкреслюють, що діагностичному аналізу властива сукупність іманентних якостей:

- 1) цілеспрямованість – визначається необхідністю та неминучістю постановки діагностичної задачі (як певної проблемної ситуації із заданих бажаним результатом);
- 2) об'єктивність – зумовлена використанням в процесі діагностування достовірної інформації про процес, явище й об'єкт;
- 3) своєчасність – розкривається через необхідність урахування характеру діагностичної задачі, адже при відкладанні розв'язання якої може бути отриманий негативний результат або прийняте деструктивне рішення;
- 4) ефективність – відповідно до загальної теорії систем діагностичний аналіз може бути результативним (з максимальним результатом при фіксованих витратах на постановку діагнозу), економним (з заданим результатом та мінімальними ресурсними витратами), надійним (з високою ймовірністю подолання виявлених відхилень в процесі функціонуванні та розвитку об'єкта)

5) комплексність, яка виявляється через взаємопов'язаність, системність, повно ту аналізу певних подій та явищ, в процесі управління підприємницькою діяльністю [23, с.23].

Проведений аналіз спеціальної літератури вказав, що на відміну від інших методів аналізу діагностичний аналіз або діагностика відрізняється рядом специфічних особливостей, до яких можна віднести:

1) симптоматичність або зорієнтованість на основні (кількісно обмежені) ознаки процесу, явища, об'єкту – симптоми (показники функціонування та розвитку системи) [25, с. 835];

2) доступність, відкритість, прозорість отримання інформації та розуміння діагностичного інструментарію;

3) прогностичність, що виявляється у передбаченні майбутнього стану та перспектив розвитку процесу, явища, об'єкту;

4) релятивність, яка виявляється при співставленні порівнювальних характеристик з нормою – оцінці параметрів процесу, явища, об'єкту з точки зору відповідності прийнятим для співставлення;

5) обумовленість – пов'язана з одного боку із застосуванням норм або існуючих теоретичних узагальнень щодо граничних значень досліджуваних показників до конкретних випадків, з іншого – спрямованістю діагностики проти основних причин виникнення певних проблемних ситуацій (табл 1.1)

Таблиця 1.1 - Іманентні якості та специфічні особливості діагностики

[26]

Іманентні якості	Зміст іманентних якостей	Специфічні особливості	Зміст специфічних особливостей
Цілеспрямованість	Проведення діагностики відповідно до поставленої діагностичної задачі (певної проблемної ситуації із заданих бажаним результатом)	Симптоматичність	Зорієнтованість діагностики на основні ознаки процесу, явища, об'єкту симптоми (основні показники функціонування та розвитку)

Продовження табл. 1.1

Іманентні якості	Зміст іманентних якостей	Специфічні особливості	Зміст специфічних особливостей
Об'єктивність	Використання в процесі діагностики достовірної інформації про процес, явище й об'єкт	Транспарентність	Доступність, відкритість, прозорість отримання інформації та розуміння діагностичного інструментарію
Своєчасність	Урахування в процесі діагностики характеру діагностичної задачі (глибини проблемної ситуації та гостроти отримання бажаного результату)	Прогностичність	Розпізнавання в процесі діагностики комплексу змін з передбаченням майбутнього стану та перспектив розвитку процесу, явища, об'єкту
Ефективність	як діагностування	Релятивність	Співставлення порівнювальних характеристик з нормою (вихідною абстракцією) або оцінка параметрів процесу, явища, об'єкту з точки зору відповідності нормативним значенням
результативність	з максимальним результатом при фіксованих витратах на постановку діагнозу		
економність	з заданим результатом та мінімальними ресурсними витратами		
надійність	з високою ймовірністю подолання виявлених відхилень в процесі функціонування та розвитку об'єкта	Обумовленість	Застосування норм до конкретних випадків, спрямованість проти основних причин виникнення проблемних ситуацій
Комплексність	Системність, взаємопов'язаність, повнота діагностичного аналізу процесів, явищ й об'єктів		

У табл. 1.2 зведено критичний аналіз підходів до визначення сутності поняття «економічна діагностика».

Як видно з табл. 1.2 існуючі підходи до визначення сутності поняття «економічна діагностика» сприяють розширенню кола причин виникнення проблем господарювання, що призводить до додаткових перешкод при розробці та обґрунтуванні господарських рішень.

Таблиця 1.2 - Критичний аналіз підходів до визначення сутності поняття «економічна діагностика» (Розроблено автором на основі [34])

Дослідники	Підхід до тлумачення	Ототожнення суті поняття	Недоліки
А. Гаринець [27]	Системний	Як система дій на етапі планування, що передбачає комплексне дослідження об'єкта.	– обмеженість застосування; – розбіжності в цілях пропонованих підходів; – відсутній інструментарій реалізації.
О. Гетьман [28, с. 8–12]	Процесний	Як процес установаження стану об'єкта за допомогою реалізації комплексу аналітичних процедур.	– відсутність єдиного підходу до реалізації діагностичних процедур; – складність узгодження дій на різних етапах економічної діагностики.
О. Єлець [29, с. 64]	Діагностичний	Як інструмент підвищення ефективності управління в майбутньому.	– обмеженість застосування; – відсутній інструментарій реалізації.
Т. Загорна [30, с. 10–26]	Системно–процесний	Як сукупність методів для досягнення цілей розвитку бізнесу.	– обмеженість застосування рамками стратегічних рішень.
Н. Заярна [31, с. 170–172]	Цільовий	Як вивчення стану суб'єкта господарювання на основі аналізу і синтезу статистичної інформації з метою своєчасного виявлення недоліків та переваг, проблемних сфер діяльності і розробки заходів щодо поліпшення такого стану.	– ототожнення з діагностикою стану діяльності підприємства; – відсутній інструментарій реалізації.
І. Казачков [32, с. 150–152]	Процесно–аналітичний	Як процес опрацювання інформації за допомогою спеціальних методів.	– відсутність системного викладення матеріалу із чітким зазначенням здійснюваних процедур.
Н. Салагакова [33]	Системно–процесний	Як один із етапів процесу управління.	– в основу діагностики покладено лише окремі її складові.
О. Шубін [25]	Лексико–семантичний та когнітивний	Як спосіб установаження характеру порушень нормального ходу господарського процесу на основі типових ознак	– обмеженість застосування.

З огляду на узагальнення табл. 1.2. вважаємо, що під економічною діагностикою варто розуміти комплекс діагностичних процедур аналітичного характеру, які спрямовані на виявлення існуючих і можливих проблем у системі функціонування та розвитку підприємства з метою підготовки необхідної інформації для розроблення та прийняття ефективних управлінських рішень.

Комплексна економічна діагностика підприємства, виявлення якої відбувається через системність, взаємопов'язаність і повноту аналізу та оцінки господарської діяльності, реалізується у процесі планування, прогнозування та прийняття управлінських рішень.

Зважаючи на вищесказане, пропонуємо до основних положень саме економічної діагностики віднести наступні:

- оцінка стану підприємства має мати комплексний характер;
- результати економічної діагностики повинні забезпечувати досягнення тактичних і оперативних цілей діяльності, передбачати застосування відповідних методик;
- діагностика повинна корелювати з процесами моніторингу і контролю, визначаючи міру ефективності господарювання та можливі резерви її підвищення;
- обрані для діагностики показники повинні комплексно відображати стан підприємства;
- процедури діагностики мають носити безперервний характер, спрямовуватись на використання найсучасніших методів управління;
- економічна діагностика має характеризуватись здатністю вчасно виявляти можливі загрози та слабкі сторони підприємства;
- спрямування діагностики на передбачення наслідків виявлених відхилень від певних встановлених нормативів.

Аналіз проведених досліджень показав, що економічна діагностика

підприємства потребує застосування комплексного підходу, маючи на меті отримання найбільш об'єктивної, достовірної та повної інформації про його стан і можливі перспективи розвитку. Отже, можна стверджувати, що економічна діагностика повинна носити комплексний характер

З іншої сторони, це вимагає уточнення понятійного апарату економічної діагностики та пошуку механізмів, здатних розв'язати проблеми прийняття управлінських рішень в умовах зростаючої складності відносин між соціально-економічними системами різних рівнів.

1.2 Особливості формування механізму економічної діагностики підприємства

Проведений огляд спеціальної літератури у попередньому підрозділі підтвердив, що економічна діагностика підприємства впродовж останніх років перебуває у центрі уваги не лише науковців і вчених-дослідників, але й практиків, підприємців, держави. Це частково поясняє втрату швидкості реагування на численні проблеми, які з'являються в системі функціонування та розвитку підприємств та, як результат, динаміку зниження ефективності господарювання у підприємств різних форм власності та масштабів діяльності.

На нашу думку, одним із важливих аспектів вирішення такої проблеми може бути розробка такого механізму формування та реалізації економічної діагностики підприємства, який буде забезпечувати реалізацію функцій управління завдяки всебічному та комплексному підходу до дослідження стану підприємства.

Власне сама реалізація комплексної економічної діагностики підприємства повинна бути побудована на стратегічному підході, який передбачає формування довгострокового, перспективного курсу й включає

вирішення кола важливих діагностичних завдань, зокрема :

- постановка діагнозу підприємства,
- дослідження динаміки стану та діяльності підприємства в результаті внутрішніх і зовнішніх впливів за початковими симптомами,
- дослідження та моніторинг видів цих змін та процесу їх протікання, тобто самих реакцій підприємства як системи на вплив чинників, що призводять до структурних, обмінних і функціональних порушень.

Вирішення зазначеної мети можливе шляхом розробки методології її проведення, яка включає теоретично обґрунтовані та практично реалізовані принципи побудови, цільові задачі й установки, методи і прийоми рішення задач, інформаційні технології та конкретні методики, а також взаємозв'язок результатів економічної діагностики з прийняттям управлінських рішень у загальній системі управління діяльністю підприємства [35, с. 104].

Так, в сучасних умовах практики власники, керівники та фахівці підприємств наголошують на актуальності потреби у певному уніфікованому механізмі щодо відбору діагностичних індикаторів залежно від рівня та масштабності діагностичних цілей. Наведена ситуація насамперед зумовлена різноманіттям існуючих діагностичних інструментів, а подекуди і їхньою діаметральною відмінністю, що ускладнює вибір найоптимальніших діагностичних індикаторів та методик у відповідних умовах функціонування. При цьому механізм узгодження діагностичних цілей та індикаторів є одним із найоптимальніших варіантів уніфікації економічної діагностики.

Як зазначалось у попередніх підрозділах, економічна діагностика підприємства передбачає цільове оцінювання його стану, тенденцій та перспектив розвитку на основі системи індикаторів (симптомів) з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на усунення проблемних моментів та слабких ознак організації чи використання можливостей функціонування і сильних позицій підприємства. Безсумнівно

така діагностика характеризується просторовими, часовими та об'єктними властивостями, оскільки йдеться про оцінювання певного об'єкта за конкретний період у відповідних просторових умовах за певними критеріями оптимальності.

О.Г. Мельник [36] провівши аналізування літературних джерел та дослідження практики діагностики на вітчизняних підприємствах запропонувала використовувати діагностичну матрицю, тобто «уніфіковану та формалізовану форму відображення інформації про узгодження діагностичних цілей за змістом і рівнем, а також бізнес-індикаторів, які є найрепрезентативнішими під час реалізації відповідних діагностичних цілей» (рис. 1.2).

Як видно з рис. 1.2 механізм побудови та використання діагностичної матриці складається із двох блоків: формування та використання матричної моделі діагностики діяльності підприємства.

Під елементними цілями О.Г. Мельник [36] визначає «цілі найнижчого рівня, які передбачають вузьке оцінювання окремих показників, зокрема рентабельності, ліквідності, ділової активності, фінансової незалежності, фондомісткості, фондооснащеності, ефективності експорту або імпорту тощо». Як бачимо це вузько спеціалізовані цілі діагностики, які переслідують, як правило, окремі фахівці під час виконання конкретних операцій та робіт.

Під частковими цілями варто розуміти цілі вищого рівня, які включають оцінювання певних видів діяльності та змістових сфер функціонування підприємств. Як приклад, до таких цілей відносять оцінювання виробничої, фінансової, маркетингової, зовнішньоекономічної, інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства, оцінювання майнового стану, кредитоспроможності, конкурентоспроможності продукції підприємства.

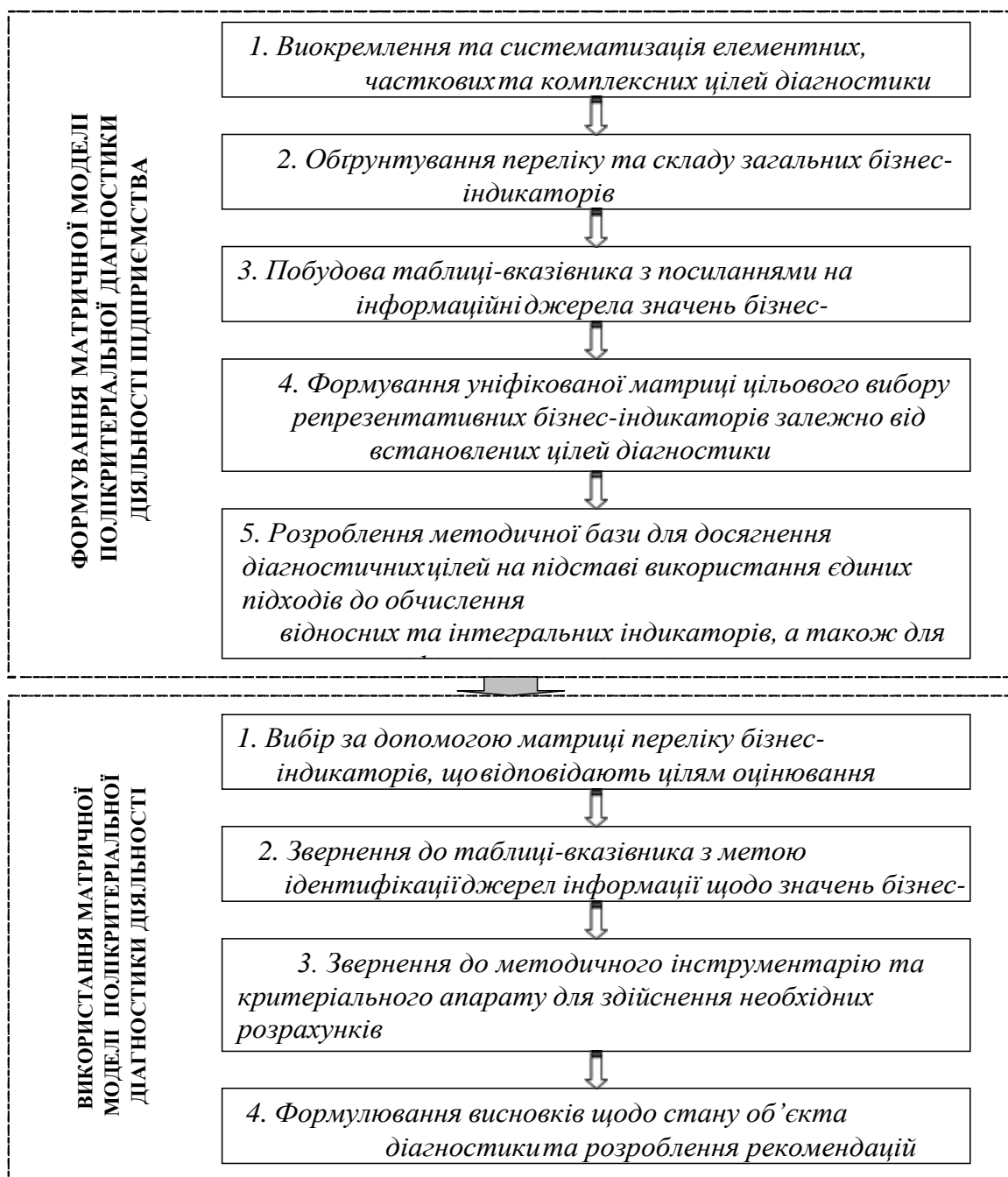

Рисунок 1.2. - Механізм формування та використання діагностичної матриці на підприємстві [37]

Комплексні цілі О.Г. Мельник [37] визначає як «цілі найвищого рівня, які передбачають одночасне багатовекторне оцінювання багатьох сфер функціонування підприємства». Серед таких цілей варто виділити діагностику конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та розвитку підприємства, що у сукупності формує основу для діагностування перспектив функціонування підприємства (табл 1.3) .

Таблиця 1.3 - Спрощена модель діагностичної матриці підприємства

Діагностичні цілі	Діагностичні бізнес-індикатори										
	Виробничі	Технологічно-майнові	Кадрові	Соціальні	Фінансові	Маркетингові	Зовнішньоекономічні	Часові	Загально-економічні	Специфічні
1. Елементні цілі діагностики:											
1.1. Діагностика рентабельності капіталу					*						
1.2. Діагностика фондівіддачі		*			*						
...											
2. Часткові цілі діагностики:											
2.1. Діагностика фінансового стану					*						
2.2. Діагностика виробничої діяльності	*	*									
...											
3. Комплексні цілі діагностики:											
3.1. Діагностика конкурентоспроможності	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
3.2. Діагностика інвестиційної привабливості	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
3.3. Діагностика розвитку	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

* Примітка: особиста розробка автора [37]

Саме тому ми вважаємо, що механізм формування економічної діагностики підприємства відображає комплексну взаємодію організаційних і методологічних заходів у формі методів, інструментів і важелів, що забезпечують ефективне управління діяльністю підприємства за різних умов господарювання.

Беззаперечно, що вибір методів реалізації економічної діагностики підприємства повинен базуватись на сукупності методологічних принципів, реалізація яких дозволяє забезпечити підвищення ефективності господарської

діяльності, нарощування потенціалу, конкурентоспроможності підприємства, підвищення ефективності управління, забезпечення стійкості фінансового стану, мінімізації негативного впливу ризиків, запобіганню ймовірності кризового стану підприємства.

І.В. Кривов'язюк І.В. та Ільтяй В.М. докладно обґрунтовують, що для проведення комплексної економічної діагностики підприємства «недостатньо розрахунку стандартних інтегральних показників або показників, які характеризують ресурсний, економічний чи інформаційний підхід. Недостатнім є й використання погано адаптованих зарубіжних методик аналізу та оцінки діяльності українських підприємств за різних умов їх функціонування чи обставин, які склалися на ринку. Слабко допомагає й проведення лише фінансової діагностики підприємства, яка потребує оновлення... Про реальну ефективність проведеної економічної діагностики підприємства свідчать результати заходів, які вжиті підприємством для зниження або запобігання негативного впливу чинників з метою максимізації показника ефективності його діяльності» [34, с. 128].

З метою вирішення поставлених у ході розробки та обґрунтування управлінських рішень цілей та завдань вищенаведеними авторами пропонується використовувати механізм реалізації економічної діагностики підприємства, який забезпечить досягнення тактичних і стратегічних цілей його діяльності, схемаякого подана на рисунку 1.3.

Як видно з рис. 1.3. процес реалізації комплексної економічної діагностики підприємства представлено у вигляді таких підсистем

- «Формування КЕДП»,
- «Аналітика»,
- «Затвердження КЕДП»,
- «Реалізація КЕДП»,
- «Вибір»,

- «Результат»,
- «Контроль результатів КЕДП».

При цьому варто підкреслити, що на формування економічної діагностики впливають такі фактори, як: «Аналітика» і вхідні параметри.

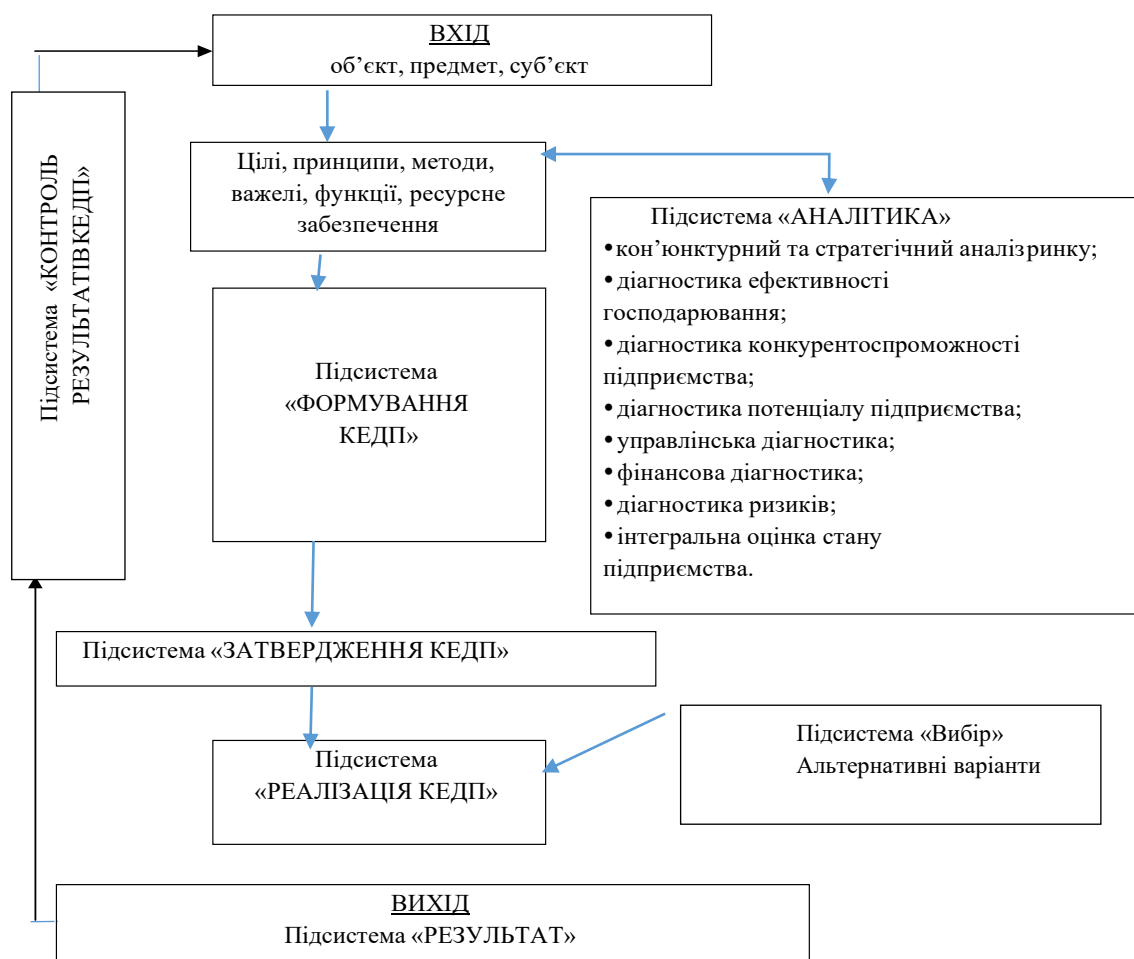

Рисунок 1.3 - Блок-схема механізму реалізації комплексної економічної діагностики підприємства (КЕДП)

З рис. 1.3. видно, що підсистема «Формування КЕДП» виходить з цілей, принципів, поставлених завдань, важелів впливу, застосовуваних методів, виконуваних функцій та наявного ресурсного забезпечення управлінської діяльності з позицій удосконалення управління діяльністю

підприємства на основі результатів економічної діагностики його стану. Вона обов'язково узгоджується з підсистемою «Аналітика».

При чому інформаційно–аналітична складова зазвичай включає кон'юнктурний аналіз стану ринку, що передбачає оцінку масштабу і місткості ринку, а також тенденцій його розвитку, зокрема стійкості та циклічності. Зрозуміло, що на стратегічному рівні здійснюється глибший аналіз ринку, який охоплює тривалий період, який достатній для виявлення основних закономірностей і перспективних прогнозів.

На рівні підсистема «Затвердження КЕДП» відбувається прийняття управлінського рішення щодо подальшої реалізації розробленої процедури економічної діагностики підприємства.

У підсистемі «Реалізація КЕДП» економічна діагностика підприємства вже розглядається в контексті управлінської діяльності, зокрема з метою оптимізації управлінського вибору стратегії розвитку підприємства передбачає узгодження з підсистемою «Вибір».

Наведена блок-схема передбачає наявність об'єкта, суб'єкта, цілей, принципів та завдань комплексної економічної діагностики підприємства. При цьому чинники внутрішнього середовища підприємства, (які є підконтрольними) включають місію підприємства, цілі бізнесу, цілі діагностики і внутрішній ресурсний потенціал, а чинниками зовнішнього мікросередовища (частково та опосередковано підконтрольними) – покупці, посередники, постачальники, конкуренти і контактні аудиторії. До чинників зовнішнього макросередовища належать політичні, законодавчі, економічні, соціокультурні, природно–кліматичні, демографічні, науково–технічні й екологічні. Усе коло чинників необхідно враховувати при реалізації комплексної економічної діагностики підприємства.

З рис. 1.3. видно, що процес здійснення комплексної економічної діагностики підприємства продовжується підсистемою «Результат», при

чому отримані проміжні результати її реалізації якісно співставляються з плановими, визначаються відхилення від наявних результатів і причини відхилень в рамках підсистеми «Контроль результатів КЕДП».

На нашу думку, виважене та якісно організоване теоретико–методичне обґрунтування засад реалізації комплексної економічної діагностики підприємства слугує основою для формування інформаційної бази щодо розробки та прийняття управлінських рішень на основі отриманих результатів у ході її проведення на підприємстві

Одним з важливих аспектів забезпечення досяжності тактичних і стратегічних цілей діяльності покликаний стати механізм реалізації комплексної економічної діагностики підприємства, який забезпечуватиме реалізацію задач управління завдяки комплексному підходу до дослідження стану підприємства. Основними його підсистемами повинні стати «Формування КЕДП», «Аналітика», «Затвердження КЕДП», «Реалізація КЕДП», «Вибір», «Результат», «Контроль результатів КЕДП».

Таким чином, запропонований механізм може виступати основою для розробки та прийняття управлінських рішень стратегічного спрямування.

1.3 Методичні засади реалізації економічної діагностики на підприємстві

Як зазначалось раніше економічна діагностика підприємства є методом раннього попередження кризи, тобто відслідковуючи динаміку фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності, стає можливо попередити кризову ситуацію та визначити її джерела. Оперуючи такою інформацією фінансові служби будуть в змозі розробити комплекс заходів по реагуванню на зовнішні чи внутрішні зміни та адаптуванню діяльності підприємства до них з мінімальними витратами.

Таким чином, економічну діагностику підприємства ми пропонуємо провести наступним чином:

- 1) Аналіз існуючої стратегії діяльності підприємства ;
- 2) Визначення рейтингової оцінки фінансово-економічного стану підприємства;
- 3) Оцінка ймовірності банкрутства;

Розробимо методики проведення кожного з обраних етапів.

1) Аналіз існуючої стратегії підприємства з аналізом виконання її завдань планується провести по наступним напрямкам :

- загальна стратегія підприємства
- аналіз ринків збуту та попиту;
- товарна політика підприємства;
- цінова політика;
- організація збуту продукції об'єкту дослідження;
- стимулювання збуту;
- рекламна діяльність.

2) На теперішній час сформувалась достатньо чітка система критеріїв та показників оцінки фінансово-економічного стану. Але не дивлячись на відмінності у методиках, практично увесь спектр методичних підходів оцінки фінансового стану підприємства включає наступні етапи:

- 1) розрахунок системи фінансових показників;
- 2) визначення середньої інтегральної (рейтингової) оцінки фінансово-економічного стану підприємства [39]

Питання оптимізації набору показників, що найбільш об'єктивно відображають тенденції зміни фінансового стану, розв'язуються кожним підприємством самостійно.

Однак будь-який набір, як правило, складається з чотирьох груп:

- 1) показники ліквідності;

- 2) показники фінансової стійкості;
- 3) показники рентабельності (прибутковості);
- 4) показники ділової активності (оборотності).

Групування оборотних активів за рівнем ліквідності дає змогу вивести три аналітичних коефіцієнти оцінки ліквідності:

1. Коефіцієнт поточної ліквідності $K_{П}$ (ліквідності третього ступеня):

$$K_{П} = \frac{OA}{ПЗ} \quad (1.1)$$

де OA – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання

Чим більшим є значення коефіцієнта загальної ліквідності, тим кращий є фінансовий стан підприємства. У динаміці зростання цього показника є позитивною тенденцією та залежно від сфери діяльності його величина може становити > 1 . При цьому слід мати на увазі, що дана межа є орієнтовною, а не нормативною.

Зауважимо, що показник поточної ліквідності може мати "підводне каміня". Так, чисельник показника відбиває запаси і дебіторську заборгованість. А різноманіття методів оцінки запасів і принципів обліку сумнівних боргових зобов'язань ускладнюють практику зіставлення цього показника на підприємствах навіть однієї галузі промисловості.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності $K_{Ш.Л.}$ (ліквідності другого ступеня). За змістом цей показник є аналогічним попередньому, проте до аналізу залучаються лише високоліквідні оборотні активи. Найпоширеніший алгоритм його розрахунку такий:

$$K_{Ш.Л.} = \frac{ДЗ + ГК}{ПЗ} \quad (1.2),$$

де ДЗ – дебіторська заборгованість;

ГК – грошові кошти та їх еквіваленти.

Інший варіант розрахунку зазначеного показника представлений збільшенням чисельника на вартість наявних поточних фінансових інвестицій, які є в складі оборотних активів (спекулятивні цінні папери). Однак, при вимушеній ліквідації підприємств виторг від продажу майна, як правило, не перевищує 40% його балансової вартості. Західні аналітики рекомендують за "оптимальний" показник $K_{\text{ш.л.}} > 0,5$.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності $K_{\text{а.л}}$ (ліквідності першого ступеня) носить жорсткий характер та показує, яка частина короткострокових запозичень може бути погашена негайно за рахунок наявних коштів.

$$K_{\text{а.л}} = \frac{ГК}{ПЗ} \quad (1.3)$$

При аналізі показників ліквідності слід враховувати, що при надто низьких показниках існує ризик неліквідності, а при надто високих — незадовільним стає рівень менеджменту грошових засобів.

Алгоритм визначення рейтингової оцінки по показникам фінансової стійкості зведено до табл. 1.4.

Далі планується проведення аналізу отриманих значень відносних показників.

Для визначення рейтингової оцінки нормативне значення показника рентабельність власного капіталу по чистому прибутку повинно бути орієнтованим на рівень банківського депозитного відсотку, тобто воно повинно скласти:

$$P_{\text{ВК}}^{\text{чп}} = \text{БДС} \left(1 - \frac{\text{ПСП}}{100} \right) \quad (1.4),$$

де $P_{\text{ВК}}^{\text{чп}}$ - рентабельність власного капіталу по чистому прибутку

БДС – середня ставка банківського депозитного відсотку за звітний період, %;

ПСП – ставка податку на прибуток, %.

Таблиця 1.4 - Методика розрахунку показників для оцінки фінансової стійкості підприємства

Назва показника	позначення	Формула	Оцінка показника	
		В умовних позначеннях	За нормативним значенням	за динамікою
1. Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	K_A	$ВК/ВБ$	$>0,5$	збільшення
2. Коефіцієнт фінансової залежності (концентрації залученого капіталу)	$K_{ФЗ}$	$ЗК/ВБ$	$<0,5$	зменшення
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{МВК}$	$ВОбК/ ВК$	≥ 0	збільшення
4. Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{ФР}$	$ЗК/ВК$	$<0,5$	зменшення
5. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$K_{ДЗК}$	$ДЗК/ЗК$	$<0,2$	норматив

Де ВК- сума власного капіталу,

ВБ – валюта балансу;

ЗК – сума залученого капіталу,

ВОбК – сума власного оборотного капіталу

ДЗК – величина довгострокових зобов'язань [40].

Дійсно, розміщення власних засобів на банківському депозиті є альтернативою їх використання у підприємницькій діяльності, та відповідно, є мінімальним нормативним рівнем доходності бізнесу, якщо не залучаються позичкові кошти.

Ефективність господарської діяльності підприємства в цілому залежить від використання як власних, так і залучених засобів. При цьому мінімальні значення рентабельності власного та різних груп залученого капіталу повинна визначатись відповідними банківськими відсотками.

З врахуванням цієї обставини формула для розрахунку нормативної рентабельності загальних активів по чистому прибутку ($P_{34}^{чп}$) може бути представлена наступним чином:

$$P_{3A}^{чп} = \frac{BK \times БДС \left(1 - \frac{ПСП}{100}\right) + K.к \times BK_к C + Д.к \times BK_д C}{BB \times 100} \quad (1.5),$$

де К.к – величина короткострокових позик та кредитів, гр. од.;

$BK_к C$ - відсоткова ставка по короткостроковим банківським кредитам, %;

Д.к – величина довгострокових позик та кредитів, гр. од.;

$BK_д C$ - відсоткова ставка по довгостроковим банківським кредитам, %;

Нормативна рентабельність для залученого капіталу має складати:

$$P_{зк}^{чп} = P_к^{чп} - БДС \left(1 - \frac{ПСП}{100}\right) \quad (1.6),$$

де $P_к^{чп}$ - рентабельність капіталу по чистому прибутку.

$$P_к^{чп} = \frac{ЧП + Ц_{зк}}{BB} \times 100\% \quad (1.7),$$

Де ЧП(З) – чистий прибуток, тис. грн.;

$Ц_{зк}$ – ціна залученого капіталу.

З формули (1.6) видно, що у випадку, коли $P_{зк}^{чп} = 0$, залучений капітал працює на оплату власної вартості, тобто прибутку власнику на дає.

Значення $P_{зк}^{чп} < 0$ показує, що власний капітал в певній мірі працює на оплату залученого капіталу.

При значенні $P_{зк}^{чп} > 0$ можна зробити висновок про доцільність залучення позикового капіталу, адже він приносить власнику додатковий прибуток.

Таким чином, показники рентабельності, з одного боку, визначаються структурою загального капіталу підприємства, а з іншої – рівнем банківських відсотків по депозитним вкладам, короткостроковим та довгостроковим кредитам. Відповідно, розрахункові рівні цих показників на відмінність від

показників ліквідності та фінансової стійкості можуть бути застосовані лише для певного підприємства, а не для усіх підприємств промисловості.

Розглядаючи можливість встановити рівень коефіцієнтів оборотності оборотних активів та власного капіталу, слід звернути особливу увагу на дебіторську заборгованість (активи, що швидко реалізуються (A_2), тобто активи для перетворення яких на гроші потрібний певний час. Адже, при відсутності заборгованості з боку покупців та замовників продукції та інших дебіторів річний обсяг реалізованої продукції теоретично може бути збільшено на величину дебіторської заборгованості, платежі по якій очікуються впродовж 12 місяців після звітної дати [41].

Таким чином, алгоритм розрахунку нормативного коефіцієнта оборотності капіталу (K_K^o) має наступний вигляд:

$$K_K^o = \frac{B + A_2}{BB} \quad (1.8)$$

де B – виручка від реалізації продукції, гр. од.

Нормативне значення коефіцієнта оборотності власного капіталу (K_{BK}^o) складає:

$$K_{BK}^o = \frac{B + A_2}{BK} \quad (1.9)$$

Нормативне значення коефіцієнта оборотності оборотних активів (K_{OA}^o) може бути представлено наступним чином (долі одиниці):

$$K_{OA}^o = \frac{B + A_2}{OA - A_2} = \frac{B + A_2}{A_1 + A_3} \quad (1.10),$$

де OA – величина оборотних активів, гр. од;

A_1 - найбільш ліквідні активи (готівкові кошти, поточні фінансові інвестиції);

A_3 - активи, що реалізуються повільно (статті 2-го розділу активу балансу, які включають запаси і інші оборотні активи)

Як й у випадку показників рентабельності, нормативні значення показників ділової активності потребують окремих розрахунків для кожного підприємства та не можуть бути використані для промислового виробництва в цілому.

3) Однією із цілей економічної діагностики підприємства є своєчасне виявлення ознак банкрутства підприємства.

В економічній літературі можна знайти чимало моделей прогнозування банкрутства. Одним притаманний фундаментальний підхід, іншим – суто технічне вирішення проблеми прогнозування банкрутства.

Фундаментальний підхід заснований на тому, що контролер збирає й аналізує всю інформацію про підприємство із внутрішніх та зовнішніх стосовно нього джерел. На підставі зовнішньої інформації оцінюється поточна і перспективна ситуація в галузі, до якої належить це підприємство, загальний розвиток кон'юнктури і т.д. З огляду на здобуті економічні дані, внутрішні джерела інформації та фінансові плани досліджуваного підприємства прогноуються результати його господарської діяльності на найближчий період.

На противагу цьому технічний підхід до прогнозування банкрутства ґрунтується на аналізі даних фінансової звітності минулих періодів.

Існує багато підходів до прогнозування фінансової неспроможності суб'єктів господарювання. У зарубіжній практиці поширення набули дві моделі — Альтмана та Спрінґейта, названі на честь їх авторів.

Модель Альтмана (розроблена в 1968 році і відома також під назвою «розрахунок Z-показника» — інтегрального показника рівня загрози банкрутства): Ця модель може бути виражена наступною формулою:

$$Z = 1,2 K_{об} + 1,4 K_{нп} + 3,3 K_p + 0,6 K_{п} + 1,0 K_{от} \quad (1.16),$$

де $K_{об}$ – частка чистих оборотних активів:

$$K_{об} = \left(\frac{OA}{A} \right) \quad (1.17)$$

де А – загальна сума активів підприємства;

$K_{нп}$ – рентабельність активів, розрахована до чистого прибутку:

$$K_{нп} = \frac{ЧП}{A} \quad (1.18)$$

Де K_p – рентабельність активів, розрахована по фінансовому результату:

$$K_p = \frac{\Phi P_{\text{до опод}}}{A} \quad (1.19)$$

де $\Phi P_{\text{до опод}}$ – фінансовий результат до оподаткування;

$K_{от}$ – віддача усіх активів

$$K_{от} = \frac{ЧДВР}{A} \quad (1.20)$$

Розрахунок величини “Z” за період, що аналізується, дозволить проаналізувати динаміку змін фінансової стійкості підприємства та ймовірності появи кризи на підприємстві :

$Z \leq 1,8$ — дуже висока;

$1,81 \leq Z \leq 2,70$ — висока;

$2,71 \leq Z \leq 2,99$ — можлива;

$Z \geq 3,00$ — дуже низька.

За деякими джерелами, точність прогнозування банкрутства згідно з цією моделлю становить 95%.

Модель Спрінгейта:

$$Z = 1,03 A + 3,07 B + 0,66 C + 0,4 D,$$

де А - робочий капітал / загальна вартість активів;

В - прибуток до сплати податків та процентів / загальна вартість активів;

С - прибуток до сплати податків/ короткострокова заборгованість;

D - обсяг продажу / загальна вартість активів.

Вважається, що точність прогнозування банкрутства за цією моделлю становить 92%, проте з часом цей показник зменшується.

Якщо $Z < 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом [39].

Згідно з кількома методиками прогнозування банкрутства побудовано універсальну дискримінантну функцію:

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6 \quad (1.22)$$

Де

$$X_1 = \text{ГП} / \text{ЗК} = (\text{ВП} + \text{Ам}) / \text{ЗК} \quad (1.23)$$

де ГП – грошовий потік, тобто сума валового прибутку (ВП) та амортизаційних відрахувань (Ам), тис. грн;

$$X_2 = A / \text{ЗК} \quad (1.24);$$

$$X_3 = \text{ФР}_{3\text{д}} / A \quad (1.25);$$

$$X_4 = \text{ФР}_{3\text{д}} / \text{ЧДВР} \quad (1.26);$$

$$X_5 = 3 / \text{ЧДВР} \quad (1.27);$$

$$X_6 = \text{ЧДВР} / A \quad (1.28).$$

Здобуті значення Z-показника можна інтерпретувати так:

$Z > 2$ – підприємство вважається фінансово стійким, і йому не загрожує банкрутство;

$1 < Z < 2$ – фінансова рівновага (фінансова стійкість) підприємства порушена, але за умови переходу на антикризове управління банкрутство йому не загрожує;

$0 < Z < 1$ – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

$Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом.

У вітчизняній практиці зазначені моделі застосовуються мало, оскільки не враховують галузевих особливостей розвитку підприємств та притаманним їм форм організації бізнесу і в цілому особливостей вітчизняної

економіки. Ідеться про суто теоретичний характер підходів до прогнозування банкрутства. У вітчизняних умовах дані такого прогнозування є необ'єктивними і не дають підстав для практичних висновків. Тому нами пропонується провести оцінку одночасно за моделлю Альтмана та універсальною моделлю, а результат відобразити у вигляді матриці.

Також ми вважаємо за потрібне включити в діагностику фінансово-економічного стану підприємства оцінку динаміки порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості.

Огляд літературних джерел, проведений в попередніх підрозділах, виявив неоднозначність в трактуванні поняття “фінансова стійкість підприємства”. Дані підходи можна звести до наступного вигляду (див. табл. 1.5.) [41]

Таблиця 1.5 - Методика оцінки фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість	Варіанти оцінки				
	I	II	III		
			РК - З	РК+Дзоб - З	РК+Дзоб+ Кк - З
Абсолютна	$З < ВіП$	$ГК > З^П$	>0	>0	>0
Нормальна	$З = ВіП$	$ГК + ДЗ > З^П$	<0	>0	>0
Нестійка	$З \text{ на } 10\% > ВіП$	$ГК + ДЗ + З > З^П$	<0	<0	>0
Кризова	$З \text{ більше, ніж на } 10\% > ВіП$	$ГК + ДЗ + З < З^П$	<0	<0	<0

Де З – запаси

ВК - власні джерела покриття запасів

ГК – грошові кошти ;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

$З^П$ – зобов'язання підприємства, які підлягають першочерговій оплаті;

РК – робочий капітал

Дзоб – довгострокові зобов'язання ;

К.к. – короткострокові кредити та позики.

Запас фінансової стійкості (зона безпечності) – це той обсяг реалізації продукції (товарів, послуг), який забезпечує підприємству певну стійкість його фінансового становища.

Визначення запасу фінансової стійкості планується провести у вигляді табл. 1.6.

Таблиця 1.6 -Аналіз запасу фінансової стійкості

Показники	Позначення	Період	Темп зміни
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації	ЧДВР		
2. Собівартість реалізованої продукції	СРП		
3. Валовий прибуток	ВП		
4. Сума умовно-змінних витрат	УЗВ		
5. Сума умовно-постійних витрат	УПВ		
6. Маржинальний дохід ВП + УПВ	МД		
7. Частка маржинального доходу у виручці $\text{МД} / \text{ЧДВР} * 100\%$	$\text{ПВ}_{\text{МД}}^{\text{В}}$		
8. Поріг рентабельності $\text{УПВ} / \text{ПВ}_{\text{МД}}^{\text{В}}$	ПР		
9. Запас фінансової стійкості, % $(\text{ЧДВР} - \text{ПР}) / \text{ЧДВР} * 100\%$	ЗФС		

Графічно розрахунок запасу фінансової стійкості виглядає наступним чином. (див. рис. 1.4)

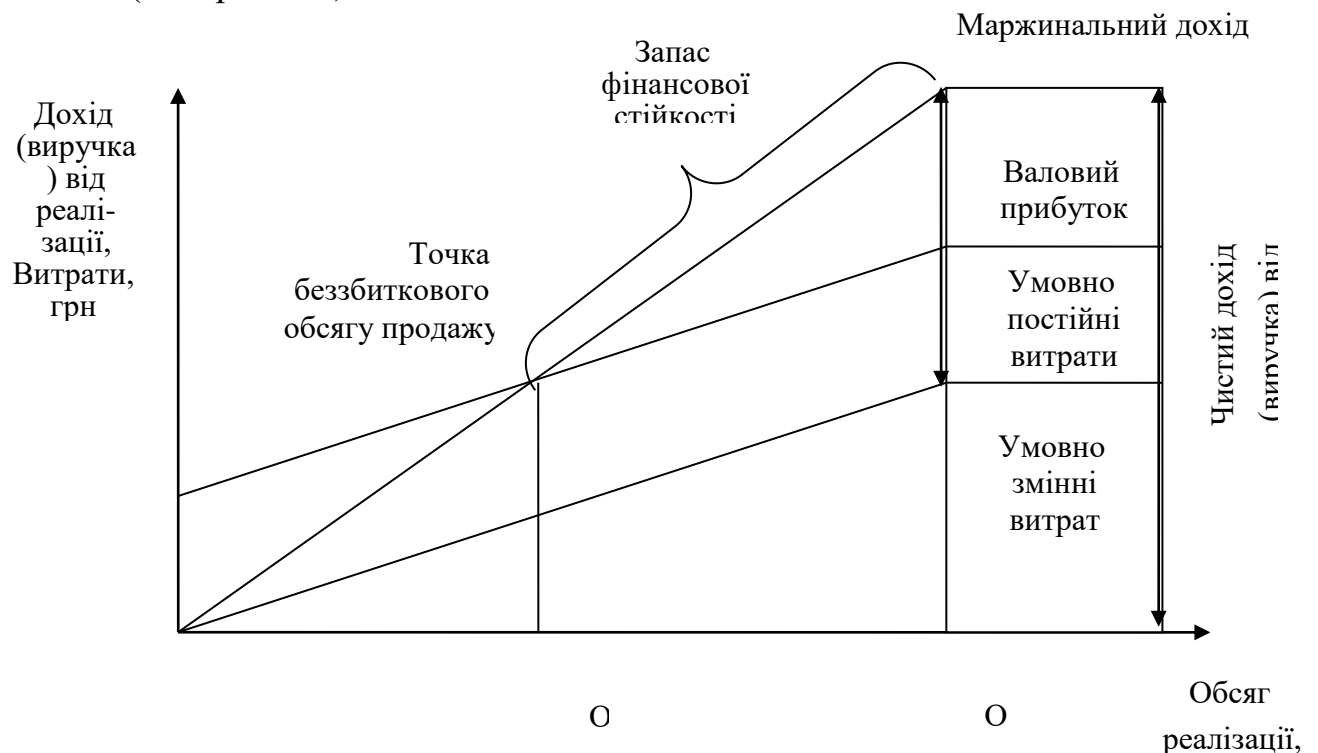

Рисунок 1.4 - Запас фінансової стійкості

Висновки до першого розділу

Отже проведений нами аналіз літературних джерел з даної проблематики дозволяє зробити наступні узагальнення.

Критичний аналіз поняття «економічна діагностика підприємства» дозволив виявити, що найчастіше його розглядають з позиції результативного та системного підходів. Зважаючи на наявні недоліки у трактуванні, а також частковість розкриття сутності досліджуваного поняття пропонуємо під економічною діагностикою підприємства розуміти комплексну систему ідентифікації ключових проблем підприємства на основі фіксації впливу різноманітних чинників, що ґрунтується на виявленні їх причинно-наслідкових зв'язків та з метою усунення передбачає використання прогнозних управлінських моделей для підприємства.

При розробці системи економічної діагностики підприємства ми виходили з того, що одним із головних завдань діагностики є виявлення загрози порушення стійкості фінансового стану, що полягає в своєчасній розробці контрзаходів, спрямованих на подолання в роботі підприємства негативних тенденцій. Відповідно до цього прогнозування ймовірності кризи є не чим іншим, як оцінкою платоспроможності підприємства, тобто основний зміст його зводиться до прогнозування й оцінки можливих негативних сценаріїв розвитку підприємства, що можуть призвести до неплатоспроможності й втрати ліквідності даного підприємства, а отже, до неповернення кредитів і збитків для кредиторів. З цією метою обґрунтовано авторську систему критеріїв оцінки обраних індикаторів фінансово-економічного стану, яка дозволяє продіагностувати становище підприємства за даними його фінансової звітності.

2 АНАЛІЗУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ПрАТ «ОБЛАСНИЙ ЗАВОД ЗАЛІЗОБЕТОННИХ ВИРОБІВ ТА КОНСТРУКЦІЙ»

2.1 Аналітичне оцінювання стану та перспектив розвитку переробної промисловості в Україні

Питання промислового розвитку є одним з найактуальніших з огляду на необхідність забезпечення зростання та оновлення економіки не тільки в сучасній Україні, а й у багатьох країнах світу. Воно перебуває в центрі палких обговорень у середовищі політиків, урядовців, бізнесу, спільноти науковців та експертів, громадянського суспільства, і позиції та погляди щодо нього дуже відрізняються. Поки що в Україні не сформовано цілісного і системного уявлення про напрями необхідних трансформацій та завдання розвитку, яке б сприймалось усіма економічними агентами та зацікавленими особами як узгоджена програма перетворень.

Центральною ознакою нинішнього економічного розвитку у світі є авангардна роль промисловості. Ця галузь справляє найбільший мультиплікативний ефект на економіку країн з різним рівнем економічного розвитку, виробляючи значну частину ВВП, стимулюючи інноваційну діяльність, гарантуючи одержання великої частки експортних доходів, створюючи та підтримуючи мільйони робочих місць, наповнюючи податковими платежами державну скарбницю, формуючи тим самим фундамент для сталого соціально-економічного розвитку країн.

За визначенням [42] Переробна промисловість – галузь промисловості, в якій як сировина використовуються продукти сільського господарства (бавовна, шерсть тощо) або видобуті видобувною промисловістю (нафта, природний газ, руда тощо).

Вид економічної діяльності «Переробна промисловість» включає процеси фізичного або хімічного перероблення матеріалів, речовин або компонентів з метою випуску нової продукції, хоча ці процеси не можуть бути застосовані як єдиний універсальний критерій для визначення виду виробництва. Перероблені матеріали, речовини або компоненти одержують з сировини. Суттєве змінювання, відновлення або реконструкція товарів зазвичай вважають діяльністю з перероблення [43].

В Україні в цьому виді економічної діяльності зайнято 33,1 тис. активних підприємств (5,5% від загальної кількості активних підприємств і 83,7% від загальної кількості промислових підприємств). В трійку лідерів по кількості активних підприємств входять м. Київ (18,8% від кількості активних підприємств України цього виду економічної діяльності), Харківська (8,7%) та Дніпропетровська (8,5%) області.

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами цього виду економічної діяльності – 1 137,8 млрд. грн (64,4% від загального обсягу реалізованої промислової продукції). Найбільші обсяги реалізації: реалізація харчових продуктів (28,5%) та продукції металургійного виробництва (24,1%, з них 66% реалізовано за межі країни) [44].

В промисловості України зайнято 2494,8 тис. осіб (15,3% від всього зайнятого населення країни). Потреба роботодавців підприємств переробної промисловості у працівниках за даними державної служби зайнятості на кінець 2020 року склала 7,8 тис. осіб. Із загальної кількості вакансій кожна п'ята була в переробній промисловості. Зростання потреби роботодавців у працівниках, порівняно з 2019 роком, спостерігалось в усіх видах економічної діяльності, крім надання інших видів послуг. За 2020 рік із загальної кількості зареєстрованих безробітних були працевлаштовані в цьому виді економічної діяльності 66,8 тис. осіб. Це на 9,4% нижче, ніж за попередній рік і складає 16,3% від загальної кількості працевлаштованих безробітних. Серед загальної кількості зареєстрованих безробітних на кінець

2020 року кожний восьмий раніше працював у переробній промисловості [45].

Середньомісячна заробітна плата в цьому виді економічної діяльності в грудні 2020 року – 11540 грн. Самий високий рівень середньомісячної заробітної плати на підприємствах по виробництву основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 20865 грн, що на 79,4% вище, ніж в промисловості в цілому та майже в два рази вище, ніж середня заробітна плата в Україні [46].

Обмеження промислового розвитку, що зумовлені різними чинниками, негативно впливають на всю економіку країни, а саме:

- Стагнація промисловості спричинює послаблення національної економіки.
- Погіршення технологічної структури промисловості призводить до зниження конкурентоспроможності економіки.
- Малі обсяги витрат на науку та інновації не забезпечують потреб технологічної трансформації промисловості.
- Нестача доходів підприємств промисловості обмежує забезпечення власним інвестиційним ресурсом відтворення виробничого потенціалу.
- Низька продуктивність промисловості за обсягом створеної доданої вартості є відображенням деіндустріальної моделі економіки.
- Неприятливий інвестиційний клімат гальмує розвиток індустріального бізнесу.
- Брак інвестиційних ресурсів: недостатність джерел та обсягів валового нагромадження основного капіталу.
- Галузевий розподіл інвестицій, що орієнтований на низькотехнологічні галузі, не забезпечує структурно-технологічну модернізацію виробництва.
- Висока залежність від імпорту засобів виробництва поглиблює технологічну залежність національної економіки.

- Недосконалість товарних ринків ускладнює конкурентне середовище для промислового бізнесу.
- Несприятливі умови для промислового експорту стримує розширення виробництва.
- Низький рівень продуктивності праці за вимірами створеної доданої вартості.
- Невідповідність кадрового забезпечення потребам промисловості обмежує можливості її модернізації.
- Виробнича інфраструктура не задовольняє потреби індустріального розвитку [47].

За підсумками 12 місяців 2020 року обсяги промислового виробництва в Україні збільшилися на 1,6% (у січні-грудні 2019 року – на 0,4%).

Темпи падіння промислового виробництва у 2020 р. склали 13,0% (рис. 2.1, 2,2).

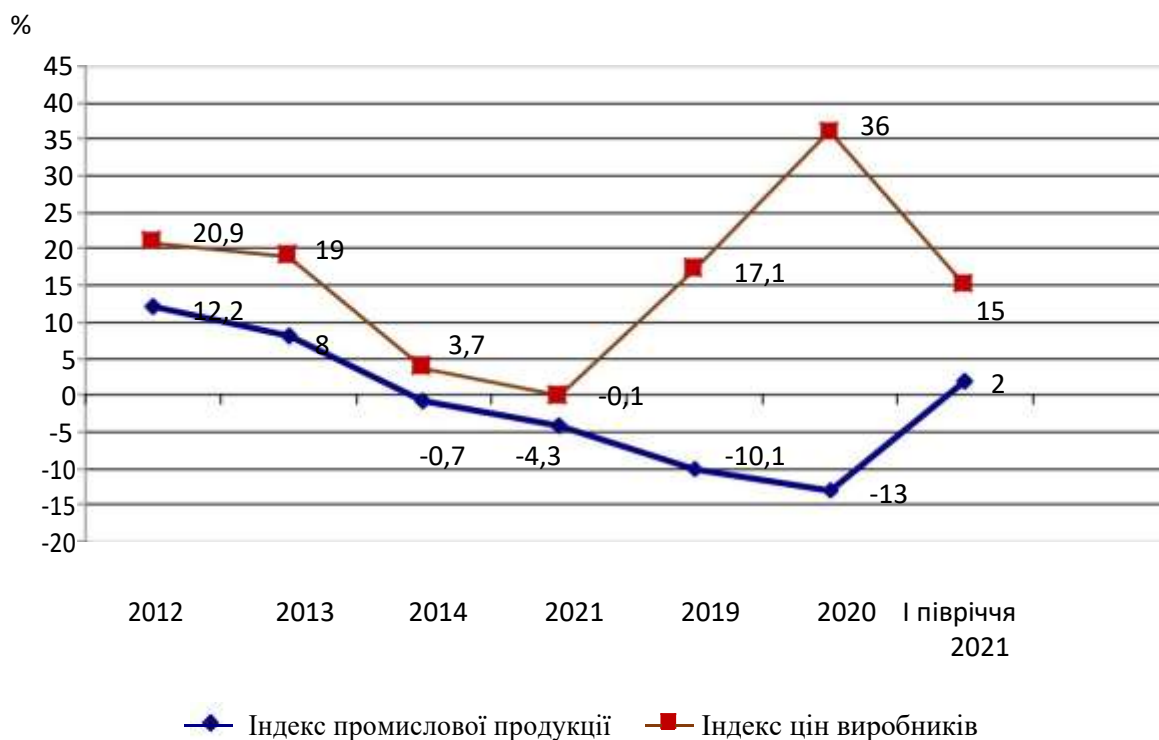

Рисунок 2.1. Динаміка індексів промислової продукції та цін виробників в Україні у 2012- 2020 рр., % до відповідного періоду попереднього року

(без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції; джерело: Державна служба статистики України) [48]

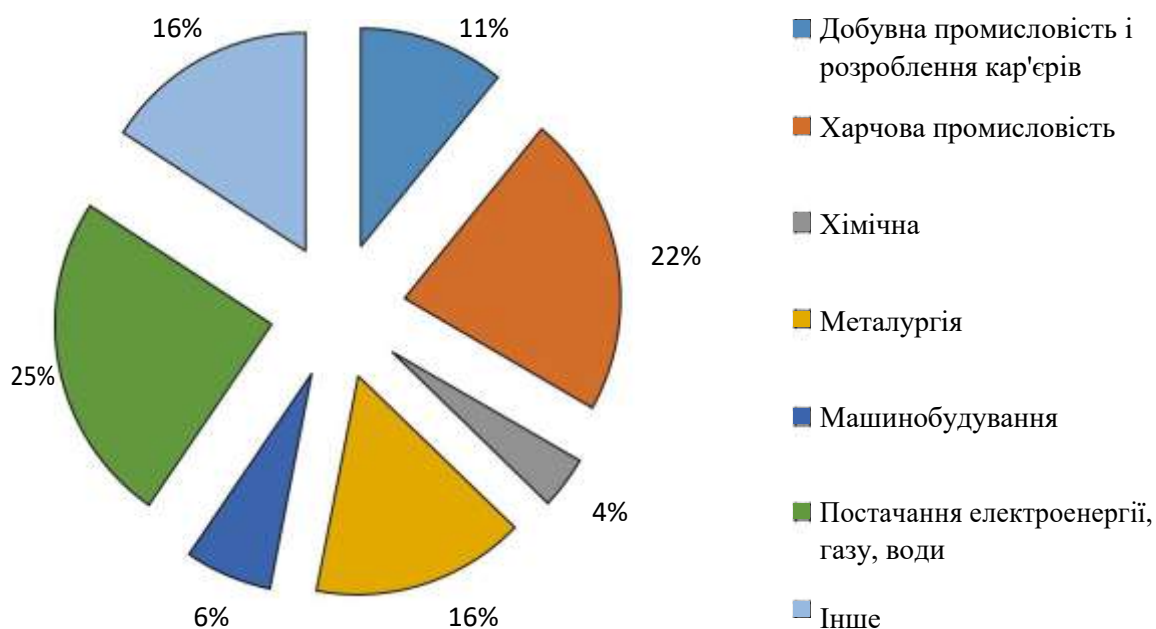

Рисунок 2.2. Структура обсягу реалізованої промислової продукції у 2020 р. [48]

Різке підвищення індексу цін виробників у 2020 р. до 36,0% на тлі зниження внутрішнього платоспроможного попиту утворює ризики збуту на внутрішньому ринку, а отже, стагнація та подальше скорочення випуску промислової продукції.

У I півріччі 2021 р. спостерігається позитивна динаміка промислового виробництва. Так, індекс виробництва промислової продукції за цей період становив 102,0% порівняно з 95,6% у відповідному періоді 2020 р. (табл. 2.1). При цьому обсяги виробництва зросли за такими видами діяльності: по всій переробній промисловості зростання склало 3,4% (найбільше зростання відбулось у виробництві коксу, продуктів нафтопереробки – на 22,5%, ремонті та монтажі машин та устаткування – на 13,8%); по добувній промисловості та розробленню кар'єрів зростання склало 2,5%. Але деякі

галузі виробництва промисловості мають подальше скорочення обсягів виробництва. Індекс цін виробників зростав до 104,4%.

Збільшення виробництва промислової продукції спостерігалось у 16 регіонах (у січні-грудні 2019 року – у 19 регіонах): від 1,1% у Херсонській до 10,3% у Івано-Франківській та Сумській областях. Також суттєво наростили обсяги промислового виробництва підприємства Чернівецької (на 5,8%), Закарпатської (на 5,1%) та Миколаївської (на 4,0%) та областей.

Позитивний внесок у збільшення виробництва промислової продукції у 2020 році мали всі агреговані види діяльності: постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (зростання виробництва на 2,8%) за рахунок більшого попиту на енергоресурси, добувна промисловість (на 2,1% відповідно) на тлі інтенсифікації видобутку на діючій ресурсній базі, а також переробна промисловість (0,2% відповідно) в умовах підтримки з боку інвестиційного та зовнішнього попиту [47].

Зростання виробництва спостерігалось у таких основних видах промислової діяльності:

- добувній промисловості і розробленні кар'єрів виробництво продукції збільшилося в цілому по Україні на 2,4% (у 2019 році спад склав - 5,7%). Серед основних видів діяльності у добувній промисловості зросло добування кам'яного та бурого вугілля (на 4,0%); сирої нафти та природного газу (на 3,1%); металевих руд (на 2,5%).

Нарощення обсягів виробництва у добувній промисловості у 2020 році зафіксовано у 11 регіонах (за підсумками 2019 року – також у 11 регіонах), з найбільшим приростом у Сумській (+11,8%), Вінницькій (+11,6%), Донецькій (+9,8%) та Кіровоградській (+9,0%) областях.

У 12 регіонах, де обсяги виробництва у галузі зменшилися, їх скорочення варіювало від -0,4% у Полтавській до -24,5% у Миколаївській областях.

- постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря збільшення виробництва по Україні становило +2,8% (проти спаду у 2019 році, який склав -6,5%). Зростання виробництва спостерігалось у 16 регіонах (у 2019 році – у 11 регіонах), з яких найбільший приріст було зафіксовано у Київській (+24,2%), Херсонській (+17,6%), Кіровоградській (+15,6%) та Харківській (+12,5%) областях. Скорочення виробництва у галузі спостерігалось у 8 регіонах і коливалось від -0,4% у Закарпатській до -15,6% у Вінницькій областях.

- переробній промисловості обсяги виробництва продукції збільшилися в цілому по Україні на 1,1% (у 2019 році – на 4,8%). Зростання виробництва продукції переробної промисловості спостерігалось у 14 регіонах (у 2019 році – у 20 регіонах): від +0,8% у Рівненській до +14,1% в Івано-Франківській областях [47].

Зростання обсягів виробництва спостерігалось в більшості основних видів переробної промисловості, а саме:

– виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності в цілому по Україні виробництво зросло на 2,5% (порівняно із зростанням обсягів виробництва у 2019 році на 5,8%). Серед основних видів діяльності галузі зросли обсяги оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корки, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння (на 7,5%); поліграфічної діяльності, тиражування записаної інформації (на 0,4%). Нарощення обсягів виробництва у деревообробній та поліграфічній діяльності було зафіксовано в 14 регіонах (у 2019 році – в 15 регіонах), з найбільшим приростом у Черкаській (у понад 1,6 раза), Хмельницькій (+14,8%), Харківській (+14,0%), Вінницькій (+12,4%), Рівненській (+12,2%) областях. Зменшилося виробництво продукції галузі у 10 регіонах: від -0,1% у Київській до -20,5% у Миколаївській областях.

– виробництві коксу, продуктів нафтоперероблення приріст обсягів виробництва по Україні становив +4,5% (проти спаду у 2019 році на 14,8%), у тому числі: у Донецькій (+8,1%) та Дніпропетровській (+3,8%) областях. На загальний позитивний результат вплинуло, насамперед, зростання обсягів виробництва коксу та коксопродуктів на 4,5%. У Харківській та Запорізькій областях скорочення виробництва продукції нафтококової промисловості становило відповідно -21,3% та -2,4%.

– виробництві хімічних речовин і хімічної продукції загальне зростання по Україні склало +17,4% (у 2019 році +18,4%) внаслідок відновлення роботи ТОВ “Карпатнафтохім” та “Суміхімпром”. Також, зростання підтримувалося як зовнішнім, так і внутрішнім попитом. Серед основних видів продукції хімічної промисловості відбулось збільшення виробництва основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах (на 30,3%); мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів (на 3,2%).

Серед основних видів переробної промисловості зменшення обсягів виробництва відбулося:

- у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, де спад по Україні склав -1,5% (у 2019 році обсяги харчової промисловості зросли на 2,9%) внаслідок високого споживчого та зовнішнього попиту з урахуванням диверсифікації ринків збуту. Серед основних видів виробництва харчової галузі відбулось зменшення обсягів виробництва саме харчових продуктів (на 1,5%); тютюнових виробів (на 8,3%) [47].

Негативна динаміка виробництва продукції харчової промисловості мала місце у 16 регіонах (у 2019 році – у 11 регіонах), із найбільшим падінням в Одеській (-10,0%), Хмельницькій (-7,4%), Харківській (-7,2%) та Херсонській (-6,1%) областях. У Волинській області обсяги виробництва

харчової продукції у 2020 році залишилися на рівні попереднього року. У 7 регіонах спостерігалось збільшення виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (від +0,7% у Тернопільській до +15,8% в Івано-Франківській областях).

– у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів по Україні обсяги зменшилися на 3,2% (у 2019 році – зросли на 7,2%) внаслідок покращення платоспроможного попиту населення та збільшення обсягів іноземних замовлень. Загалом, по Україні текстильне виробництво скоротилося на 3,5%; виробництво одягу – на 2,1%; шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів одягу – на 5,9%.

Зменшення обсягів виробництва продукції текстильної промисловості спостерігалось у 16 регіонах (у 2019 році – у 7 регіонах): найбільше – у Чернівецькій (-31,7%), Херсонській (-24,6%), Тернопільській (-22,7%) областях).

Серед 7 регіонів, де було зафіксоване зростання виробництва продукції текстильної промисловості, приріст варіював від +0,5% у Хмельницькій до +16,7% у Кіровоградській областях.

– у виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції по Україні зменшення виробництва становило -0,5% (у 2020 році +8,2%) за рахунок високого внутрішнього попиту з боку суміжних галузей інвестиційного спрямування, у т. ч. будівництва.

Серед основних видів діяльності в галузі скоротилося виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції (на 2,1%). Скорочення виробництва продукції спостерігалось у 13 регіонах (у 2019 році – лише у 3 регіонах). Найбільший спад було зафіксовано в Сумській області (-25,1%). Зростання виробництва неметалевої продукції спостерігалось у 11 регіонах: від +0,6% у Вінницькій до +8,4% у Хмельницькій [49].

Серед основних стримуючих чинників розвитку промисловості в цілому у 2020 році слід зазначити:

- погіршення зовнішньої кон'юнктури,
- девальваційні процеси на фоні ускладнень із здійсненням зовнішніх запозичень,
- дефіцит енергетичного вугілля,
- загострення ситуації на сході країни,
- ускладнення діяльності морських портів Азовського моря внаслідок обмеження судноплавства в Азовському морі та Керченській протоці з боку РФ,
- запровадження торговельних обмежень з боку інших країн.

Всього по Україні за підсумками 2020 року було реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) без ПДВ та акцизу на суму понад 2508,5 млрд. гривень. Обсяг реалізованої промислової продукції на одну особу в середньому по Україні у січні-грудні 2020 року становив 59346,8 гривень, що на 17,1% більше, ніж за 12 місяців 2019 року (50676,9 гривень). При цьому, територіальна диспропорція щодо обсягів реалізованої промислової продукції на одну особу збільшилася проти січня-грудня 2019 року (12,4 раза) і склала 14,1 раза (максимальне значення у січні-грудні 2020 року спостерігалось у Дніпропетровській області – 149583,7 грн., мінімальне у Луганській області – 10578,0 грн.) [48].

Протягом 2014- 2019 рр. простежується різке скорочення капітальних інвестицій, у 2020 р. обсяг інвестицій збільшився на 24,5%. А у структурі капітальних інвестицій (табл. 2.1) зменшилася частка інвестицій у добувну промисловість (з 27,55% у 2012 р. до 21,06% у 2020 р.). Відбулося зменшення частки інвестування у підприємства переробної промисловості (з 54,44% у 2012 р. до 52,73% у 2020 р.).

Головним джерелом капітальних інвестицій виступають власні кошти підприємств та організацій (67,50% у 2020 р., у I кварталі 2021 р. – 72,2%, що на 5,02 в.п. більше, ніж в аналогічному періоді 2020 р.) [49].

Слід зазначити, що головними елементами структури міжнародної торгівлі України є напівфабрикати (експорт) та споживчі товари (імпорт). Експорт з України, лідерами якого є металургія та сільське господарство, представлений переважно напівфабрикатами, які використовуються в якості сировини для виробництва кінцевих споживчих товарів.

Таблиця 2.1 - Структура капітальних інвестицій за видами промислової діяльності, % [44]

Вид промислової діяльності	2012	2013	2014	2021	2019	2020	I пів-річчя 2021
Промисловість	100	100	100	100	100	100	100
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	27,55	28,07	24,34	22,16	23,20	21,07	20,02
Переробна промисловість	54,44	53,55	46,15	45,83	49,25	52,73	53,71
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	16,76	17,12	27,71	30,04	26,55	24,35	24,69
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,25	1,26	1,80	1,97	1,00	1,85	1,57

У 2020 році частка експорту товарів та послуг в структурі ВВП у фактичних цінах становила 45,2%. У 2019 році, обсяг експорту товарів з України знизився приблизно на 43% у порівнянні з 2018 роком, а у вартісному вираженні зменшився з 67 млрд дол. США до 38,1 млрд дол. США. Головним чином, це було пов'язано з падінням збуту металопродукції, продукції машинобудування та транспортних засобів. Великий вплив на експорт з України також мали дестабілізація виробничого сектору та падіння світових цін на сировинні товари. Окрім цього, дисбаланс у товарній

номенклатурі, який зберігається з часів Радянського Союзу, призводить до нестабільності експортної виручки та періодичного падіння обсягів торгівлі.

Аналіз присутності українських виробників на міжнародних ринках підтверджує суттєве збільшення кількості цільових ринків для України у період з 2010 по 2020 рік. Загалом, можна відзначити посилення присутності України на нових ринках, а також високий ризик зниження обсягів експорту та низьку вірогідність створення нових експортних продуктів. Це свідчить про несистемний та фрагментований характер торгівельних стосунків, що може бути ознакою низької якості продукції.

Присутність України у глобальній виробничій мережі суттєво посилилася за останні десять років, але усе ще залишається недостатньою.

Дані про експорт та імпорт запчастин та компонентів як частки загального експорту можуть бути використані для оцінки ступеню інтеграції країни до регіональних та глобальних ланцюгів доданої вартості. Фактично, рівень торгівлі запчастинами та компонентами може розглядатися як індикатор участі у виробничих мережах. Для активної участі у глобальних ланцюгах доданої вартості необхідно перейти на виробництво середньо– та високотехнологічних продуктів. Структура українського експорту практично не змінилася з часів переходу до ринкової моделі економіки і зберігає значну залежність від кількох відносно низько технологічних експортних продуктів, виробництво яких зазвичай не вимагає високої кваліфікації [47].

Протягом останніх кількох років існує тенденція до диверсифікації українського експорту у зв'язку зі зниженням орієнтації на ринки країн СНД, Також, спостерігається тенденція до виходу на нові ринки, головним з яких є ринок ЄС. Сукупна частка ринку ЄС в українському експорті зросла з 27,3% у 2018 році до 31,7% у 2020 році. Це пояснюється, зокрема, набранням чинності торгівельних преференцій для України в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Популярними ринками серед українських

експортерів є також Індія та Єгипет. У 2020 році їх частка в експорті з України склала понад 18%. Результати аналізу демонструють, що Україна недостатньо активно використовує потенціал розвитку торгівлі з деякими провідними країнами світу, зокрема, Канадою, Китаєм, Францією, Німеччиною, Ірландією, Японією, Швецією, Швейцарією, Великобританією та США. Україна повинна продовжувати концентрувати свої зусилля на розвитку торгівлі з ЄС, а також країнами Азії та Африки [48].

За останній рік прослідковується тенденція до скорочення обсягів будівельних робіт в будівельній галузі - що відповідно впливає на скорочення обсягів виробництва емітента. На даний час підприємство не впроваджує нові технології, а провадить модернізацію існуючих. Підприємство не змінило свого положення на ринку [49].

2.2 Загальна характеристика та оцінка фінансово-економічного стану і результатів господарювання ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» за 2018-2020 рр.

Досліджуваним підприємством магістерської кваліфікаційної роботи обрано ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» (ПрАТ ОЗ ЗБВіК), який засновано відповідно до рішення №244 від 15.11.1995 р. виконавчого комітету Замостянського райвиконкому м. Вінниці за погодженням з регіональним відділенням Фонду Державного майна по Вінницькій області [50].

Згідно Статуту товариства, засновниками є колектив працівників заводу залізобетонних виробів та конструкцій та громадян України, які підписали Установчу угоду від 31.10.1995 року про створення ВАТ "Обласний завод залізобетонних виробів і конструкцій" та викупили державне майно згідно договору купівлі-продажу №104 від 04.02.1995 року. Рухоме та нерухоме майно емітента знаходиться за адресою: м. Вінниця, вул. Айвазовського, 4.

Основними видами продукції ПрАТ ОЗ ЗБЗіК є: панелі перекриття; блоки фундаментні; перемички; фундаментні подушки; бетон та розчин.

У 2020 році вироблено бетону на суму 23500,6 тис.грн., залізобетону на суму 29644,9 тис.грн., арматури на суму 180,7 тис.грн (табл 2.2).

Найбільш перспективним є виготовлення кілець каналізаційних, плит СПР, та аеродромних плит ПДН.

Таблиця 2.2 - Інформація про обсяги виробництва та реалізації основних видів продукції у 2020 році [50]

№ з/п	Основні види продукції	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
		у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн)	у відсотках до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн)	у відсотках до всієї реалізованої продукції
1	Залізобетон	13,9 тис.м3	29644,9	55,6	13,9 тис.м3	36178,4	61,4
2	Бетон	18,3 тис.м3	23500,6	44,1	18,3 тис.м3	22472	38,2
3	Арматура	4,7 тонн	180,7	0,3	4,7 тонн	237,2	0,4

Ступінь залежності ПрАТ ОЗ ЗБЗіК від сезонних змін є значною, оскільки товариство зазнає великих фінансових втрат у міжсезоння коли виробничі витрати ростуть, а попит на продукцію падає, що призводить до неефективної роботи підприємства, саме в зимовий період.

Основними клієнтами досліджуваного підприємства є місцеві будівельні компанії та приватні особи, з якими працює на пряму - без посередників

Основними ризиками в діяльності ПрАТ ОЗ ЗБЗіК є :

- підвищення цін на енергоносії та матеріали,
- низька платоспроможність житлового та промислового будівництва.

З метою освоєння нових ринків збуту ПрАТ ОЗ ЗБЗіК проводить відповідні рекламні компанії, також впроваджує нові технології для розширення виробництва [51].

Щодо джерел матеріального забезпечення, то слід зауважити, що деякі матеріали підприємство закуповує у місцевих постачальників (щебень, відсів), а деякі у підприємств з інших регіонів (цемент, пісок); динаміку цін на які прогнозувати неможливо - так як постачальники змінюють ціни непрогнозовано під дією як об'єктивних так і суб'єктивних факторів.

Основними постачальниками сировини та матеріалів для виробництва готової продукції:

ТОВ "Гніванський гранітний кар'єр" (код за ЄДРПОУ 35558713) - щебінь, відсів.

ПАТ "Арселор Міттал Кривий Ріг" (код за ЄДРПОУ 24432974) - арматурний прокат.

ТОВ "БУДМОНТАЖ ЗБВІК" (код за ЄДРПОУ 35527011) - дріт

ТОВ "Зодчий" (код за ЄДРПОУ 13331945) - цемент

ТОВ "АВ Метал груп" (код за ЄДРПОУ 36441934) - арматурний прокат, дріт, кутник, швелер.

Основними конкурентами ПрАТ ОЗ ЗБЗіК в галузі виробництва залізобетонних виробів і конструкцій: ТОВ "Поділля залізобетон" м. Вінниця; ПАТ "Гніванський завод спецзалізобетон"; Ладижинський КП "Буддеталь". Підприємство не має особливостей в продукції, які б корінним чином відрізнялись від аналогів конкурентів [50].

Перспективними планами розвитку ПрАТ ОЗ ЗБЗіК є оновлення основних засобів підприємства, розширення ринків збуту та підвищення власної конкурентоспроможності за рахунок енергозберігаючих технологій (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 - Інформація про собівартість реалізованої продукції у 2020 році [50].

№ з/п	Склад витрат	Відсоток від загальної собівартості реалізованої продукції (у відсотках)
1	Залізобетон	60
2	Бетон	39
3	Арматура	1

За попередні п'ять років на підприємстві пройшло відчуження об'єктів основних засобів на загальну суму 8517 тис.грн - це обладнання, яке не приймало безпосередньої участі у створенні кінцевого продукту, проте одержані, реальні грошові кошти були направлені на придбання обладнання на сумму 590 тис.грн. Це дало змогу економити кошти на опалення офісних та побутових приміщень. Залишок коштів пішов на поповнення оборотних фондів та проведення капітальних ремонтів.

В 2019 році було проведено модернізацію котельні на суму 83,0 тис. грн. За 2019 рік надійшло машин та обладнання на суму 36,0 тис. грн; вибуло – на 7 тис. грн.

У 2020 році придбання та відчуження активів не було.

У 2021 році підприємство не планує будь-які значні інвестиції або придбання, пов'язані з його господарською діяльністю [51].

На підприємстві обліковуються основні засоби, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо), залишкова вартість яких складає 1448 тис.грн. Первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів 6589 тис. грн. Ступінь зносу основних засобів - 72%, ступінь використання - 28%.

В орендних відносинах ПрАТ ОЗ ЗБЗіК не перебуває, відповідно жодних обмежень у використанні майном товариство не має. Усі основні засоби ПрАТ ОЗ ЗБЗіК використовуються за призначенням. Екологічні питання, що можуть позначитися на використанні активів підприємства протягом звітного 2020 р. не виникали. Для зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на підприємстві постійно проводиться технічний огляд основних засобів. З метою запобігання перевищенню встановлених граничнодопустимих норм викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин від виробництва, на підприємстві

проводиться модернізація технологічного устаткування [50].

У 2021 році Товариство планує працювати над вирішенням внутрішніх проблем, продовжувати реконструкцію підприємства, залучати додаткові матеріальні та фінансові ресурси, а також збільшити капіталовкладення на модернізацію виробництва, раціонально та ефективно використовувати його потужності, закуповувати і запроваджувати новітні технології та прогресивне обладнання [51].

Серед проблем, які впливають на діяльність ПрАТ ОЗ ЗБЗіК можна виділити такі:

- постійні зміни у податковому законодавстві та в інвестиційній політиці держави;
- неплатоспроможність партнерів і населення;
- наявність недобросовісної конкуренції;
- сезонні зміни, зважаючи на велику собівартість виконання робіт у зимовий період;
- з 2020 року ризик несе спалах коронавірусу, як безпосередньо, так і через його вплив на попит і ціни на основні товари.

ПрАТ ОЗ ЗБЗіК веде свою діяльність виключно за рахунок власних коштів на основі самофінансування та самоокупності. Проте робочого капіталу для успішної діяльності товариства недостатньо. Можливими шляхами покращення ліквідності товариства є - отримання кредитування на льготних умовах, залучення інвестицій та отримання від замовників попередньої оплати перед виконанням договірних зобов'язань.

В 2021 році ПрАТ ОЗ ЗБЗіК планує

- продовжити капітальне переоснащення бетонозмішувального та розчинного вузлів,
- провести капітальний ремонт підкранових колій на четвертому полігоні формувальної ділянки,
- облаштувати підлогу складу другого полігону,

- продовжити благоустрій території підприємства (асфальтування).

Також на ПрАТ ОЗ ЗБЗіК існує проблема нагріву води для виготовлення бетону у зимовий період. Значної реконструкції потребує комплекс прийому та перевалки цементу - в умовах високих цін на цемент - недосконала система призводить до значних втрат останнього. Існує нагальна потреба у впровадженні системи з прийому, підготовки та дозування хімдобавок - що дасть змогу підвищити якість бетонних сумішей. Товариство планує плідно працювати над вирішенням внутрішніх проблем, залучати додаткові матеріальні та фінансові ресурси, має ціль - насичення ринку продукцією, товарами, послугами, а також отримання прибутку і задоволення економічних та соціальних інтересів акціонерів та працівників підприємства [50].

Організаційна структура ПрАТ "Обласний завод залізобетонних виробів і конструкцій" (рис. 2.3) складається із наступних підрозділів:

- формувальна дільниця,
- арматурна дільниця,
- транспортна дільниця,
- відділ головного механіка,
- відділ головного енергетика,
- бетонозмішувальний вузол.

Підприємство дочірніх підприємств, філій, представництв та інших відокремлених структурних підрозділів не має та у 2020 р. не створювало. Суттєві зрушення в розвитку на 2021 р не плануються, тому що підприємство працює не ритмічно та знаходиться у скрутному фінансовому становищі.

Змін в організаційній структурі підприємствам у відповідності з попереднім звітним періодом не відбувалось.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу становить 82 особи. позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом – немає, працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) – відсутні [50].

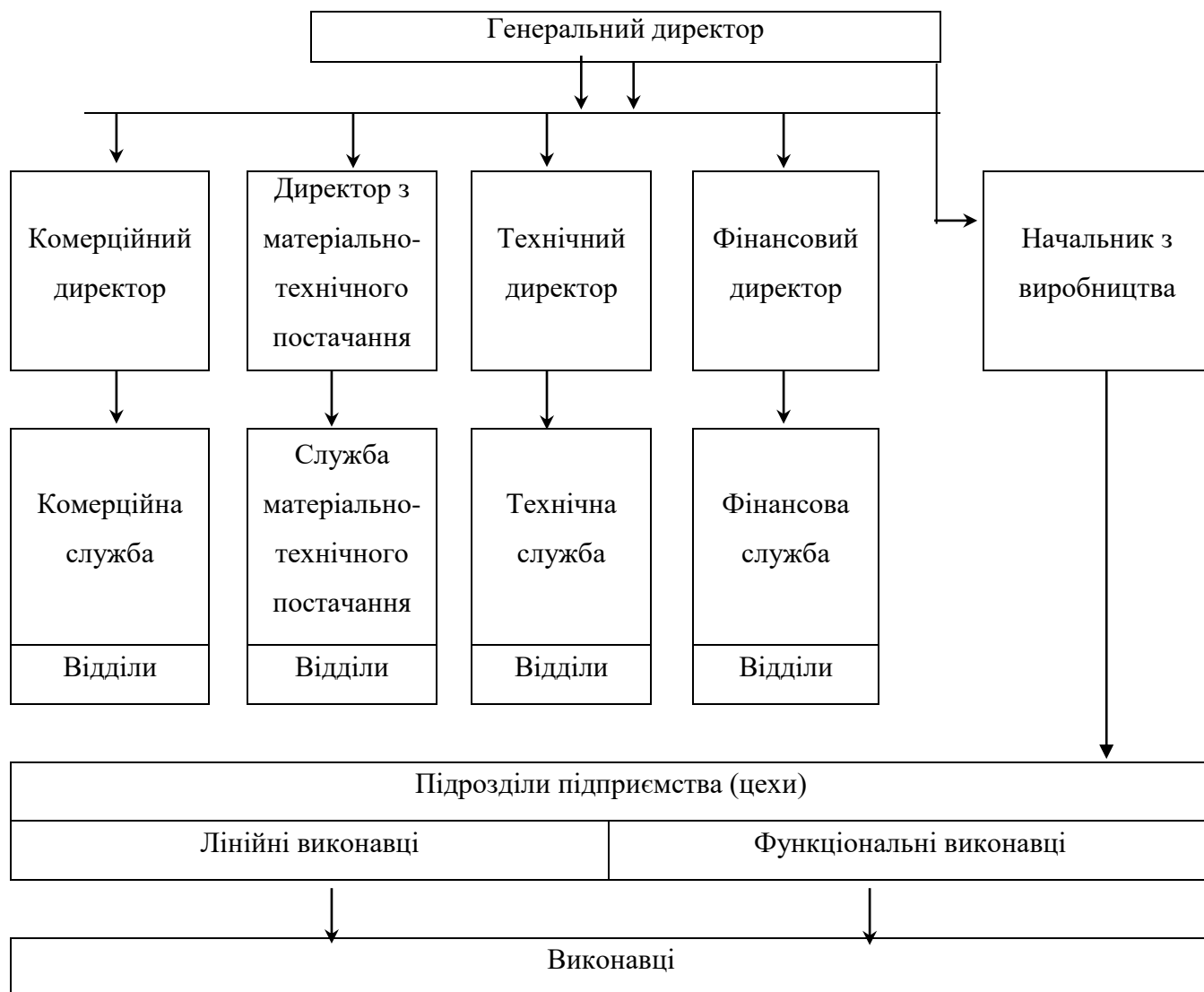

Рисунок 2.3 – Організаційна структура підприємства ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Фонд оплати праці ПрАТ ОЗ ЗБЗіК у 2020 році склав - 8241 тис.грн, причому має місце його збільшення відносно попереднього року на 66 тис. грн.

Кадрова програма ПрАТ ОЗ ЗБЗіК спрямована на постійне підвищення рівня кваліфікації її працівників. Програми по розвитку персоналу включають як відвідування спеціалізованих виставок, семінарів, так и спеціальні курси підвищення кваліфікації. Робітники усіх робочих професій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК проходять на підприємстві стажування, за кожним прийнятим на роботу працівником наказом по підприємству закріплюється

досвідчений робітник з вищою кваліфікацією. Після стажування та атестації робітники допускаються до самостійної праці. По підготовці та залученню на підприємство спеціалістів кожний рік з вищими учбовими закладами міста укладаються договори на проходження практики студентів, надаються вакансії на працевлаштування.

Кадрова програма ПрАТ ОЗ ЗБЗіК включає:

1. Організація навчання та підвищення кваліфікації персоналу. Для бухгалтерії виписуються журнали "Все про бухгалтерський облік" та "Фінанси і податки".

2. Створення умов праці: створення безпечних умов для праці співробітників.

3. Проведення навчальних робіт з пожежної безпеки та охорони праці

4. Соціальний розвиток: організація медичного обслуговування.

ПрАТ ОЗ ЗБЗіК своєчасно і в повному обсязі перераховує внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: в пенсійний фонд України; у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю; на випадок безробіття; нещасний випадок на виробництві. Чим забезпечує робочим право на:

- державне пенсійне забезпечення (стаж + заробітна плата);
- оплату лікарняних листів;
- виплату допомоги з безробіття;
- виплату допомоги при нещасних випадках на виробництві і т. ін.

Робітникам ПрАТ ОЗ ЗБЗіК надаються щорічна відпустка, а також додаткові дні до відпуски за шкідливі умови праці, за ненормований робочий день, за особливий характер праці. Робітникам, які проходять навчання на курсах підвищення кваліфікації, надаються додаткові відпустки для навчання.

Товариство має право залучати для роботи українських та іноземних спеціалістів. В необхідних випадках, для виконання конкретних робіт і послуг залучати громадян, виробничі, творчі та інші колективи на основі

строкових трудових та цивільно-правових договорів. Особи, які своєю працею беруть участь у діяльності Товариства на основі трудового договору (контракту), складають трудовий колектив Товариства. Порядок прийому, та звільнення працівників, їх основні обов'язки, робочий час та час відпочинку тощо визначаються чинним законодавством, правилами внутрішнього трудового розпорядку та трудовими договорами. ПрАТ ОЗ ЗБЗіК самостійно розробляє і затверджує штатний розклад, визначає фонд оплати праці і встановлює форми, системи і розміри оплати праці, а також інші види доходів працівників. Розмір заробітної плати працівника визначається трудовим договором (контрактом) відповідно до законодавства України.

ПрАТ ОЗ ЗБЗіК в асоціації, консорціуми, концерни та інші об'єднання за галузевими, територіальними та іншими принципами не входить. Філій та представництв не має та не створювало.

Бухгалтерський облік ПрАТ ОЗ ЗБЗіК ведеться відповідно до вимог П(С)БО № 1 та інших нормативних документів з питань бухгалтерського обліку. Бухгалтерська та статистична звітність складається вчасно та достовірно. Фінансова звітність ПрАТ відповідає даним синтетичного обліку.

ПрАТ ОЗ ЗБЗіК очолює генеральний директор, який лінійно підпорядковується Раді директорів та Загальним зборам акціонерів даного товариства. В підпорядкуванні генерального директора знаходяться комерційний директор, директор з матеріально-технічного постачання, технічний директор, фінансовий директор, начальник з виробництва, заступник генерального директора з питань інвестицій та розвитку, начальник виробничої лабораторії (табл. 2.4).

Для аналізу результатів господарської діяльності підприємства розрахуємо показники, що характеризують майновий стан, ліквідність, рентабельність та ділову активність підприємства на основі даних фінансової звітності (додаток Б) і занесемо дані значення до таблиці 2.5.

Таблиця 2.4 - Інформація про органи управління ПрАТ ОЗ ЗБЗіК [50]

Орган управління	Структура	Персональний склад
Загальні збори	Акціонери товариства	Особи включені до переліку акціонерів, які мають право на участь у Загальних зборах
Наглядова рада	Голова та члени Наглядової Ради, комітети не створювалися	Голова Наглядової ради – акціонер Малюта Марк Сергійович Член Наглядової ради – акціонер Малюта Олена Марківна Член Наглядової ради – акціонер Гіренко Галина Йосипівна
Виконавчий орган	Колегіальний виконавчий орган правління	Голова правління Малюта Сергій Васильович Член правління, заступник Голови Правління Малюта Денис Сергійович Член правління, головний бухгалтер Венглінський Михайло Михайлович
Ревізор	Ревізор	Коломієць Петро Миколайович

Як видно з даних табл. 2.4 на підприємстві склалась стійка тенденція до звуження обсягу активів. Так вартість активів у 2020 році склала 31657 тис.грн, що на 1128 тис грн або 3,13% менше за відповідне значення 2019 року та 4362 тис. грн або 12,11% - значення 2018 року. Така негативна тенденція в основному пояснюється виведенням значної частки необоротних активів: у 2020 році їх середньорічна вартість складає 3869 тис.грн, що на 1054 тис.грн або 21,41% менше за відповідне значення 2019 року та 2359 тис.грн або 37,88 % за відповідне значення 2018 року. При цьому вартість оборотних активів є відносно сталою (у 2020 році – 27788 тис. грн, у 2019 році – 29968 тис. грн та у 2018 році – 29791 тис. грн). Більш детально аналіз скорочення основних засоби ПрАТ ОЗ ЗБЗіК (за залишковою вартістю) проведемо у табл. 2.6.

Таблиця 2.5 – Фінансові показники діяльності підприємства ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник, тис. грн	Середні значення за рік			Відхилення значень 2020 р. від 2019 р		Відхилення значень 2019 р. від 2018 р		Відхилення значень 2020 р. від 2018 р	
	2018	2019	2020	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
Усього активів, тис. грн	36019	34891	31657	-3234	-9,27	-1128	-3,13	-4362	-12,11
з них необоротні активи, тис. грн	6228	4923	3869	-1054	-21,41	-1305	-20,95	-2359	-37,88
відсотків	17,3	14,1	12,2	-1,89	-13,38	-3,189	-18,40	-5,07	-29,32
з них оборотні активів, тис. грн	29791,0	29968	27788	-2180	-7,27	177	0,59	-2003	-6,72
відсотків	82,7	85,9	87,8	1,89	2,20	3,189	3,85	5,07	6,13
Власний капітал, тис. грн	20561	21084	18452	-2632	-12,48	523	2,54	-2109	-10,26
частка у джерелах фінансування	57,1	60,4	58,3	-2,149	-3,54	3,349	5,86	1,20	2,11
Поточні зобов'язання, тис. грн	15458	13807	13205	-602	-4,36	-1651	-10,68	-2253	-14,57
частка у джерелах фінансування	42,9	39,6	41,7	2,149	5,41	-3,349	-7,79	-1,20	-2,80
Чистий прибуток (збиток)	1638	962,8	-2208	-3170,8	-329,33	-675,2	-41,22	-3846	-234,80
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	74799	86655	58887,6	-27767,4	-32,04	11856	15,85	-15911,4	-21,27

Особливо негативним є те, що суттєво скорочуються обсяги чистого прибутку: з 1638 тис. грн у 2018 році до 962,8 тис. грн у 2019 році (скорочення складає 675,2 тис. грн. або 41,22%) та наявність збитку у розмірі 2208 тис. грн у 2020 році (скорочення відносно попереднього року наймає значення 3846 тис. грн або 234,8%. Також керівництву досліджуваного підприємства варто звернути увагу на стрімке скорочення обсягів чистої виручки у 2020 році, яка в порівнянні із 2019 роком скоротилась на 27767,4 тис. грн або 32,04%, а відносно значень 2018 року на 15911,4 тис. грн або 21,27%. І хоча у 2019 році відмічалось зростання чистої виручки на 11856 тис. грн або 15,85% порівняно зі значенням 2018 року, на темпах динаміки чистого прибутку це ніяк не позначилось

Окремо слід відмітити негативну динаміку скорочення вартості власного капіталу. Так у 2020 році підприємство використовувало 18452 тис. грн. власних засобів, у 2019 році – 21084 тис. грн, у 2018 році – 20561 тис. грн, тобто у звітному році відбулось скорочення на 12,48% відповідно попереднього року та на 10,26% відповідно базового.

При цьому частка власного капіталу у складі джерел фінансування активів залишається на відносно стійкому рівні: у 2020 році – 58,3 %, у 2019 році – 60,4% та у 2018 році – 57,1%.

Аналогічні тенденції прослідковуються і у зобов'язаннях досліджуваного підприємства. Вартість поточних зобов'язань (довгострокових підприємство не використовує) у 2020 році склала 13203 тис. грн або 41,7% у складі пасивів, що на 602 тис. грн або 4,36% менше за відповідне значення 2019 році (13807 тис. грн або 39,6% у складі пасивів), та на 2253 тис. грн або 14,57 % менше за відповідне значення 2018 року (15458 тис. грн. або 42,9% у складі джерел фінансування підприємства).

Таблиця 2.6. - Інформація про основні засоби ПрАТ ОЗ ЗБЗіК (за залишковою вартістю)

Найменування основних засобів	Основні засоби (тис. грн)				З них Власні основні засоби (тис. грн)				Відхилення (тис. грн)		
	на початок 2018 р.	На початок 2019 р.	На початок 2020р.	на кінець 2020 р.	на початок 2018 р.	На початок 2019 р.	На початок 2020р.	на кінець 2020 р.	Кінець 2018 від початку 2018	Кінець 2019 від початку 2019	Кінець 2020 від початку 2020
1. Виробничого призначення:	6600,0	6228,0	4923,0	3860,0	6600,0	6228,0	4923,0	3860,0	-372,0	-1305,0	-1063,0
будівлі та споруди	1438,0	2248,0	2121,0	1911,0	1438,0	2248,0	2121,0	1911,0	810,0	-127,0	-210,0
машини та обладнання	2531,0	1606,0	721,0	150,0	2531,0	1606,0	721,0	150,0	-925,0	-885,0	-571,0
транспортні засоби	1297,0	980,0	687,0	405,0	1297,0	980,0	687,0	405,0	-317,0	-293,0	-282,0
земельні ділянки	1393,0	0,0	0,0	1393,0	1393,0	0,0	0,0	1393,0	-1393,0	0,0	1393,0
інші	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
2. Невиробничого призначення:	0,0	0,0	1393,0	0,0	0,0	0,0	1393,0	0,0	0,0	1393,0	-1393,0
будівлі та споруди	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
машини та обладнання	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
транспортні засоби	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
земельні ділянки	0,0	0,0	1393,0	0,0	0,0	0,0	1393,0	0,0	0,0	1393,0	-1393,0
інвестиційна нерухомість	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
інші	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Усього	6660,0	4835,0	4923,0	3860,0	6660,0	4835,0	4923,0	3860,0	-1825,0	88,0	-1063,0

Як видно з фінансової звітності (додаток В) та табл. 2.5 основні засоби ПрАТ ОЗ ЗБЗіК на кінець 2018 року склали:

Будинки та споруди: - первісна вартість- 3407 тис.грн.; знос - 1159 тис.грн.; надійшло 1016 тис.грн.

Машини та обладнання: - первісна вартість - 6997тис.грн.; знос - 5394 тис. грн.; надійшло - 26 тис.грн.

Транспортні засоби: - первісна вартість 1704 тис.грн.; знос 724 тис.грн.

Земельні ділянки на кінець року становлять: - первісна вартість 1393 тис.грн.;

Інші основні засоби: - первісна вартість - 3 тис.грн.; - знос 2 тис.грн.;

Ступінь зносу основних засобів у 2018 році склав - 53,92%, а ступінь використання - 46,08 %.

В той час, як на кінець 2020 року ситуація значно погіршилась:

Будинки та споруди становлять: - первісна вартість- 3491 тис.грн.; знос - 1579 тис.грн.; надійшло 0 тис.грн.

Машини та обладнання: - первісна вартість - 7027тис.грн.; знос - 6877 тис. грн.; надійшло - 0 тис.грн.

Транспортні засоби: - первісна вартість 1704 тис.грн.; знос 1299 тис.грн.; надійшло - 0 тис.грн.

Земельні ділянки: - первісна вартість 1393 тис.грн.;

Інші основні засоби: - первісна вартість - 3 тис.грн.; - знос 2 тис.грн.; надійшло - 0 тис.грн.

У 2020 році нараховано амортизації 1063 тис.грн, в тому числі:

Будинки та споруди 210 тис.грн.

Машини та обладнання 572 тис.грн.

Транспортні засоби 281 тис.грн.

Зміни у вартості основних засобів зумовлені нарахуванням амортизації.

На підприємстві обліковуються основні засоби, що тимчасово не

використовуються (консервація, реконструкція тощо), залишкова вартість яких складає 1448 тис.грн.

Первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів 6589 тис.грн.

Ступінь зносу основних засобів - 72%, ступінь використання - 28%.

З додатку Б видно, що станом на 31.12.2020 року до поточних зобов'язань на підприємстві відносять:

- кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги - 3028 тис. грн.

- заборгованість з бюджетом - 798 тис.грн.;

- заборгованість по розрахунках зі страхування - 3 тис. грн;

- заборгованість по заробітній платі - 247 тис грн.;

- заборгованість за одержаними авансами 1 тис.грн.;

- інші поточні зобов'язання - 9128 тис. грн.

2.3 Оцінювання механізму економічної діагностики на ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»

Аналіз основних показників комплексної економічної діагностики ПрАТ ОЗ ЗБЗіК проведемо згідно запропонованої нами у підрозділі 1.3. методики.

Згідно формули 1.1. коефіцієнт поточної ліквідності K_{Π} (ліквідності третього ступеня) становить:

У 2018 році $K_{\Pi} = 29791,0 / 15458 = 1,927$;

У 2019 році $K_{\Pi} = 29968 / 13807 = 2,170$;

У 2020 році $K_{\Pi} = 27788 / 13205 = 2,104$.

Як вказують проведені розрахунки підприємство має достатньо високі показники загальної ліквідності. Враховуючи те, що чим більшим є значення

коефіцієнта загальної ліквідності, тим кращий є фінансовий стан підприємства можемо оцінити динаміку зростання цього показника як позитивну тенденцією.

Коефіцієнт швидкої ліквідності $K_{ШЛ}$ (ліквідності другого ступеня) за формулою 1.2. складає:

$$\text{У 2018 році } K_{ШЛ} = (29791,0/15458 = 0,361;$$

$$\text{У 2019 році } K_{ШЛ} = 5118,5/13807 = 0,371;$$

$$\text{У 2020 році } K_{ШЛ} = 5636,3/13205 = 0,427.$$

Як вказують наведені обчислення рівень коефіцієнта швидкої ліквідності у досліджуваному періоді є меншим за рекомендоване значення (0,5), проте з кожним роком підприємство збільшує цей показник, що є позитивним явищем.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності $K_{АЛ}$ (ліквідності першого ступеня) згідно формули 1.3. становить:

$$\text{У 2018 році } K_{АЛ} = 29791,0/15458 = 0,068;$$

$$\text{У 2019 році } K_{АЛ} = 656/13807 = 0,047;$$

$$\text{У 2020 році } K_{АЛ} = 443/13205 = 0,034 .$$

Розрахований коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина короткострокових запозичень може бути погашена негайно за рахунок наявних коштів. Як бачимо ПрАТ ОЗ ЗБЗіК у 2018 році могло погасити лише 6,8% короткострокових зобовязань, у 2019 році – 4,7%, а у 2020 році – взагалі лише 3,4%. Такий низькій рівень показника у досліджуваному періоді свідчить про ризик неліквідності, що має бути обов'язково враховано керівництвом підприємства.

Розрахунок оцінки по показникам фінансової стійкості зведено до табл. 2.7.

Фінансова стійкість даного підприємства у 2020 році дещо зменшилась у порівнянні з 2019 роком та зросла в порівнянні із 2018 роком. На це також вказує динаміка таких показників як коефіцієнт фінансової залежності та коефіцієнту фінансового ризику.

Позитивну тенденцію має коефіцієнт маневреності власного капіталу (спочатку складав 69,7% у 2018 році, потім зріс до рівня 76,6% у 2019 р. та до 79% - у 2020 р.).

Таблиця 2.7 – Розрахунок показників для оцінки фінансової стійкості та рентабельності підприємства

Назва показника	Умовне позначення	Значення показника		
		2018	2019	2020
1. Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	K_A	0,571	0,604	0,583
2. Коефіцієнт фінансової залежності (концентрації залученого капіталу)	$K_{\Phi Z}$	0,429	0,396	0,417
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	K_{MBK}	0,697	0,767	0,790
4. Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{\Phi P}$	0,751	0,654	0,715
5. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$K_{ДЗК}$	0	0	0
6. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	P_{BK}	0,080	0,046	-0,120
7. Коефіцієнт рентабельності активів підприємства	P_a	0,045	0,028	-0,070

Згідно розробленої методики далі проведемо розрахунок нормативного значення показника рентабельність власного капіталу по чистому прибутку (див. формулу 1.4.).

$$P_{BK}^{чп} = P_{BK}^{чп} = БДС \left(1 - \frac{ПСП}{100} \right) = 12(1 - 0,18) = 9,84\%$$

Зважаючи на те, що підприємство з 2019 року складає форми звітності суб'єкта малого підприємництва рентабельність власного капіталу обчислимо по

чистому прибутку, а не по прибутку від операційної діяльності, (див. табл. 2.2) як було обґрунтовано у першому розділі МКР.

Для розрахунку за формулою 1.5. нормативної рентабельності загальних активів по чистому прибутку (P_{34}^{OP}) враховують суми короткострокових та довгострокових кредитів. Проте на ПрАТ ОЗ ЗБЗіК не залучають таких запозичень.

З табл. 2.7 видно, що по-перше, власне рівень рентабельності власного капіталу є низьким, що свідчить про неефективне використання засобів підприємства, а по-друге рівень рентабельності власного капіталу суттєво менший розрахованого нормативного значення (9,84%).

Аналогічна негативна тенденції спостерігається щодо коефіцієнта рентабельності активів. Так доволі низькій рівень рентабельності активів у 2018 році (4,5%), скоротився до 2,8% у 2019 році, а у 2020 році зайняв від'ємне значення у 7%, що однозначно потребує особливої уваги керівництва підприємством.

Як зазначалось у підрозділі 1.3., розглядаючи можливість встановити рівень коефіцієнтів оборотності оборотних активів та власного капіталу, слід звернути особливу увагу на дебіторську заборгованість (активи, що швидко реалізуються (A_2), тобто активи для перетворення яких на гроші потрібний певний час. Згідно П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість” [52] “поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг”. Тобто значення показника чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) форма № 2 “Звіт про фінансові результати” вже враховує дебіторську заборгованість. У табл. 2.8 зведено вихідні дані та результати діагностики ділової активності досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.8 – Оцінювання ділової активності підприємства

Показник	Середні значення за рік		
	2018	2019	2020
Усього активів, тис. грн	36019	34891	31657
Власний капітал, тис. грн	20561	21084	18452
Оборотні активи, тис. грн	29791,0	29968	27788
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	74799	86655	58887,6
Коефіцієнт оборотності капіталу (K_K^O)	2,077	2,484	1,860
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (K_{BK}^O)	3,638	4,110	3,191
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (K_{OA}^O)	2,511	2,892	2,119

Проаналізувавши джерела формування запасів підприємства (табл 2.9), можна зробити висновок, що дане підприємство має кризовий тип фінансової стійкості, оскільки підприємство не може сформувати запаси не лише за рахунок додаткового залучення і власних, і позикових ресурсів чи власних коштів та довгострокових залучених ресурсів.

Для діагностики запасу фінансової стійкості підприємства визначимо такі показники:

Маржинальний дохід – це дохід, який отримує фірма при продажі останньої (крайньої) додаткової одиниці продукції.

Він визначається:

$$M_{\Delta} = \frac{ЧД}{ЗВ} \quad (2.1)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації;

ЗВ – змінні витрати ((Операційні витрати)*частка змінних витрат)

(табл. 2.10)

Таблиця 2.9 – Аналіз джерел формування запасів і витрат
ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник	Роки			Відхилення	Відхилення
	2018	2019	2020	2020 р. від 2019 р.	2019 р. від 2018 р.
				абс.	абс.
Власний капітал	20561	21084	18452	523	-2632
Необоротні активи	6228	4923	3869	-1305	-1054
Власний оборотний капітал	14333	16161	14583	1828	-1578
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0
Короткострокові кредити та позики	0	0	0	0	0
Запаси	26986,5	23964	22813	-3022,5	-1151
Наявність власного оборотного капіталу та довгострокових кредитів	14333	16161	14583	1828	-1578
Наявність стійких джерел формування запасів та поточних зобов'язань	14333	16161	14583	1828	-1578
Надлишок (нестача) власних оборотних активів для формування запасів	-12654	-7803	-8230	4850,5	-427
Надлишок (нестача) власних оборотних активів та довгострокових джерел для формування запасів	-12654	-7803	-8230	4850,5	-427
Надлишок (нестача) усіх джерел формування запасів	-12654	-7803	-8230	4850,5	-427
Тип фінансової стійкості	кризова	кризова	кризова	–	-

Таблиця 2.10 - Розрахунок запасу фінансової стійкості ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник	2018	2019	2020
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн	74799	86655	58887,6
Операційні витрати на обсяг реалізованої продукції, тис. грн	74081	86534,8	62944
Змінні витрати, тис. грн	51856,7	60574,36	44060,8
Постійні витрати, тис. грн	22224,3	25960,44	18883,2
Маржинальний дохід, тис. грн	22942,3	26080,64	14826,8
Коефіцієнт маржинального доходу	0,3067	0,3010	0,2518
Поріг рентабельності, тис. грн	72458,1	86255,6	74998,4
Запас фінансової стійкості, тис. грн	2340,9	399,4	-16110,8
Запас фінансової стійкості у відсотках	3,13	0,46	-27,36

Коефіцієнт маржинального доходу – це співвідношення суми маржинального доходу і чистого доходу (виручки) від реалізації продукції. Він розраховується:

$$K_{MD} = \frac{MD}{ЧД} \quad (2.2)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації;

МД – маржинальний дохід (табл. 2.10).

Поріг рентабельності – це вартісний показник, який характеризує суму операційного доходу, що забезпечує повне покриття операційних витрат, тобто точка беззбитковості операційної діяльності підприємства. Чим менша величина порогу рентабельності, тим більш фінансово стійким є підприємство. Він розраховується:

$$\frac{ТЦД}{В} \text{ рента } \frac{ПВ}{Кмд} \quad (2.3)$$

де ПВ – постійні витрати;

Кмд – коефіцієнт маржинального доходу.

Запас фінансової стійкості – це відносний показник, який характеризує максимально допустимий відсоток зменшення фактичного операційного доходу до того рівня, поки операційна діяльність залишиться беззбитковою. Він розраховується:

$$ЗФВД = \frac{ЧД}{П} \quad (2.4)$$

$$ЗФР = \frac{ЧД}{П} \cdot \frac{П}{Кмд} \quad (2.5)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції;

П рента. – поріг рентабельності.

Як бачимо з табл. 2.10. у досліджуваного підприємства значення запасу фінансової стійкості у 2020 році є негативним (-16110,8 тис. грн або - 27,36%), що означає, що підприємству за результатами господарювання так і не вдалось вийти із зони збитковості. У 2019 році цей показник складав 399,4 тис. грн., або 0,46%, що є позитивним і свідчить про прибутковість підприємства, проте є достатньо низьким. У 2018 році значення порогу рентабельності було достатнім – 2340,9 або 3,13%, проте і не значним і свідчило про нормальний фінансовий стан.

Проведемо факторний аналіз порогу рентабельності і запасу фінансової стійкості ПрАТ ОЗ ЗБЗіК (табл. 2.11).

Згідно формул (2.2) і (2.3) побудуємо модель факторного аналізу показника порогу рентабельності:

$$\frac{ЧД}{П} \text{ рента } \frac{ПВ}{Кмд} \quad (2.6)$$

Таблиця 2.11 – Вихідні дані для проведення факторного аналізу порогу рентабельності і запасу фінансової стійкості ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник, тис.грн	Роки			Відхилення		Відхилення	
	2018	2019	2020	2019 р. від 2018 р.		2020 р. від 2019 р.	
				абс. знач.	темп прирос- ту, %	абс. знач.	темп приросту, %
Постійні витрати	22224,3	25960,44	18883,2	3736,14	16,81	-7077,2	-27,26
Змінні витрати	51856,7	60574,36	44060,8	8717,66	16,81	-16514	-27,26
Чистий дохід	74799	86655	58887,6	11856	15,85	-27767	-32,04
Поріг рентабельності	72458,1	86255,6	74998,4	13797,5	19,04	-11257	-13,05
Запас фінансової стійкості	2340,9	399,4	-16110,8	-1941,5	-82,94	-16510	-4133,75

Отже, на зміну порогу рентабельності впливають три фактори:

- 1) чистий дохід;
- 2) постійні витрати;
- 3) змінні витрати.

Для проведення факторного аналізу доцільно скористатися методичним способом ланцюгових підстановок, який передбачає розрахунок умовних значень результативного показника (за даними табл. 2.11), тис. грн.:

$$\frac{ЧД}{ПВ} = \frac{ЧД}{ПВ} \cdot \frac{ЗВ}{ЗВ} \quad (2.7)$$

$$\frac{ЧД}{ПВ} = \frac{ЧД}{ПВ} \cdot \frac{ЗВ}{ЗВ} \quad (2.8)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції;

ПВ – постійні витрати;

ЗВ – змінні витрати.

Тоді загальна зміна (+,-) показника порогу рентабельності у звітному

періоді порівняно з базовим періодом становитиме тис. грн.:

$$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Поріг рентабельності}} \quad (2.9)$$

де Прент. – поріг рентабельності.

у тому числі за рахунок факторів:

1) чистого доходу:

$$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Поріг рентабельності}} \quad (2.10)$$

2) постійних витрат:

$$\frac{\text{Постійні витрати}}{\text{Поріг рентабельності}} \quad (2.11)$$

3) змінних витрат:

$$\frac{\text{Змінні витрати}}{\text{Поріг рентабельності}} \quad (2.12)$$

За період 2018-2019 роки результати обчислень зведено до табл 2.12:

Таблиця 2.12 – Розрахунок впливу факторів на поріг рентабельності за період 2018-2019 роки ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник	2018	2019	Прентум1	Прентум2	Відхилення Порогу рентабельності за рахунок факторів
Чистий дохід	74799	86655	86655	86655	-17115,0
Постійні витрати	22224,3	25960,4	22224,3	25960,4	9303,8
Змінні витрати	51856,7	60574,36	51856,7	51856,7	21608,7
Поріг рентабельності	72458,1	86255,6	55343,13	189743,8	Разом (перевірка) 13979,5

Як видно з табл. 2.12. поріг рентабельності у 2019 році зріс на 13979,5 тис. грн по відношенню до аналогічного значення 2018 року. Таке зростання відбулось за рахунок збільшення величини постійних витрат з 22224,3 тис. грн у 2018 році до 25960,4 тис. грн. у 2019 році, що склало 9303,8 тис. грн. та зростання суми змінних витрат з 51856,7 тис. грн у 2018 році до 60574,36 тис. грн. у 2019 році, що склало 21608,7 тис. грн. При цьому позитивний вплив, тобто скорочення величини порогу рентабельності мав фактор зростання

чистого доходу (виручки) від реалізації – 17115 тис. грн., що суттєво компенсувало вплив зростання величини операційних витрат.

За період 2019-2020 роки результати обчислень зведено до табл 2.13:

Таблиця 2.13 – Розрахунок впливу факторів на поріг рентабельності за період 2019-2020 роки ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник	2019	2020	Прентум1	Прентум2	Відхилення порогу рентабельності за рахунок факторів
Чистий дохід	86655	58888	58888	58888	-992578
Постійні витрати	25960,44	18883	25960,44	18883	247078,2
Змінні витрати	60574,36	44061	60574,36	60574,36	734242,4
Поріг рентабельності	86255,63	74998,4	-906322	-93441,8	Разом (перевірка) -11257,2

Як видно з табл 2.13. поріг рентабельності у 2020 році склав 74998,4 тис. грн, що на 11257,2 тис. грн є меншим за відповідне значення 2019 року (86255,63 тис. грн). Причиною такого скорочення величини порогу рентабельності є звуження обсягу чистого доходу (виручки) від реалізації з 86655 тис. грн у 2019 році до 58888 тис. грн у 2020 році, яка склала 992578 тис. грн. а ось скорочення рівня витрат (і постійних , і змінних) забезпечило підвищення порогу рентабельності відповідно на 247078,2 тис. грн 734242,4 тис. грн.

Для діагностики фінансової кризи проведемо оцінку ймовірності банкрутства, для чого використаємо “Z” моделлю Е. Альтмана. Різні темпи інфляції та інші відмінності потребують певного уточнення лінійної моделі Альтмана стосовно умов української економіки. Це перш за все відноситься до четвертого елементу моделі, так званого коефіцієнту покриття по ринковій вартості, так як через нерозвиненість вторинного ринку цінних паперів визначити ринкову вартість акцій (простих та привілейованих) для переконливої більшості українських підприємств практично неможливо.

Ряд авторів [24; 47] пропонують наступні підходи до вирішення цього

питання:

1) Пропонується використовувати формулу, за якою ринкова вартість акцій дорівнює добутку суми дивідендів та середнього рівня кредитного відсотку. Однак цей метод не може застосовуватись для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, адже підприємство не виплачує дивіденди по акціях.

2) Приймається, що ринкова вартість акцій (простих та привілейованих) дорівнює ринковій оцінці капіталу, яка в свою чергу є сукупними активами підприємства. Такий підхід є достатньо простим та таким, що легко застосувати для будь-якого українського підприємства, однак, на нашу думку, для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК слід очікувати завищеного підсумку розрахунку в наслідок невідповідності величини активів підприємства та їх реальної ринкової вартості.

Тому більш об'єктивним в умовах української економіки буде заміна ринкової вартості акцій величиною чистих активів або власного капіталу.

$$\text{Тоді } K_{п} = \frac{BK}{ЗК},$$

З врахуванням цієї позиції, використовуючи конкретну цифрову інформацію форми № 1 та форми № 2, оцінку ймовірності банкрутства ПрАТ ОЗ ЗБЗіК зведено до табл. 2.14.

Отже, впродовж 2018-2019 років ПрАТ ОЗ ЗБЗіК мав низьку ймовірність банкрутства, адже значення Z є більшим за 3. У 2020 році значення Z належить проміжку 2,71 – 2,99, що вказує на можливість ймовірності кризи, що є свідченням нестабільності фінансово-економічного стану ПрАТ ОЗ ЗБЗіК та необхідності впроваджувати важелі антикризового управління.

Таблиця 2.14 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана

ПОКАЗНИКИ	РОКИ		
	2018	2019	2020
1. Частка оборотних активів у загальній сумі активів: $K_{об} = \left(\frac{OA}{A} \right)$	0,827	0,859	0,878
2. Рентабельність активів, розрахована по чистому прибутку: $K_{нп} = \frac{ЧП}{A}$	0,045	0,028	-0,070
3. Рентабельність активів, розрахована по фінансовому результату до оподаткування: $K_{р} = \frac{\Phi P_{зв.д}}{A}$	0,057	0,035	-0,07
4. Коефіцієнт покриття по ринковій вартості власного капіталу: $K_{п} = \frac{BK}{ЗК}$,	0,571	0,604	0,583
5. Віддача усіх активів $K_{от} = \frac{ЧДВР}{A}$	2,186	2,591	1,920
$Z = 1,2 K_{об} + 1,4 K_{нп} + 3,3 K_{р} + 0,6 K_{п} + 1,0 K_{от}$	3,772	4,139	2,994

Таблиця 2.15 – Розрахунок ймовірності банкрутства за універсальною дискримінантною моделлю

ПОКАЗНИКИ	РОКИ		
	2018	2019	2020
$X_1 = \text{ГП} / \text{ЗК} = (\text{ВП} + \text{Ам}) / \text{ЗК}$	0,041	0,036	0,034
$X_2 = A / \text{ЗК}$	2,330	2,527	2,397
$X_3 = \Phi P / A$	0,057	0,035	-0,070
$X_4 = \Phi P / \text{ЧДВР}$	0,028	0,014	-0,038
$X_5 = \text{ВЗ} / \text{ЧДВР}$	0,361	0,277	0,387
$X_6 = \text{ЧДВР} / A$	2,186	2,591	1,92
$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6$	1,284	1,023	-0,334

Як бачимо з табл. 2.15 Z_{2018} і Z_{2019} мають значення 1,284 та 1,023, відповідно, що належить діапазону від 1 до 2, тобто для цього періоду «діагнозом» є таке «фінансова рівновага (фінансова стійкість) підприємства порушена, але за умови переходу на антикризове управління банкрутство йому не загрожує»;

У 2020 році маємо Z_{2020} - від'ємне значення (-0,334), тобто підприємство є напівбанкрутом.

Отже, дане підприємство має кризовий тип фінансової стійкості і динаміка таких показників як коефіцієнт покриття запасів, коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів, коефіцієнт фінансової стабільності та стійкості, коефіцієнт рентабельності вказує на негативні зміни у діяльності підприємства за аналізований період.

Поріг рентабельності підприємства за даний період показував неоднозначні результати: у 2019 році він зріс на 1396,5 тис. грн або 19,04%, а у 2020 році зменшився на 11257 тис. грн, що склало 13,05% від значення попереднього року.

Висновки до другого розділу

Як видно з проведеного дослідження, забезпечення сталого розвитку національної економіки та її подальше зростання є вирішальним завданням розвитку ефективної міжнародної діяльності як окремого регіону, так і країни в цілому. Важливою складовою вітчизняної економічної системи є промисловість, яка визначає роль національної економіки в міжнародному поділі праці та динаміку її конкурентоспроможності.

Враховуючи той факт, що Україна впродовж значного періоду перебувала у стані глибокої економічної кризи, сучасний стан її виробництва, на жаль, характеризується високим рівнем зносу основних фондів, їх фізичною та моральною застарілістю. Це особливо стосується галузей, що

належать до переробного комплексу країни, який зазнав найбільших втрат. Проведений аналіз підтвердив, що переробна промисловість підтримує міцні зв'язки з такими галузями економіки як: сільське господарство, машинобудуванням, яке постачає переробне технологічне устаткування, хімічній, мікробіологічній та харчовій промисловості.

Досліджуваним підприємством було обрано ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій», який засновано відповідно до рішення №244 від 15.11.1995 р. виконавчого комітету Замостянського райвиконкому м. Вінниці за погодженням з регіональним відділенням Фонду Державного майна по Вінницькій області.

В роботі було проаналізовано інформацію про особливості стану розвитку галузі виробництва, в якій здійснює діяльність ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій», рівень впровадження нових технологій, нових товарів, його положення на ринку: Було визначено, що за останній рік прослідковується тенденція до скорочення обсягів будівельних робіт в будівельній галузі - що відповідно впливає на скорочення обсягів виробництва досліджуваного підприємства. На даний час підприємство не впроваджує нові технології, а провадить модернізацію існуючих.

Проведена економічна діагностика ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій», виявила, що підприємство має кризовий тип фінансової стійкості і динаміка таких показників як коефіцієнт покриття запасів, коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів, коефіцієнт фінансової стабільності та стійкості, коефіцієнт рентабельності вказує на негативні зміни у діяльності підприємства за аналізований період.

3 ЗАХОДИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1 Обґрунтування модель комплексної економічної діагностики підприємства переробної промисловості

Проведений аналіз інструментарію сучасних моделей діагностування вказує, що він не обмежується тільки використанням визначених методик, здійсненням внутрішнього контролю діяльності підприємства і його господарських операцій, а є ефективними координуючими засобами моніторингу, діагностування і контролювання. Безсумнівно, структура такої моделі обов'язково включає: об'єкт і суб'єкт діагностики; види і напрямки моделі; систему економічних показників; систему кількісних та якісних стандартів; алгоритми дій тощо.

Корнійчук Г.В. [53], проаналізувавши підходи до термінів «діагностика» та «фінансовий потенціал», пропонує розглядати діагностику фінансового потенціалу підприємства як важливий і необхідний елемент фінансової діагностики, що дозволяє досліджувати взаємозв'язок між окремими узагальнюючими показниками формування та використання фінансового потенціалу, відслідковувати динаміку та тенденції цього процесу, завчасно виявляти відхилення від бажаної траєкторії розвитку та формувати рекомендації щодо забезпечення балансу чинників динамічної фінансової рівноваги його розвитку. Тим самим, він обґрунтовує концептуальну модель системи діагностики фінансового потенціалу підприємства (дод. Д), звертаючи увагу, що найбільш суттєвими елементами діагностики фінансово потенціалу є :

- -діагностика формування та використання фінансових ресурсів, яка дозволяє відслідковувати тенденції і закономірності формування фінансового потенціалу та напрямів його використання;

- діагностика руху грошових потоків інформує про достатність рівня фінансового потенціалу та результативність його використання;
- діагностика ліквідності та платоспроможності надає сигнальну інформацію про структурні аспекти у формуванні фінансового потенціалу та можливу появу диспропорцій і деформацій між його складовими елементами;
- діагностика фінансової адаптивності та фінансової стійкості відображає швидкість та результативність управлінської реакції на суттєві зміни у зовнішньому економічному оточенні підприємства та його внутрішньому фінансово-економічному становищі, що впливають на динаміку формування та використання фінансового потенціалу;
- діагностика рівня фінансових ризиків та фінансової безпеки розкриває джерела генерування загроз та викликів, які негативно впливають на процеси формування і використання фінансового потенціалу підприємств

На нашу думку, етапи моделі економічної діагностики доречніше представити у такий спосіб (рис. 3.2) .

Як видно з рис. 3.2, авторська позиція щодо етапів моделі економічної діагностики полягає у більш комплексному їх баченні як дієвого механізму постійного моніторингу за контрольованими показниками (індикаторами), визначення розмірів відхилень фактичних результатів від передбачених і виявлення причин цих відхилень. Побудова комплексної моделі економічної діагностики, на нашу думку, повинна включати наступні основні види робіт:

1. Обґрунтування системи діагностичних показників (індикаторів), яка охоплює дані різного виду обліку та потрібна для подальшого розрахунку агрегованих показників підприємства, що характеризують його діяльність.

–

Рисунок 3.2 - Загальні етапи комплексної моделі економічної діагностики

2. Побудова системи узагальнюючих аналітичних показників, які демонструють фактичні результати досягнення раніше кількісно встановлених стандартів та забезпечує їх повну співставність використовуючи первинну інформаційну базу і методи діагностики і аналізу.

3. Визначення показників і структури форм звітів виконавців, із вказуванням наступної інформації:

- фактичний рівень контрольного індикатора;
- розмір відхилення індикатора від планового (очікуваного) рівня;
- «розкладання» відхилення між детермінуючими чинниками;
- виявлення причин відхилень інтегрованих та агрегатних індикаторів;
- виявлення структурних підрозділів або осіб, діяльність яких спричиняє відхилення продіагностованих індикаторів;
- аналіз відповідності між контрольним звітом і планом (бюджетом).

4. Визначення контрольних періодів по кожному виду діагностики та кожній групі індикаторів.

5. Встановлення величин відхилень фактичних результатів контрольних індикаторів від встановлених (планових, очікуваних) стандартів в абсолютних і відносних величинах (позитивне відхилення, негативне «допустиме» відхилення, негативне «критичне» відхилення);

6. Діагностика основних причин відхилень у фактичних контрольованих індикаторах від визначених меж в цілому по підприємству та у розрізі окремих «центрів відповідальності».

На нашу думку, така комплексна економічна діагностика є основним інструментами управління підприємств, зокрема дієвим засобом інформаційно-методичного забезпечення здійснення координації і сприяння системам планування, контролю реалізації економічної політики та її інформаційної прозорості.

Крім того, залежно до стратегічних та тактичних цілей організації модель діагностики підприємства повинна включати розрахунок очікуваної економічної ефективності та регулярний моніторинг стану підприємницької структури в цілому та її підрозділів за встановленою кількості індикаторів, що забезпечують оцінювання можливостей реалізації економічної політики підприємства, реалізації встановлених прийнятих функціональних стратегій, прогнозування трендів розвитку підприємства і обґрунтування рекомендацій щодо вирішення проблем, які виникають при здійсненні різних проектів з оцінкою необхідних для цих цілей ресурсів.

Все це змушує по-новому підходити до питання економічної діагностики досліджуваного підприємства та підприємств переробної промисловості у цілому. На нашу думку, суттєво потребують перегляду концептуальні підходи щодо побудови системи управління підприємства, інформаційне забезпечення якої може бути повністю забезпечене системою комплексної економічної діагностики підприємства. Не викликає сумнівів той факт, що інтенсивне і масштабне запровадження в

економіку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій може радикально змінювати позицію будь-якого підприємства на ринку товарів і послуг. Проте новітні технології несуть в собі і нові загрози, а це є викликом до професійної придатності фахівців і менеджерів всіх рівнів і напрямів у тпереробній промисловості.

При цьому модель системи комплексної економічної діагностики, на нашу думку, оптимально повинна включати такі елементи:

- підсистема оцінювання рівня безпеки (стійкості системи);
- підсистема діагностики загроз;
- підсистема формування адаптивної реакції.

У свою чергу зазначені підсистеми повинні охоплювати такі моделі:

1) підсистема оцінювання рівня безпеки (стійкості системи):

- модель формування системи показників комплексної оцінки рівня економічної безпеки та стійкості фінансового стану,
- модель формування режимів функціонування підприємства.

2) Підсистема діагностики загроз:

- модель визначення домінуючих загроз,
- модель оцінки здатності підприємства протистояти загрозам у різних сферах своєї життєдіяльності,
- модель визначення та прогнозування рівня фінансової стійкості та економічної безпеки на перспективу.

3) Підсистема формування адаптивної реакції:

- модель альтернативних напрямів відновлення безпечного режиму функціонування підприємства,
- модель визначення стратегії локалізації загроз для підприємства .

На відміну від існуючих, запропонована комплексна модель економічної діагностики відіграє корисну та інформаційно-аналітичну роль, з критеріальною базою максимально повної нейтралізації загроз та забезпечення стабільного функціонування підприємства.

Розглянемо більш детально функціональне поле кожної наведеної моделі, як елемента комплексної економічної діагностики підприємства.

Модель формування системи показників комплексного оцінювання рівня економічної безпеки та стійкості фінансового стану має основне призначення у постійному оновленні поточної системи показників та виділення з них найбільш значущих, які реально ідентифікують наявність загроз щодо порушення стійкості фінансового стану підприємства. Частково вирішення цих проблем є можливе за рахунок розробки збалансованої системи показників діяльності як інструменту аналізу та підтримки прийняття рішень (рис. 3.3).

Модель формування режимів функціонування підприємства покликана вирішувати завдання визначення одного з ймовірних режимів: стійкого, нестійкого чи кризового

Модель визначення домінуючих загроз для підприємства призначена для визначення таких сфер життєдіяльності підприємства (за рахунок дослідження їх особливостей, значення, міри вразливості, мобільності, готовності до можливих змін режимів роботи (як планових, так і непередбачуваних), які за певних обставин можуть стати джерелом формування негативних тенденцій для функціонування і розвитку підприємства в цілому

Модель оцінки здатності підприємства протистояти загрозам покликана визначати поточний рівень економічної безпеки та стійкості фінансового стану підприємства, тобто його поточний фактичний потенціал протистояти загрозам та діагностика здатності підприємства забезпечити відповідний захист від ймовірних загроз і стабільне функціонування в майбутньому.

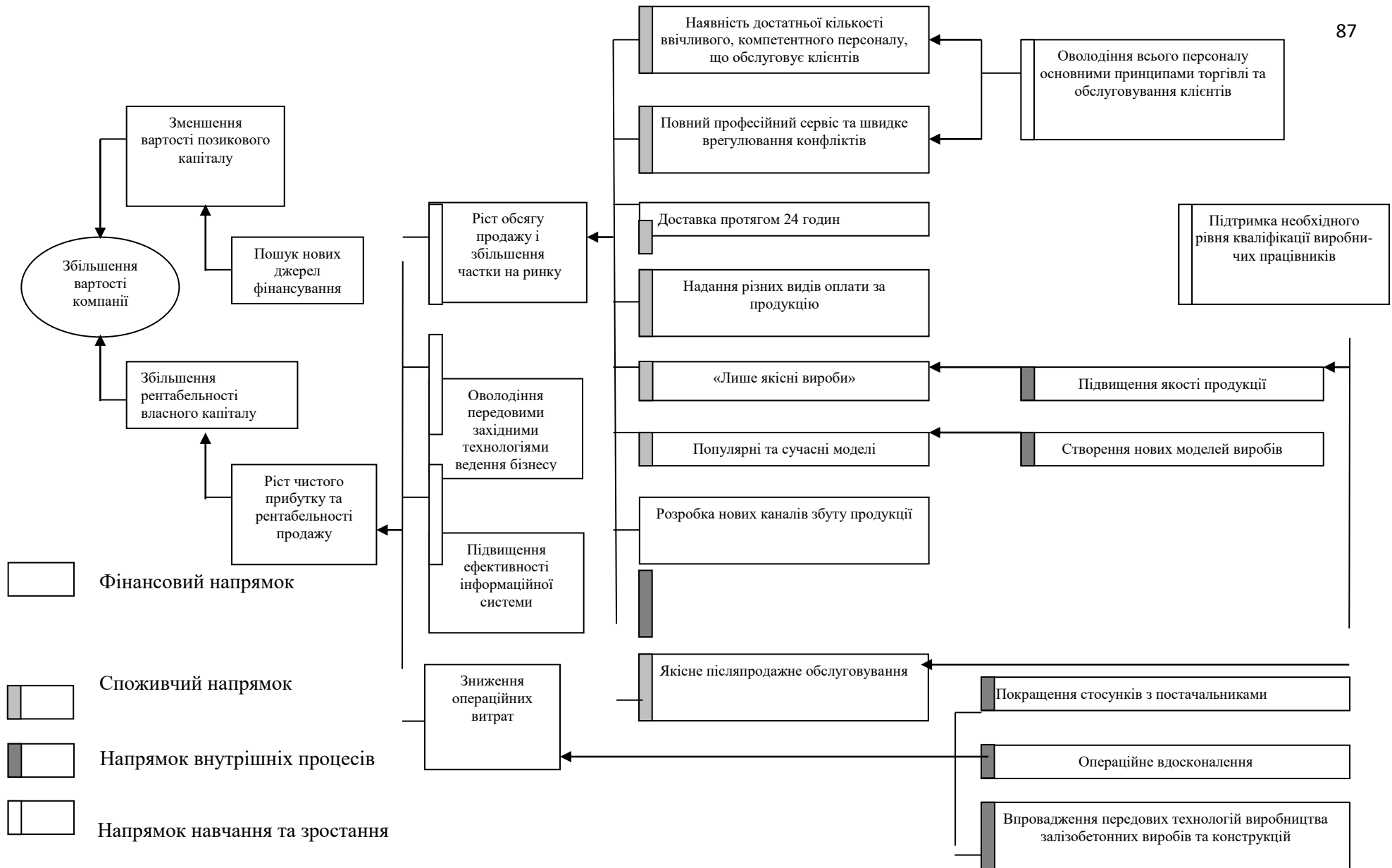

Рисунок 3.3 - Взаємозв'язок збалансованої системи показників для підприємства переробної промисловості [на основі 54, с. 70]

Модель прогнозування рівня економічної безпеки та стійкості фінансового стану підприємства побудовано на методиці діагностики тенденцій його розвитку, виявлення та обґрунтування закономірностей і напрямів найбільш активних проявів загроз і здатностей підприємства їм протистояти.

Модель визначення пріоритетних напрямів відновлення безпечного режиму функціонування підприємства покликана забезпечити формування у заходів, які спрямовані на локалізацію загроз у залежності від сили прояву кризових явищ та сфери життєдіяльності. Беззаперечно, що для кожної конкретної ситуації повинні розроблятися специфічні компенсаційні заходи.

Модель визначення стратегії локалізації загроз для підприємства створена для зіставлення втрат через нестабільне функціонування підприємства та обсягу засобів і ресурсів, які необхідні для відновлення стійкого режиму функціонування за різними альтернативними варіантами оптимального вирішення завдань протидії, профілактики та усунення загроз для стійкості фінансового стану підприємства. Результатом такої моделі може виступати частковий перерозподіл ресурсів з метою підсилення конкретних (більш незахищених) елементів системи або повний перерозподіл ресурсів, так зване «перезавантаження всієї системи».

Запропонована нами модель комплексної економічної діагностики є динамічною та адаптивною., яка постійно повинна розвиватись за основними своїми параметрами та вдосконалюватись. Лише за таких умов, вона є дієздатною та орієнтованою на забезпечення стабільного функціонування підприємства. На сьогодні в більшості організацій вже відбувається перехід від централізованої, автократичної моделі до інформаційно орієнтованої, важливе місце у якій займає комплексна економічна діагностика.

Надважливе місце в межах удосконалення діагностичних індикаторів на підприємстві займає побудова моделі удосконалення системи превентивного управління (рис. 3.4).

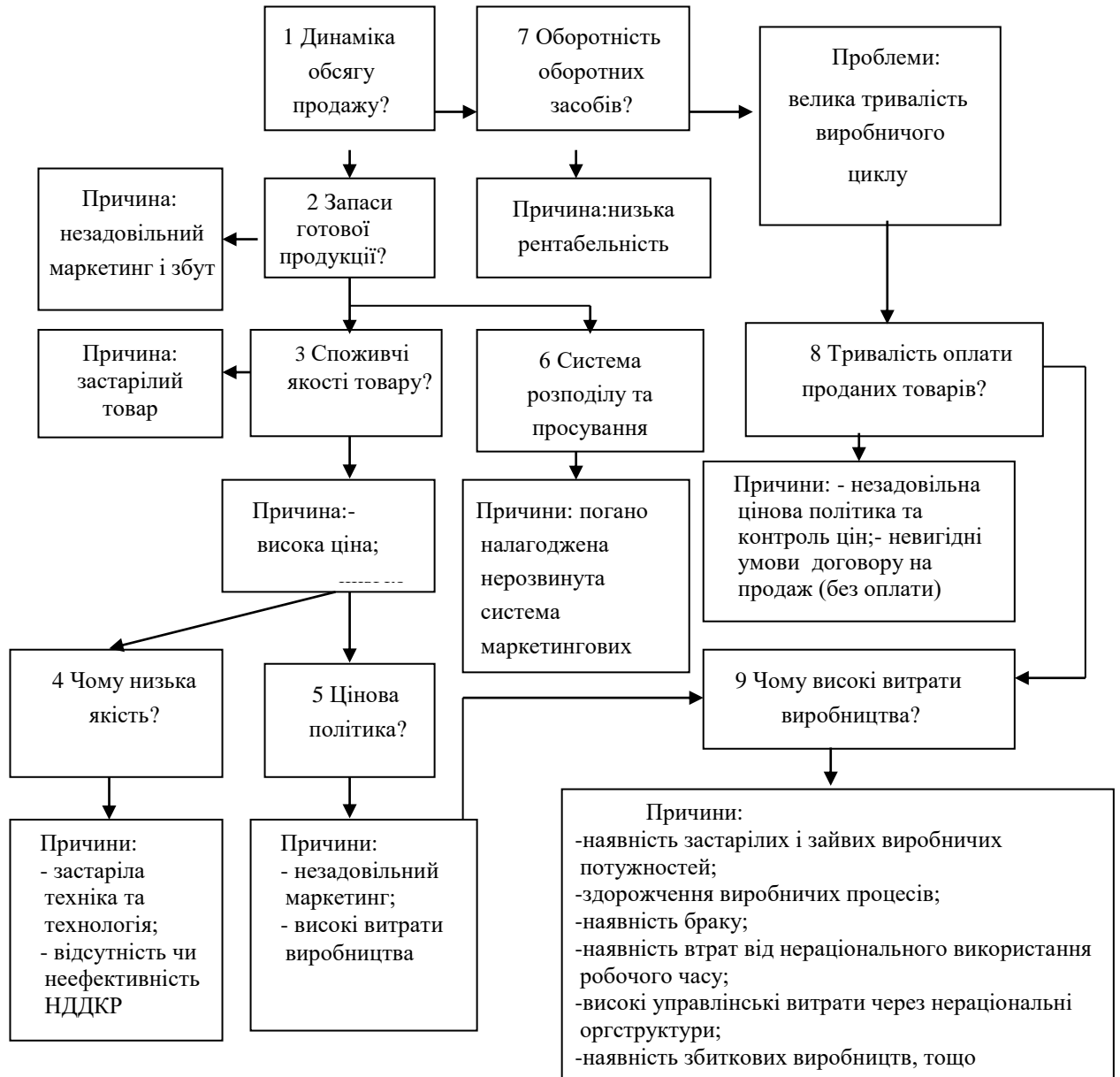

Рисунок 3.4 - Модель удосконалення превентивного менеджменту сучасного підприємства

В умовах діагностування кризової або передкризової ситуації керівництву необхідно мобілізувати усі можливості підприємства і спрямувати зусилля на їхню реалізацію. В першу чергу необхідно

обґрунтувати шляхи гальмування процесів погіршення ситуації та забезпечення умов для виходу підприємства з кризового стану.

До таких заходів можна віднести наступні кроки:

- створення відділу (сегменту) кризового попередження;
- виявлення внутрішньо фірмових резервів функціонування підприємства, які забезпечують розвиток підприємства.
- зміна керівної ланки та формування команди однодумців;
- формування варіантів антикризової стратегії, політики, концепції та проекту антикризової програми (плану) з фінансового оздоровлення підприємства;
- виявлення причин кризової ситуації, що виникла, та розробка заходів її знешкодження на основі даних інвентаризації майна підприємства, проблемної діагностики стану та темпів поширення негативних тенденцій його розвитку, оцінювання інноваційного потенціалу підприємства, аналізу сильних і слабких сторін діяльності підприємства.

Слід зазначити, що кожна кризова ситуація на підприємстві по-своєму є унікальною, так зокрема, «вузькими» місцями (проблемними ділянками) діяльності ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій», є такі:

- значний обсяг поточної дебіторської заборгованості, яку наразі неможливо перетворити на грошову готівку;
- не ведеться ефективний збір інформації щодо вивчення конкурентів, галузевих тенденцій, споживчих ринків;
- відпуск продукції клієнтам, які мають недостатній рівень платоспроможності (не в змозі її оплачувати);
- надто великі товарні запаси порівняно з обсягами збуту;
- стала тенденція зростання тривалості фінансового циклу;
- виробниче обладнання не відповідає останнім вимогам споживачів;

- надмірна залежності від обмеженої кількості клієнтів;
- високий ступінь залежності від обмеженої кількості постачальників;
- необґрунтовано оптимістичне планування збуту (суттєві від’ємні відхилення від плану);
- низька продуктивність виробництва;
- високий відсоток відходів, браку, повернення продукції;
- не визначені та активно не використовуються цільові ринки збуту;
- не визначена стратегія просування продукції на ці ринки;
- недостатня увага надається експортним можливостям;
- не з’являються ні нові споживачі, ні нові ринки;
- роздрібна мережа, в якій здійснюється реалізація виробів, є незручною для споживачів;
- відсутнє ефективне планування діяльності (виробниче планування не пов’язане з плануванням прибутку чи грошових потоків);
- вище керівництво не має чіткої уяви про перспективи діяльності підприємства.

3.2 Розробка заходів щодо покращення результатів діяльності ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»

Проведений у другому розділі аналіз стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів дає можливість зробити висновок про те, що досліджуваному підприємству властива критична фінансово-економічна стійкість. ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» можемо вважати фінансово відносно нестійким підприємством з огляду на те, що воно за рахунок власних коштів не спроможне забезпечити повністю запаси і витрати, проте не допускає

невиправданої кредиторської заборгованості, а також своєчасно розраховується за своїми зобов'язаннями. Підприємству властиві хронічні порушення найважливіших параметрів усіх функціональних складових.

Песимістичним сценарієм розвитку ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» може стати рівень фінансово-економічної стійкості, який визначають такі ознаки:

- тривожна чи загрозлива тенденція всіх показників фінансово-економічного стану; яскраво виражена невдача на ринку продукції, що випускається (значне зниження частки ринку, нерозв'язані проблеми з реалізацією, проблеми з клієнтурою, зміцнення позиції конкурентів);

- проблеми із забезпеченням підприємства сировиною, матеріалами, трудовими ресурсами; незадовільний стан техніки та технології виробництва; неефективне використання основних фондів, матеріальних і трудових ресурсів;

- фінансовий стан господарюючого суб'єкта важкий; показники платоспроможності досягли граничного рівня; фінансовий потенціал практично вичерпаний; відсутня віддача на вкладений капітал; ділова активність значно знижується.

Моніторинг поточного стану досліджуваного підприємства, як наступний етап антикризового управління, вчасно сигналізує про негативні тенденції зміни у їхній діяльності. Оскільки моніторинг поточного стану підприємства передбачає щомісячне порівняння оперативних характеристик бізнесу, тобто превентивна робота повинна проводитися на постійній основі та здійснюватись у визначені терміни, на досліджуваному підприємстві доцільно проведення обґрунтування створення структурного підрозділу в організаційній структурі управління, який опрацьовував би одержану інформацію та створював інформаційну базу, необхідну для прийняття керівництвом стратегічно важливих управлінських рішень.

Як показав аналіз, проведений у другому розділі представленої магістерської кваліфікаційної роботи, ПрАТ «Обласний завод

залізобетонних виробів та конструкцій» має суттєві проблеми із звуженням обсягів реалізації продукції власного виробництва.

Частково дану проблему можна вирішити за рахунок активізації інноваційної діяльності досліджуваного підприємства. ПрАТ ОЗ ЗБЗіК варто посилити власну інноваційну діяльність за такими напрямками:

- Здійснення технологічних інновацій у процесі виробництва продукції за рахунок використання інноваційних технологій з виробництва продукції із зменшенням витрат на ресурси і самого технологічного процесу виробництва;

- Впровадження процесних інновацій, тобто поліпшення способу виробництва та доставки продукції.

- Використання сучасного технологічного програмного забезпечення з аналізу основних витрат підприємства, логістики доставки продукції, адже особливістю формування прибутку ПрАТ ОЗ ЗБЗіК є можливість додаткового доходу за доставку бетону та залізобетонних конструкцій.

- Збільшення обсягу фінансування інновацій за рахунок використання технологічної лінії «Екстудер» для виробництва багатопорожнинних плит перекриття, високотехнологічного обладнання «HESS» для інновацій в сфері виробництва бетонної бруківки та блоків, головним джерелом яких будуть власні ресурси підприємства.

Наступним кроком щодо вирішення питання щодо фактичного скорочення обсягів реалізації є вдосконалення маркетингових комунікацій підприємства, яке потрібно розпочати із визначення основних напрямів за рахунок аналізу процесу передачі повідомлення потенційному покупцю і елементів комплексу Інтернет-комунікацій.

Характеристика промислового ринку та маркетингових комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК подана в табл. 3.1.

Таблиця 3.1. - Характеристика промислового ринку та маркетингових комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

№	Параметри	Промисловий ринок
1. Параметри виробництва і збуту		
1	Обсяг збуту на угоду	великий
2	Обсяг купівлі	великий
3	Середня вартість купівлі	висока
4	Особливості виробництва	виробництво здійснюється після підписання договору
5	Використання товару	для виробничого споживання
6	Кількість покупців	невелика
7	Вид покупця	оптові покупці
8	Географічне розподілення попиту	покупці сконцентровані географічно
2. Параметри попиту		
9	Походження попиту	вторинний попит
10	Динаміка попиту в часі	залежить від загальноекономічних тенденцій
11	Еластичність попиту	попит нееластичний
14	Мотивація покупців	раціональна
15	Процедура встановлення ціни	визначається в результаті переговорів продавця і покупця
16	Прийняття рішення про купівлю	колегіальний
3. Параметри просування продукції за рахунок маркетингових комунікацій		
17	Відносини виробника і покупця	наявність взаємовідносин
18	Методи просування	переважно персональний продаж
19	Канали розподілу	переважно прямі
20	Інформованість про товар	висока інформованість

Джерело: складено на основі [50]

Як видно з табл. 3.1 - перед вдосконаленням системи маркетингових комунікацій потрібно урахувати всі відповідні елементи промислового ринку галузі залізобетонних виробів. Саме тому для формування ефективної системи Інтернет комунікацій вважаємо доцільним спробувати вдосконалити класичну модель комунікацій, адже взаємозв'язок в даній комунікації має індивідуальний характер, тому кількість посередників однозначно зменшується, а в деяких випадках дорівнюють нулю.

Так при формуванні системи маркетингових Інтернет-комунікацій підприємства рекомендуємо ПрАТ ОЗ ЗБЗіК застосувати наступні стадії взаємодії з клієнтами в мережі Інтернет:

- Демонстрація рекламного банера;
- Привернення уваги потенційного покупця на сайті;
- Зацікавленість в поданій інформації;
- Відвідування запропонованого веб-ресурсу;
- Дія користувача;
- Повторення попередніх етапів. Щоб узагальнити основні

механізми створення запропонованої системи Інтернет-комунікацій підприємства, можна використати модель основних етапів створення Інтернет-комунікацій на підприємстві рис. 3.5.

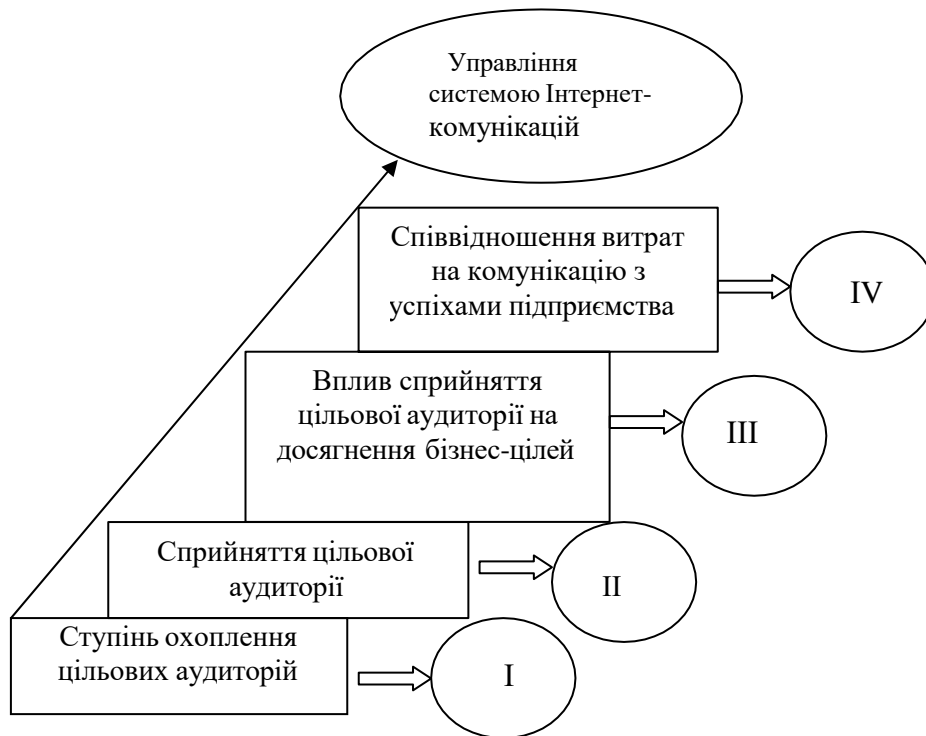

Рисунок 3.5 - Модель основних етапів Інтернет-комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Джерело: складено автором на основі [55-58]

На першому етапі для оцінки використовують розрахунок ефективності розміщення реклами в друкованих засобах масової

інформації з метою порівняння вартості публікацій у альтернативних виданнях. Проте, на жаль, для підприємства промислового характеру, до яких і належить досліджуване підприємство, набагато складніше розрахувати ефективність даних показників, тому що в цій сфері є достатньо обмежена кількість друкованої літератури, тому дану методику буде використано для оцінки кількості показів на головну сайті підприємства.

На другому етапі необхідно оцінити сприйняття інформації за рахунок тестування на запам'ятовування, впізнання бренду ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, емоційних реакцій на подані ним рекламні оголошення. Таку інформацію можна оцінювати за тривалістю перебування відвідувача на сайті, кількістю «кліків» на запропоновані вкладки з інформацією на сайті.

На третьому етапі аналізують сприйняття та досягнення поставлених цілей, під яким розуміють факт замовлення продукції онлайн, завантаження інформації з сайту, тощо.

На етапі співвідношення витрат на комунікацію з результатами ПрАТ ОЗ ЗБЗіК ми пропонуємо оцінювати усі отримані ефекти, зокрема зміни обсягів реалізації продукції в результаті проведених заходів. Так, варто проаналізувати кількість продажів досліджуваного підприємства завдяки впровадженій удосконаленій системи порівняно з їх обсягами реалізації, що відбувалися через сайт без такого вдосконалення мережі Інтернет-комунікацій. На нашу думку, таке порівняння дозволить реально оцінити ефективність впровадження даної мережі Інтернет-комунікацій, с прогнозувати прибутки компанії за допомогою вдосконаленого сервісу на корпоративному сайті підприємства.

ПрАТ ОЗ ЗБЗіК варто суттєво розширити розуміння традиційних маркетингових заходів, які дозволяють вирішувати нові завдання, які ставить підприємство для досягнення нових конкурентних переваг на ринку.

Так, досліджуване підприємство характеризується глибокою

теоретичною і технічною підготовкою при прийнятті рішення що купівлі промислової продукції, тому чим більш інноваційною буде система Інтернет-комунікацій, тим простіше буде використовувати її на підприємстві для розширення та систематизації відповідних елементів даної системи.

Враховуючи вищенаведене пропонуємо ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

1) Раціонально використовувати усі елементи системи Інтернет-комунікацій, адже у для досліджуваного підприємства це є основою формування іміджу компанії, захисту бренду підприємства.

2) Здійснювати свідомий (позитивний) маркетинговий вплив на споживачів, викликати прихильність до ПрАТ ОЗ ЗБЗіК за рахунок зворотніх зв'язків всіх елементів системи Інтернет-комунікацій.

3) Організувати розробку стратегії проведення рекламних заходів в засобах масової інформації за допомогою банерної електронної реклами, веб-контролю захисту продукції.

4) Забезпечити підготовку звітності з планування, організації і контролю за проведенням маркетингових заходів з метою спрощення процесу оцінювання маркетингової діяльності, підвищення інноваційної активності та заощадження грошових коштів за рахунок відмови від проведення неефективних маркетингових заходів, які плануються в межах системи Інтернет-комунікацій.

5) почати розробку електронної інформаційної бази для спрощення роботи з клієнтами, створити «книгу клієнта», в яку заносити всі індивідуальні особливості («нюанси») роботи з кожним замовником.

В межах дієвих методів підвищення ефективності маркетингової діяльності для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК нами пропонуються такі:

1) Оптимізація комунікативної політики досліджуваного підприємства, яка охоплює розвиток Web-сайту компанії, який зазвичай виступає центральним елементом комунікативної політики, що проводиться в Інтернеті.

2) Розробка рекламної компанії по просуванню сайту ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, який охоплює елементи традиційної реклами, а також банерної інтернет-реклами.

3) Розвиток такої дієвої форми маркетингової діяльності як e-mail – маркетинг з метою реалізації продукції та послуг, шляхом використання спеціалізованих розсилок, швидкого та дієвого способу спілкування з клієнтами, підтвердження замовлень, отриманих по телефону або факсу, інформуванню про діяльність підприємства і певних значних подіях в її житті

4) Створення бази підписників ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, яким можна розсилати додаткову інформацію як постійним клієнтам компанії. Така база буде сформовано із існуючої клієнтської бази та покликана підвищувати продажі, нагадуючи про себе і примушуючи людей, які зробили одного разу замовлення робіт або послуг, повертатись до покупки продукції ПрАТ ОЗ ЗБЗіК.

На нашу думку, наявність на ПрАТ ОЗ ЗБЗіК запропонованої системи дозволить істотно скоротити витрати підприємства за рахунок правильних, оперативних і дієвих маркетингових і управлінських рішень

Дієвим доповненням до наведених рекомендацій є застосування зворотнього зв'язку у вигляді переходу за банером посилання у Інтернет-магазин ПрАТ ОЗ ЗБЗіК (рис. 3.6, 3,7).

Рисунок 3.6 - Банер посилання Інтернет-магазин

Основними перевагами для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК після впровадження зазначеної системи Інтернет-комунікацій є такі:

- 1) Акумулявання інформації щодо переходи на корпоративний сайт через банерну рекламу, тобто статистичну інформацію відвідування сторінки та кількість переходів на кожний елемент зазначеної системи.
- 2) Можливість посилання на альтернативний корпоративний сайт головних партнерів підприємства

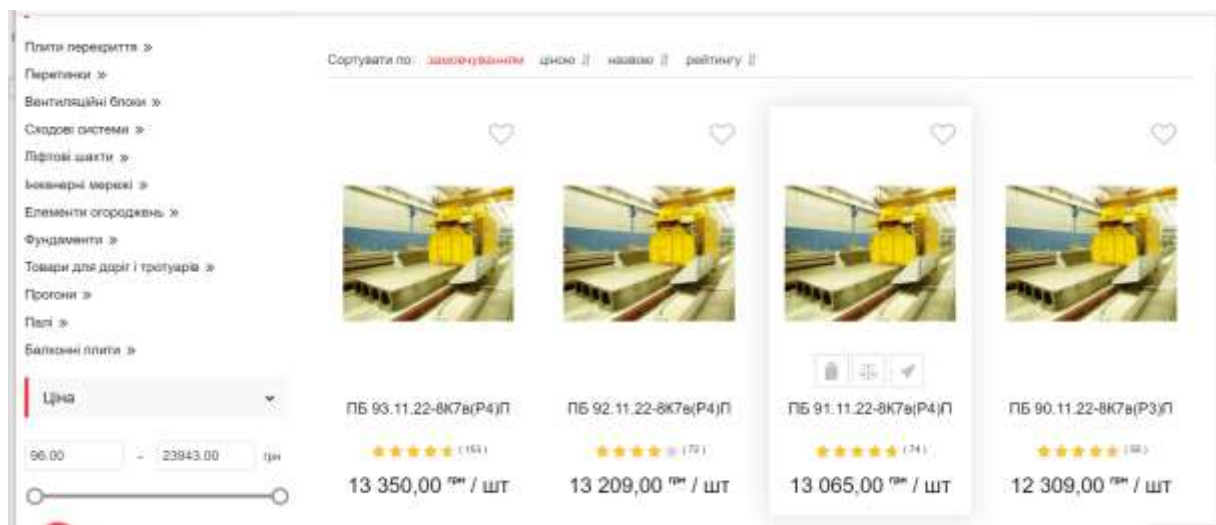

Рисунок 3.7. – Інтернет-магазин ПрАТ ОЗ ЗБЗіК (побудовано на основі [50]).

- 3) Створення бази даних електронних адрес споживачів з метою більш зручного (простішого) забезпечення комунікації з клієнтами за допомогою електронної пошти, зокрема, чітке охоплення цільової аудиторії за допомогою сайту підприємства.
- 4) Використання PR-заходів в мережі з метою активного впливу на аудиторію через публікації матеріалів на сайті через засоби масової інформації.
- 5) Захист інформації з використанням Інтернет-технологій, що набуває надважливого значення у випадках, коли Інтернет повинен здійснити суттєвий поштовх розвитку бізнесу.

Отже, головним елементом вдосконалення активізації інноваційної

діяльності для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, є система Інтернет- комунікацій, яка відноситься саме до нетехнологічних інновацій, на інновацій в сфері маркетингових комунікацій головного корпоративного сайту нашого підприємства. На нашу думку така мережа дозволить підвищити інноваційну активність підприємства і досягати конкурентних переваг в даній галузі.

З метою оцінювання економічної ефективності впровадження запропонованої системи Інтернет-комунікацій, маємо потребу розрахувати витрати на впровадження банерної реклами на сайті підприємства. Для цієї мети нам необхідно кількісно оцінити ефективність банерної реклами, яка визначає ефективність кожного рекламного банера, адже тільки з врахуванням вказаного показника, є можливим порівняти ефективність рекламних банерів, тим самим обґрунтовуючи варіанти їхнього удосконалювання. Безумовно, ефективність банерної реклами залежить від числа відвідувачів, що завдяки рекламі скористалися банером-посиланням і перейшли на Web-сервер фірми.

З метою конкретного визначення переваг та недоліків запропонованої системи Інтернет-комунікацій на ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, вважаємо за необхідне оцінити ефективність і доцільність використання за допомогою двох підходів аналізу економічних показників, аналіз технічної складової системи Інтернет-комунікацій. Перший спосіб дозволяє врахувати такі показники як дохід та витрати на рекламу комунікативної системи, середній чек від продажу продукції. Другий спосіб детально характеризує показники, які відносяться до корпоративного сайту ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, (кількість «кліків», час перебування на сайті, використовуючи спеціальні метрики, які допомагають оцінити Інтернет-комунікації, тощо)

Нам нашу думку, для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, більш доцільним є другий підхід, який дозволяє акумулювати необхідну інформацію для підприємства, враховуючи всі економічні особливості Інтернет-комунікацій. Вказаний аналіз включатиме аналітику відвідуваності сайту,

середнього числа переглядів, тривалості перебування відвідувача на веб-ресурсах сайту. Моніторинг показників відображає відношення «кліків» до показів самої реклами, тобто саму привабливість для клієнта.

Розглянемо більш детально показники оцінки ефективності:

Першим складовим елементом є «КРІ кліки», які можуть використовуватися для характеристики таких елементів:

- об'єм кількості кліків,
- ціну – СРС. (Cost Per Click – ціна за клік)., яка вказує середню вартість одного залученого переходу (кліка) на сайт. Такий показник є достатньо інформативним, буде корисним, тому що адже «вартість кліка» може суттєво відрізнятись від середньоринкової ціни. Моніторинг даного показника дозволить підприємству оцінювати вартість 1 кліку на сайті, враховувати середню вартість кліку впродовж конкретного періоду. Як варіант, якість даного показника досліджуване підприємство може використати на основі СРМ – (Cost-Per-Thousand – вартість за тисячу) – ціну за тисячу показів. У такому разі, ціна буде враховувати вартість 1000 показів банерної реклами ПрАТ ОЗ ЗБЗіК, що дозволить зробити оцінку часу та глибини перегляду такої реклами, час перебування відвідувача на цій сторінці, тощо. Таким чином, ціна за «клік» буде дорівнювати витратам на рекламу, які поділені на кількість «кліків» відвідувачів на сайті ПрАТ ОЗ ЗБЗіК.

- КРІ конверсії, які допомагають оцінювати активні дії відвідувачів, тобто заявки, «ліди», замовлення на сайті тощо. У цьому контексті, основний показник, який ми пропонуємо використовувати – це CPA (Cost Per Action – оплата за дію), тобто виплата за замовлення/реєстрацію клієнта. Такий показник демонструє відношення витрат на рекламу на кількість активних дій відвідувачів. На нашу думку, для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК такий показник дозволить порахувати вартість 1 відвідувача в залежності від суми витраченої на впровадження запропонованої системи Інтернет-комунікацій.

- CPO (Cost Per Order) – ціна за замовлення, яка враховує відношення суми витрат на рекламу на кількість підтверджених замовлень.

- KPI Інтернет- комунікацій, що насамперед спрямовані на визначення безпосередньої вартості коштів, яку витрачено на впровадження даної системи на підприємстві, а також суми величини додаткового прибутку в ході реалізації даної системи. Основним критерієм оцінки показників KPI є кількість відвідувачів сайту ПрАТ ОЗ ЗБЗіК , яку потрібно відстежувати і оцінювати у розрізі тієї цільової аудиторії, яка здійснює активні дії на сайті досліджуваного підприємства.

Як приклад, можна привести варіант, коли є «клік» на банерну рекламу або перехід на вкладку «Веб-логістика» або реєстрація на сайті. У випадку, коли для аналізу застосовують тільки простих «відвідувачів» є значна ймовірність помилки вибору цільової аудиторії, адже відвідувач може просто перейти на корпоративний сайт і вийти з нього, не виконуючи ніяких активних дій, тому обирати даного відвідувача для підрахунку відповідних коефіцієнтів є однозначно недоречним.

Для оцінки ефективності, на нашу думку, доцільно обрати такі інструменти системи Інтернет-комунікацій як контекстна реклама в Гуглі, Банер та Рекламний блок «Інтернет-магазин». У ПрАТ ОЗ ЗБЗіК є можливість розрахувати середнє значення конверсії, витрати на одну купівлю продукції, ціна «кліку», тощо.

Узагальнені дані щодо розрахунку витрат на інструменти комунікації, кількість переходів клієнтами за рекламою, кількість замовлень та продажів продукції зведено до табл. 3.2

Таблиця 3.2. - Ефективність використання рекламного бюджету
ПрАТ ОЗ ЗБЗіК Інтернет- комунікацій, 2020 р.

Інструмент комунікації	Витрати грн.	Кількість переходів	Кількість замовлень	Кількість продажів	Конверсія (%)	Витрати на одну купівлю грн	Середня ціна кліку, грн
Контекстна реклама Google	30 000	500	91	45	49,45	666,67	60
Банер	5000	45	15	8	53.33	625	111,11
Сервіс «Веб-логістика»	10000	35	10	6	60,00	1666,67	285,71
Рекламний блок	5000	55	37	15	40,54	333,33	90
Всього	40000	635	153	74	-	-	
Середнє значення	-	-	-	-	50,83	767,36	131,705

Джерело: розраховано автором на основі [61]

Варто зауважити, що в табл. 3.2 показник конверсії було визначено через відношення кількості продажів до кількості замовлень у відсотках.; показник витрат на одну купівлю - як відношення витрат на певний інструмент до кількості продажів, показник середньої ціни кліку - як відношення витрат на певний інструмент до кількості переходів.

Як видно з табл 3.5 середнє значення конверсії для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК у 2020 році склало 50,83 %, що є достатньо високим показником, який характеризує на коректно організовану рекламну компанію. При цьому витрати на одну купівлі продукції склали 767,36 грн, що частково може бути поясненим тим, що відвідувач заходить в даний сервіс більше не для придбання, а для перевірки факту доставки продукції. Проте доречно оркемо відмітити, що такий сервіс сприяє підвищенню довіру до компанії, стимулу відвідувача купити продукцію власне на корпоративному сайті ПрАТ ОЗ ЗБЗіК . Усереднена ціна «кліку» склала 131,7 грн, що

підтверджує прямо пропорційну залежність кількості можливих замовлень продукції та витрат на впровадження конкретного інструмента Інтернет-комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК. Логічним є теза, що «чим більша кількість переходів за даною рекламою, тим вищий шанс отримати замовлення через даний інструмент комунікації» [56].

У табл 3.3. проведено розрахунок економічного прогнозу впровадження удосконаленої системи Інтернет-комунікацій на 2021 рік.

Основними перевагами використання запропонованої системи Інтернет- комунікацій для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК . на нашу думку, є такі :

1) Визначення цільової аудиторії, тобто ПрАТ ОЗ ЗБЗіК зможе чітко визначити трафік відвідувачів, який відбувався на їхньому сайті. Перевагою для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК буде більш точне звернення до потенційних клієнтів на його сайті, що в свою чергу дозволить суттєво зменшити витрати на той спектр реклами, який визначає трафік відвідувачів цільової аудиторії (рис. 3.8).

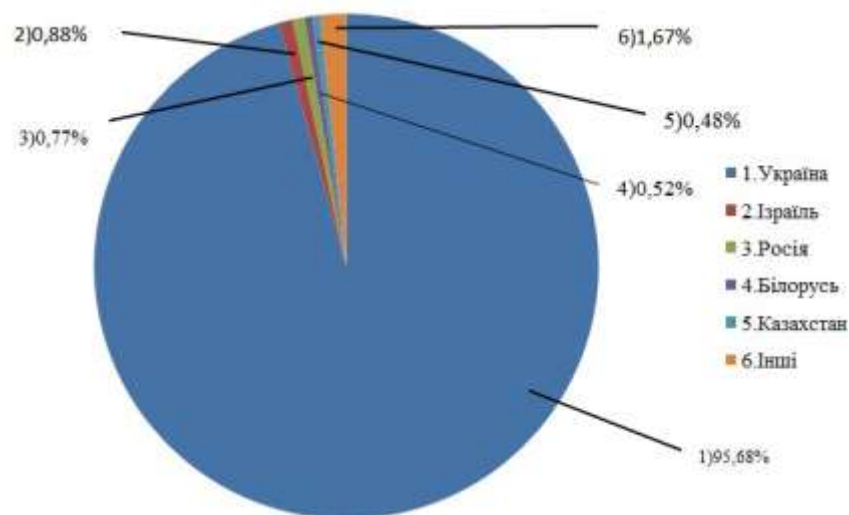

Рисунок 3.8 - Географія відвідувачів сайту ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Джерело: складено автором на основі [51]

Таблиця 3.3 - Економічний прогноз використання рекламного бюджету Інтернет-комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК , 2021 р.

Інструмент комунікації	Витрати грн.	Кількість переходів	Кількість замовлень	Кількість продажів	Конверсія (%)	Витрати на одну купівлю грн	Середня ціна кліку, грн
Контекстна реклама Google	20 000	575	104	52	50%	384,61	34,78
Банер	5000	52	17	9	52,94	555,55	96,15
Сервіс «Веб-догістика»	10000	40	12	7	58,33	1428,57	250
Рекламний блок	5000	63	43	17	39,53	294,12	79,37
Всього	40000	730	176	85	-	-	
Середнє значення	-	-	-	-	50,2	665,71	115,08

Джерело: Розраховано автором

2) Визначення джерела трафіку клієнтів, що відображає відповідність конкретного елемента реклами запропонованої системи, а також відсоткове значення всіх клієнтів компанії. Таким чином ПрАТ ОЗ ЗБЗіК може більш правильно розподілити витрати на бюджет впровадження певного елемента. Проте, доречно вказати, що є неможливим виключення жодного елемента з системи, навіть за умови, що він має достатньо низький показник трафіку клієнта, адже система повинна використовуватися комплексно і виключення якогось з елементів реклами може знизити, а то й зруйнувати запроповану систему.

Як видно з табл 3.3 за рахунок більш клієнт орієнтованої реклами нами пропонується скоротити витрати на контекстну рекламу до 20 тис. грн. При цьому очікуваний показник середньої конверсії дорівнює 50,2 %, тобто відбулося зменшення від базового показника на 0,06 %. На нашу думку, причиною такого зменшення є відсоткове зростання кожного показника на 15%, наприклад приріст кількості замовлень з 91 до 104, а

кількість продаж лише на 7 одиниць.

Як видно з табл. 3.3 середні витрати на 1 купівлю можна зменшити на 101,65 грн, що для ПрАТ ОЗ ЗБЗіК однозначно означає зменшення витрат на оформлення замовлення, та більш раціонального використання бюджету конкретних елементів Інтернет-комунікацій підприємства.

Однозначно позитивним є скорочення середньої ціни «кліку» до 115,08 грн. (у 2020 році вона дорівнювала 131,71 грн), тобто економію на кожному «кліку» на 14,45 % від попередньої ціни.

На рис. 3.9 наведено розраховані показники прогнозу використання бюджету системи Інтернет-комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

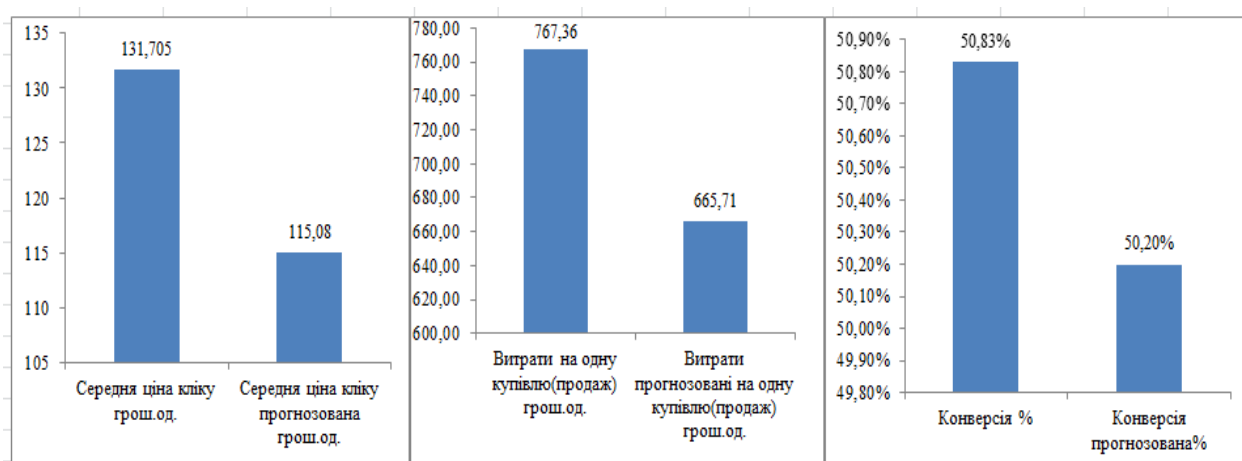

Рисунок 3.9 - Економічний прогноз використання рекламного бюджету Інтернет-комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК ,2021р.

Джерело: складено автором

Як бачимо удосконалення системи Інтернет-комунікацій, дозволить ПрАТ ОЗ ЗБЗіК отримати детальну характеристику оцінки цільової аудиторії, джерел трафіку клієнтів компанії, аналіз системи пошуку інформації, тобто дозволить ПрАТ ОЗ ЗБЗіК покращити свої економічні показники, підвищити інноваційну активність за рахунок вдосконалення свого корпоративного сайту. Тому для підвищення конкурентоспроможності підприємства, можна використати запропоновану систему Інтернет-комунікацій на основі банерної

реклами, інтегрованого Інтернет-магазину продукції, яка дає змогу збільшити кількість потенційних покупців на головному сайті підприємства, що в свою чергу збільшує шанси покупки нашої продукції.

Таблиця 3.4 – План рекомендацій, який потрібно впровадити на підприємстві з метою підвищення ефективності менеджменту підприємства та покращення результатів його діяльності

Найменування та зміст заходу, що пропонується	Відповідальні за реалізацію заходу	Терміни виконання	Витрати, тис. грн.	Економічний та інші види ефектів, тис. грн.	Примітка
Скорочення рівня витрат на збут, зокрема рекламу	Економічний відділ підприємства	2 місяці	-	16	
Зростання обсягів реалізації за рахунок оптимізації маркетингової діяльності	Відділ маркетингу	6 місяців		960	
Зростання обсягів прибутку за рахунок посилення інноваційної діяльності	Виробничий відділ підприємства	2 місяці	145	210	(витрати-вартість технології)
зростання обсягів прибутку за рахунок підвищення якості продукції	Відділ маркетингу та виробничий відділ підприємства	6 місяців	295	4125	(витрати-маркетингові витрати)
Разом			450	5311	

З табл. 3.4 видно, що додаткові витрати ПрАТ ОЗ ЗБЗіК у розмірі 450 тис. грн. можуть забезпечити підприємству збільшення валового прибутку на 5311 тис. грн., та чисте зростання прибутку на 4861 (5311 - 450) тис. грн., що є достатньо вагомим при від'ємному рівні даного показника у 2020 році у розмірі збитку 2208 тис. грн., .

Наочно частка наведений резервів в загальній сумі резервів наведена на рисунку 3.10

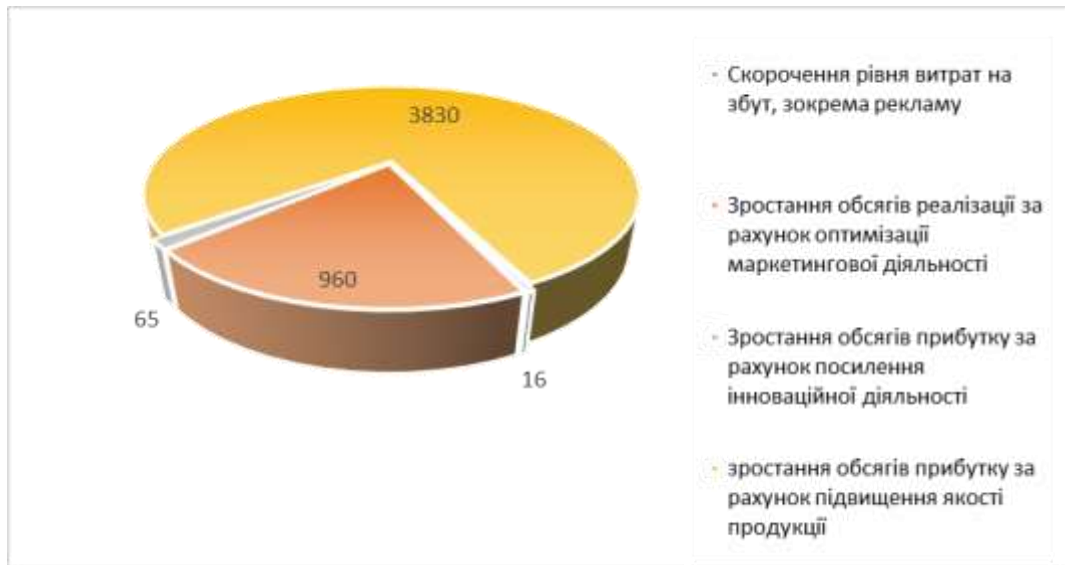

Рисунок 3.10 – Частка наведений резервів в загальній сумі резервів

Як видно з рис.3.9. найбільшу частку у складі запропонованих резервів займає зростання обсягів прибутку за рахунок підвищення якості продукції (78,81% або 3830 тис. грн) та зростання обсягів реалізації за рахунок оптимізації маркетингової діяльності (19,75% або 960 тис. грн). Решта заходів є менш вагомими (зростання обсягів прибутку за рахунок посилення інноваційної діяльності – 1,34% або 65 тис. грн та скорочення рівня витрат на збут, зокрема рекламу 0,33% або 16 тис. грн), проте також є економічно доцільними.

Крім обґрунтованих вище пропозицій з метою покращення фінансових результатів ПрАТ ОЗ ЗБЗіК», на нашу думку, також можливо такі заходи:

- вивчити та мінімізувати причини виникнення перевитрат фінансових ресурсів на матеріальні та інші операційні витрати;
- удосконалити цінову політику, диференційовану за окремими категоріями покупців;
- посилити якість навчання і підготовку кадрів, а також роботу щодо покращення їх кваліфікації;

- налагодити реалізацію системи депреміювання працівників за умов порушення трудової або технологічної дисципліни;
- посилити роботу щодо покращення клімату в колективі, що зрештою відобразиться на підвищенні продуктивності праці тощо.

Впровадження зазначених заходів, на нашу думку, дозволить покращити загальну якість функціонування підприємства.

Висновки до третього розділу

Проведені узагальнення теоретично-методичних засад економічної діагностики та аналіз показників фінансо-економічної діяльності досліджуваного підприємства переробної промисловості дозволили запропонувати концептуальну модель системи економічної діагностики, авторська позиція щодо етапів якої полягає у більш комплексному їх баченні як дієвого механізму постійного моніторингу за контрольованими показниками (індикаторами), визначення розмірів відхилень фактичних результатів від передбачених і виявлення причин цих відхилень.

Також було обгрунтовано модель удосконалення превентивного менеджменту підприємства, за якої в умовах діагностування кризової або передкризової ситуації керівництву необхідно мобілізувати усі можливості підприємства і спрямувати зусилля на їхню реалізацію. Серед таких заходів виділено виявлення внутрішньо фірмових резервів функціонування підприємства, які забезпечують розвиток підприємства; зміна керівної ланки та формування команди однодумців; формування варіантів антикризової стратегії, політики, концепції та проекту антикризової програми (плану) з фінансового оздоровлення підприємства; виявлення причин кризової ситуації, що виникла, та розробка заходів її знешкодження на основі даних інвентаризації майна підприємства, проблемної діагностики стану та темпів поширення негативних тенденцій

його розвитку, оцінювання інноваційного потенціалу підприємства, аналізу сильних і слабких сторін діяльності підприємства.

Обґрунтуванні залучення у практику менеджменту ПрАТ ОЗ ЗБЗіК більш дієвих методів підвищення ефективності маркетингової діяльності, на нашу думку, дозволить істотно скоротити маркетингові витрати підприємства за рахунок правильних, оперативних і дієвих маркетингових і управлінських рішень

На основі вищезазначеного нами розроблено низку заходів щодо покращення стану досліджуваного підприємства, які передбачають чисте зростання прибутку на 4860 тис. грн., що є достатньо вагомим при від'ємному рівні даного показника у 2020 році у розмірі збитку 2208 тис. грн, .

ВИСНОВКИ

Для досягнення поставленої в роботі мети були вирішені завдання, які узагальнено у вступі та, відповідно, отримані такі результати :

1) досліджено змістовне наповнення категорії «економічна діагностика» та її значення як інструменту підвищення ефективності управління підприємством. Так, авторська позиція полягає у розумінні сутності економічної діагностики як комплексу діагностичних процедур аналітичного характеру, які спрямовані на виявлення існуючих і можливих проблем у системі функціонування та розвитку підприємства з метою підготовки необхідної інформації для розроблення та прийняття ефективних управлінських рішень.

На нашу думку, одним із важливих аспектів вирішення такої проблеми може бути розробка такого механізму формування та реалізації економічної діагностики підприємства, який буде забезпечувати реалізацію функцій управління завдяки всебічному та комплексному підходу до дослідження стану підприємства.

2) Проведений аналіз спеціальної літератури вказав, що на відміну від інших методів аналізу діагностика відрізняється рядом специфічних особливостей, до яких можна віднести: симптоматичність; доступність, відкритість, прозорість отримання інформації та розуміння діагностичного інструментарію; прогностичність; релятивність; обумовленість .

На нашу думку, виважене та якісно організоване теоретико–методичне обґрунтування засад формування механізму комплексної економічної діагностики підприємства (КЕДП) слугує основою забезпечення досяжності тактичних і стратегічних цілей діяльності. Основними його підсистемами повинні стати «Формування КЕДП», «Аналітика», «Затвердження КЕДП», «Реалізація КЕДП», «Вибір», «Результат», «Контроль результатів КЕДП». На нашу думку, пропонуваній механізм може виступати основою для розробки та прийняття управлінських рішень стратегічного спрямування.

3) узагальнення методичних засад реалізації економічної діагностики на підприємстві дозволило визначити, що сама реалізація комплексної економічної діагностики підприємства повинна бути побудована на стратегічному підході, який передбачає формування довгострокового, перспективного курсу й включає вирішення кола важливих діагностичних завдань (постановка діагнозу підприємства, дослідження динаміки стану та діяльності підприємства в результаті внутрішніх і зовнішніх впливів за початковими симптомами, дослідження та моніторинг видів цих змін та процесу їх протікання, тобто самих реакцій підприємства як системи на вплив чинників, що призводять до структурних, обмінних і функціональних порушень.

З цих міркувань, економічна діагностика підприємства передбачає цільове оцінювання його стану, тенденцій та перспектив розвитку на основі системи індикаторів (симптомів) з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на усунення проблемних моментів та слабких ознак організації чи використання можливостей функціонування і сильних позицій підприємства. Безсумнівно така діагностика характеризується просторовими, часовими та об'єктними властивостями, оскільки йдеться про оцінювання певного об'єкта за конкретний період у відповідних просторових умовах за певними критеріями оптимальності.

Саме тому ми вважаємо, що механізм формування економічної діагностики підприємства відображає комплексну взаємодію організаційних і методологічних заходів у формі методів, інструментів і важелів, що забезпечують ефективне управління діяльністю підприємства за різних умов господарювання.

4) Аналітичне оцінювання стану та перспектив розвитку переробної промисловості в Україні дозволило визначити суттєві обмеження промислового розвитку, що зумовлені різними чинниками, які негативно впливають на всю економіку країни. Серед основних з них виділено стагнацію промисловості, яка спричинює послаблення національної економіки; погіршення технологічної структури промисловості, яке

призводить до зниження конкурентоспроможності економіки; низькі обсяги витрат на науку та інновації, що не забезпечують потреб технологічної трансформації промисловості; нестача доходів підприємств промисловості, що суттєво обмежує забезпечення власним інвестиційним ресурсом відтворення виробничого потенціалу; низьку продуктивність промисловості за обсягом створеної доданої вартості; несприятливий інвестиційний клімат, який гальмує розвиток індустріального бізнесу; брак інвестиційних ресурсів, зокрема недостатність джерел та обсягів валового нагромадження основного капіталу; високу залежність від імпорту засобів виробництва, яка поглиблює технологічну залежність національної економіки; недосконалість товарних ринків, що ускладнює конкурентне середовище для промислового бізнесу; несприятливі умови для промислового експорту, які стримують розширення виробництва; невідповідність кадрового забезпечення потребам промисловості, що суттєво обмежує можливості її модернізації та інші.

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами цього виду економічної діяльності – 1 137,8 млрд. грн (64,4% від загального обсягу реалізованої промислової продукції). Найбільші обсяги реалізації: реалізація харчових продуктів (28,5%) та продукції металургійного виробництва (24,1%, з них 66% реалізовано за межі країни)

5) Оцінювання фінансово-економічного стану і результатів господарювання ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» за 2018-2020 рр. дозволило отримати такі результати

Основними видами продукції ПрАТ ОЗ ЗБЗіК є: панелі перекриття; блоки фундаментні; перемички; фундаментні подушки; бетон та розчин. У 2020 році вироблено бетону на суму 23500,6 тис.грн., залізобетону на суму 29644,9 тис.грн., арматури на суму 180,7 тис.грн. При цьому найбільш перспективним є виготовлення кілець каналізаційних, плит СПР, та аеродромних плит ПДН.

Серед перспективних планів розвитку ПрАТ ОЗ ЗБЗіК можна виділити оновлення основних засобів підприємства, розширення ринків

збуту та підвищення власної конкурентоспроможності за рахунок енергозберігаючих технологій.

Серед проблем, які впливають на діяльність ПрАТ ОЗ ЗБЗіК було відзначено: постійні зміни у податковому законодавстві та в інвестиційній політиці держави; неплатоспроможність партнерів і населення; - наявність недобросовісної конкуренції; - сезонні зміни, зважаючи на велику собівартість виконання робіт у зимовий період; з 2020 року ризик несе спалах коронавірусу, як безпосередньо, так і через його вплив на попит і ціни на основні товари.

Організаційна структура ПрАТ "Обласний завод залізобетонних виробів і конструкцій" складається із наступних підрозділів: формувальна, арматурна та транспортна дільниці, відділи головного механіка та головного енергетика, а також бетонозмішувальний вузол.

Проведений аналіз виявив, що на підприємстві склалась стійка тенденція до звуження обсягу активів, яка в основному пояснюється виведенням значної частки необоротних активів: При цьому вартість оборотних активів є відносно сталою (у 2020 році – 27788 тис. грн, у 2019 році – 29968 тис. грн та у 2018 році – 29791 тис. грн). Також варто відміти, що особливо негативним є суттєве скорочення величини чистого прибутку та появи збитку у розмірі 2208 тис. грн у 2020 році.

б) Аналіз механізму економічної діагностики на ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» підтвердив суттєві негативні явища в діяльності підприємства. Так, аналіз джерел формування запасів підприємства, виявив, що дане підприємство має кризовий тип фінансової стійкості, оскільки підприємство не може сформувати запаси лише за рахунок власних та довгострокових залучених ресурсів. Розрахунок запасу фінансової стійкості підтвердив його негативну динаміку: підприємству за результатами господарювання 2020 року так і не вдалось вийти із зони збитковості, хоча у 2019 році цей показник складав 399,4 тис. грн., а у 2018 році - 2340,9 тис. грн. Поріг рентабельності підприємства за даний період, також показував неоднозначні результати: у 2019 році він

зріс на 1396,5 тис. грн або 19,04%, а у 2020 році зменшився на 11257 тис. грн, що склало 13,05% від значення попереднього року.

Для діагностики ймовірності фінансової кризи проведено оцінку ймовірності банкрутства, яка вказала, що впродовж 2018-2019 років ПрАТ ОЗ ЗБЗіК мав низьку ймовірність банкрутства за моделлю Альтамана. У 2020 році діагностовано можливість ймовірності кризи, що є свідченням нестабільності фінансово-економічного стану ПрАТ ОЗ ЗБЗіК та необхідності впроваджувати важелів антикризового управління.

За універсальною дискримінантною моделлю діагностовано, що «фінансова рівновага (фінансова стійкість) підприємства порушена, але за умови переходу на антикризове управління банкрутство йому не загрожує». Проте, на жаль у 2020 році показник Z_{2020} вказав, що підприємство є напівбанкрутом.

7). Обґрунтування моделі комплексної економічної діагностики підприємства переробної промисловості дозволило визначити авторську позицію щодо етапів моделі економічної діагностики, яка, на відміну від існуючих, полягає у більш комплексному їх баченні як дієвого механізму постійного моніторингу за контрольованими показниками (індикаторами), визначення розмірів відхилень фактичних результатів від передбачених і виявлення причин цих відхилень.

На нашу думку, обґрунтована в роботі комплексна економічна діагностика є основним інструментами управління підприємств, зокрема дієвим засобом інформаційно-методичного забезпечення здійснення координації і сприяння системам планування, контролю реалізації економічної політики та її інформаційної прозорості. При цьому модель системи комплексної економічної діагностики, на нашу думку, оптимально повинна включати такі елементи: підсистема оцінювання рівня безпеки (стійкості системи), яка включає модель формування системи показників комплексної оцінки рівня економічної безпеки та стійкості фінансового стану та модель формування режимів функціонування підприємства);

підсистема діагностики загроз, яка включає модель визначення домінуючих загроз, модель оцінки здатності підприємства протистояти загрозам у різних сферах своєї життєдіяльності та модель визначення та прогнозування рівня фінансової стійкості та економічної безпеки на перспективу; підсистема формування адаптивної реакції, яка включає модель альтернативних напрямів відновлення безпечного режиму функціонування підприємства та модель визначення стратегії локалізації загроз для підприємства .

8) Розроблено заходи щодо покращення результатів діяльності підприємства, серед яких обґрунтовано такі

- посилення інноваційної діяльності підприємства;
- удосконалення формуванні системи маркетингових Інтернет-комунікацій підприємства, зокрема демонстрація рекламного банера; привернення уваги потенційного покупця на сайті; зацікавленість в поданій інформації; відвідування запропонованого веб-ресурсу; дія користувача;
- підвищення ефективності маркетингової діяльності.

Слід зауважити, що додаткові витрати ПрАТ ОЗ ЗБЗіК на впровадження рекомендованих заходів складають 450 тис. грн., проте вони можуть забезпечити підприємству збільшення валового прибутку на 5310 тис. грн., та чисте зростання прибутку на 4860 (5310 - 450) тис. грн., що є достатньо вагомим при від'ємному рівні даного показника у 2020 році у розмірі збитку 2208 тис.грн, .

Таким чином, нами реалізовано мету роботи . зокрема обґрунтовано теоретико-методичні засади та розроблено практичні рекомендації щодо формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічна енциклопедія: Наукове видання у 3-х т. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр «Академія». Т. 1, 2000. 864 с.; Т. 2, 2001. 848 с.; Т. 3, 2002. 952 с.
2. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 456 с.
3. Раппопорт В. Ш. Диагностика управления: практический опыт и рекомендации. М.: Экономика, 1988. 127 с.
4. Антикризисное управление: Учебник / Под редакцией Э. М. Короткова. М.: ИНФРА-М, 2003.– 432с.
5. Аунапу Н.Э. Антикризисное управление: цели, функции, организация: Учебное пособие. Ч. 2. Анализ внутренней среды и финансовая политика. Барнаул, 2002. С. 52
6. Вартанов А.С. Экономическая диагностика деятельности предприятия: организация и методология. М.: Финансы и статистика, 1991. 81 с.
7. Сокиринська І.Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2013. №1. С. 88 - 95.
8. Соколовская З.Н. Диагностика хозяйственных ситуаций в деятельности предприятия: Монография. Одесса: ОЦНТ и ЭИ; ОКФА, 1995. 120 с.
9. Верба В. А., Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності: Навч. посібник . К.: КНЕУ, 2000. 244 с.
10. Лафт Дж. К. Управленческие решения: учеб. пособ. М.: ООО фирма «Благовест-В», 2004. 304 с.
11. Фаріон І. Д., Савчук Л.І., Жукевич С.М. Діагностика і економічний аналіз у сфері послуг: курс лекцій / За ред. І. Д. Фаріона / Т.: Економічна думка, 2005. 260 с

12. Мизюн В. , Султанов А. Диагностика предприятия как инструмент принятия решений. *Аудит и финансовый анализ*. 2016. № 1 . URL: http://www.cfin.ru/management/finance/cost/intel_diagn.shtml.(дата звернення 13.10.2021).
13. Львова Н. А. Финансовая диагностика предприятия: монография . М.: ООО«Перспект», 2015. 301 с.
14. Тарасов К. Е. Основные вопросы методологии диагноза. М.: Знание, 2007. 31 с.
15. Ануфриев А. Ф. Психологический диагноз . М.: «Ось-89», 2006. 192 с.
16. Муравьев А.И. Теория экономического анализа: проблемы и решения. М. : Финансы и статистика, 2008. 144 с.
17. Мескон М. Х. Основы менеджмента: пер. с англ. М.: Дело, 1992. 702 с.
18. Мошак О.В. Економічна діагностика в системі управління діяльністю підприємств лісового господарства Закарпатської області. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія «Економіка». 2013. Випуск 4 (41). С. 205–209.
19. Назаренко І.М. Діагностика в системі менеджменту суб'єктів агробізнесу *Економіка: реалії часу*. *Науковий журнал*. 2016. № 1 (23). С. 114–122. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>. (дата звернення 15.10.2021).
20. Бортнік С.М., Созінова О.В. Формування методики комплексного діагностування економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». 2016. Випуск 17. Ч. 2. С. 67–72.
21. Дарміць Р.З., Лещук Г.В. Діагностика в системі реалізації інвестиційних проєктів *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 4. Том 3. С. 133–140.
22. Сергієнко А.В., Хмелевський М.О. Економічна діагностика в системі адміністрування діяльності підприємств. *Антикризове управління*

економікою України: нові виклики: Матеріали III Міжнародної науково–практичної інтернет-конференції. К.: КНЕУ, 2015. С. 322–325.

23. Кучерявенко С. В., Быстрова А.Н. , Диагностический анализ как методология познания сложных систем. Юргинский технологический институт. Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2012. – 131 с. URL: https://portal.tpu.ru/SHARED/k/KUCHERYAVENKOSV/science/Tab/Монография_Кучерявенко_Быстро.pdf (дата звернення 1.10.2021р.)

24. Кривов'язюк І.В., Божидарнік І.В. Комплексна економічна діагностика підприємства: монографія. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2012. 226 с.

25. Шубін О.О., Сіменко І.В. Компаративний аналіз когнітивного наповнення термінів «економічна діагностика» та «економічний аналіз» URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2010_4/Shubin.pdf. (дата звернення 1. 10. 2021р.)

26. Бортнікова М.Г. Діагностування консалтингових проектів для машинобудівних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Л., 2018.

27. Гаринець А.Ю. Теоретичні аспекти здійснення економічної діагностики підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/18_NPN_2016/Economics/10_213460.doc.htm. (дата звернення 6.10.2021р.)

28. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 307 с.

29. Єлець О.П., Петриковська А.Д. Сутність економічної діагностики підприємства *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2012. Випуск 3. С. 61–67. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/evzdia_3_061.pdf (дата звернення 6.10.2021р.)

30. Загорна Т.О. Економічна діагностика: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
31. Заярна Н.М., Кіш А.О. Сутність економічної діагностики діяльності підприємств торгівлі. *Торгівля, комерція, підприємництво : збірник наукових праць*. Львів: Львівська комерційна академія, 2012. Вип. 14. С. 170–173.
32. Казачков І.О., Ткаченко О.О. Сучасні підходи до проведення економічної діагностики підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2013. Випуск 4. С. 148–153.
33. Сагалакова Н.О. Економічна діагностика діяльності торговельного підприємства: дисерт. канд. екон. наук: 08.07.05. Полтава, 2006. 240 с.
34. Кривов'язук І.В., Ільтяй В.М. Розвиток теоретико-методичних підходів щодо реалізації економічної діагностики підприємства // *Економіка та управління підприємствами*, 2017. №4. С. 63-67 URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Krivovyazuk-I.-V..pdf> (дата звернення 7.10.2021р.)
35. Гудкова В.П., Діагностика підприємства: від специфічних особливостей до загального змісту. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту*. Сер. : Економіка і управління. 2016. Вип. 35. С. 182–192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2016_35_22 (дата звернення 10. 10. 2021р.)
36. Мельник О. Г. Системи діагностики діяльності підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: монографія. Л.: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 344 с. URL: [www.irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64)
37. Мельник О. Г, Петришин Н.Я., Жежуха В.Й.. Система бізнес-індикаторів діагностики ефективності стратегічного планування. *Економіка, фінанси, право*. 2016. №4/1. С. 41-44.

38. Кривозв'язюк І. В, Кость Я.О. Методичні підходи до здійснення фінансової діагностики підприємств URL: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Economics/23723.doc.htm Загол. з екрану. – (дата звернення 13.10 2021).
39. Швиданенко Г. О., Олексюк О.І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: монографія. К.: КНЕУ, 2002. 280 с.
40. Сметанюк О.А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: Автореф. дис.... канд. екон. наук / 08.06.01. / Хмельницький :Хмельницьк. нац. ун-т, 2006. 20 с.
41. Галстян А.С., Жижномірська П.Р. Економічна діагностика як інструмент фінансового аналізу підприємства» *Науково технічні конференції «Актуальні фінансово – економічні проблеми сучасного розвитку України»* URL: <http://conference.nuos.edu.ua> (дата звернення 10. 10. 2021р.)
42. Переробна промисловість — Вікіпедія (wikipedia.org) [Електронний ресурс]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C#:~:text=%D0%9F%D0%B5 (дата звернення 16. 10. 2021р.)
43. КВЕД-2010 секція С Переробна промисловість (ukrstat.gov.ua). [Електронний ресурс]. URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/SECT/KVED10_C.html дата звернення 16. 10. 2021р.)
44. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності у 2010-2020 роках. [Електронний ресурс]. URL: (ukrstat.gov.ua)http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/pr/orp_rik/orp_rik_u.htm дата звернення 16. 10. 2021р.)

45. Стратегія збалансованого регіонального розвитку на період до 2027 року. (vin.gov.ua) [Електронний ресурс]. URL: <http://vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/konkurs/strat2027.pdf> дата звернення 16. 10. 2021р.)
46. Середня заробітна плата: динаміка та темпи. Профспілка працівників освіти і науки України (pon.org.ua) [Електронний ресурс]. URL: <https://pon.org.ua/novyny/8157-serednya-zarobtna-plata-dinamka-ta-tempi.html> дата звернення 20. 10. 2021р.)
47. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки : науково-аналітична доповідь / за ред. д-ра екон. наук Дейнеко Л.В. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2018. 158 с.
48. Макроекономічні показники - динаміка ввп, статистика, графіки. nabu.ua [Електронний ресурс]. URL: <https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html> (дата звернення 20. 10. 2021р.)
49. Моніторинг та оцінка соціально-економічного розвитку регіонів, як складові елементи оцінки результативності реалізації державної регіональної політики [Електронний ресурс]. URL: http://loga.gov.ua/sites/default/files/rejtingova_otsinka_zachyn_cherven_2019_roku_prezentatsiyi_materiali.pdf (дата звернення 20. 10. 2021р.)
50. ПрАТ “ОЗ ЗБВіК” (pat.ua) [Електронний ресурс]. URL: <http://zavodzbvk.pat.ua/> (дата звернення 25. 10. 2021р.)
51. Обласний завод залізобетонних виробів і конструкцій [Електронний ресурс]. URL: <http://www.zavodzbvk.com.ua/> (дата звернення 25. 10. 2021р.)
52. П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" [Електронний ресурс]. URL: <https://oblik.press/p-s-bo-10-debitorska-zaborhovanist/>
53. Корнійчук Г. В. Концептуальна модель системи діагностики фінансового потенціалу підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 21. С. 7–14. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2744&i=1> (дата звернення 25. 10. 2021р.)

54. Побережний Р. О. Формування стратегії розвитку машинобудівного підприємства на основі збалансованої системи показників [Електронний ресурс] : Дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків, 2015. 21 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI/Press/17677/2/dysertatsiia_2015_Poberezhnyi_Formuvannia.pdf (дата звернення 25. 10. 2021р.)
55. Линкбилдинг и его особенности URL: <http://www.seowizard.ru/faq/wiki/article/linkbuilding-i-ego-osobennosti/>. (дата звернення 30. 10. 2021р.)
56. Тизерна реклама URL: <http://www.marketing.spb.ru/lib.comm/advert/teaser.htm>. (дата звернення 30. 10. 2021р.)
57. SERM URL: <https://aweb.ua/services/search-engine.reputation-management>. (дата звернення 30. 10. 2021р.)
58. Нестандартные решения URL: <http://www.smo.pro.ru/solutions/> (дата звернення 30. 10. 2021р.)
59. Сметанюк О.А., Мукоїд Д.Д., Капралюк В.М. Економічна діагностика підприємства як аналітична система підтримки прийняття управлінських рішень в зовнішньоекономічній діяльності/ *Матеріали конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2022)»*, Вінниця, 2021. [Електронний ресурс]. URL:<https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2022/paper/viewFile/14188/12015> (дата звернення: 30.11.2021)

Додаток А
(обов'язковий)

Протокол перевірки магістерської кваліфікаційної роботи

Додаток Б
(обов'язковий)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри ММЕ
_____ д.е.н., проф. Н.П. Карачина
«28» вересня 2021 р

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ
на виконання НДРС

**Формування механізму економічної діагностики підприємств
переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного
підприємства «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та
конструкцій»**

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи:
_____ к.е.н., доц. Сметанюк О.А.
«28» вересня 2021 р.
Виконавець: ст. гр. МЗД-20м
_____ Капралюк В.М.
«28» вересня 2021 р.

Вінниця ВНТУ 2021

1 Підстава для виконання роботи

Робота проводиться на підставі наказу ректора Вінницького національного технічного університету від «16» листопада 2021 р. № 262. Дата початку роботи – 01 вересня 2021 р. Дата закінчення роботи – 24 листопада 2021 р.

2 Мета і призначення науково-дослідної роботи

Мета роботи – обґрунтувати теоретико-методичні засади та розробити практичні рекомендації щодо удосконалення механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»)

Для виконання НДР необхідно розв'язати такі задачі

- дослідити поняття економічної діагностики як інструменту підвищення ефективності управління підприємством;
- визначити особливості формування механізму економічної діагностики підприємства;
- вивчити методичні засади реалізації економічної діагностики на підприємстві;
- аналітично оцінити стан та перспективи розвитку переробної промисловості в Україні;
- дати загальну характеристику та оцінку фінансово-економічного стану і результатів господарювання ПрАТ «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» за 2018-2020 рр.;
- проаналізувати механізм економічної діагностики на ПрАТ «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»;
- обґрунтувати модель комплексної економічної діагностики підприємства переробної промисловості;
- розробити рекомендації щодо удосконалення системи управління ПрАТ «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»

Підвищення ефективності функціонування вітчизняних підприємств значною мірою залежить від об'єктивного визначення стану підприємства як економічної організації через кількісні параметри та якісні характеристики його функціонування. Економічна діагностика набуває особливого значення нині, у період системних трансформацій економіки України. Для прийняття підприємствами стратегічних рішень у конкурентному середовищі потрібні якісно нові аналітичні обґрунтування.

В умовах посилення конкурентної боротьби й обмеженості економічних ресурсів зростає актуальність всебічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення їх поточного стану та перспектив розвитку. Для вирішення цього завдання необхідно отримати вичерпне уявлення про діяльність підприємства, що досягається за умов вивчення і практичного використання методів економічної діагностики. Адже саме знання методів економічної діагностики дозволяє фахівцям

надавати керівництву підприємств відомості, використання яких дає змогу значно скоротити час на прийняття управлінських рішень і підвищити рівень їх економічної обґрунтованості, що надзвичайно важливо в умовах стрімкого зростання обсягів інформації та зменшення її достовірності

3 Вихідні дані для проведення науково-дослідної роботи

Офіційні статистичні дані щодо розвитку підприємств переробної промисловості; законодавчі документи України та фінансова звітність (Форми №1 "Баланс" та №2 "Звіт про фінансові результати") та ін.

4 Джерела розробки

1. Карачина Н.П., Сметанюк О.А., Теоретико-методичні засади оцінювання ефективності сучасного підприємства. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. № 143. Дніпро: ПДАБА, 2019. С.148-160.
2. Карачина Н.П., Сметанюк О.А., Вітюк А.В., Мукоїд Д.Д. Діагностика ефективності зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету : Економічні науки*. 2021. №3. С. 101-108.
3. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика. 2-ге вид. [текст]: навч. посіб. / І. В. Кривов'язюк. К.: Центр учбової літератури, 2017. 456 с
4. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Економічна діагностика: Навч. посіб. Рекомендовано МОН К.: Знання, 2012 318 с.
5. Мороз О. В., Сметанюк О. А. Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах. Монографія Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. 167 с.
6. Нагірна, М.Я. Етіологічна діагностика експортно-імпоротної діяльності підприємств. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. 2016. 158 с.
7. Посилкіна, О.В., Світлична К.С. Економічна діагностика: навч. посіб. для студентів економічних спец. Х.: Вид-во НФаУ, 2014. 333 с
8. Сметанюк О. А., Мороз О.В. Економічна діагностика: [навчальний посібник]. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2009. 139 с.

5 Виконавець НДР

Головний виконавець НДР – кафедра менеджменту, маркетингу та економіки.

Виконавець НДР – Капралюк Валерія Максимівна.

6 Вимоги до виконання НДР

В процесі виконання науково-дослідної роботи потрібно визначити напрямки покращення формування механізму економічної діагностики підприємства переробної промисловості ПрАТ «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»), використовуючи методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта та предмета дослідження; порівняння – для зіставлення фактичних даних звітного і попередніх років;

групування – для оцінювання показників управління персоналом підприємства; монографічний – для детального вивчення теорії і практики управління станом підприємства, моделювання – для вивчення особливостей впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на стан підприємства.

7 Етапи виконання НДР

Таблиця 1 – Календарний план виконання НДР

№	Етапи НДР	Зміст етапу	Термін виконання
1	2	3	4
1.	Вибір напрямку дослідження	Добір, вивчення та узагальнення науково-економічної інформації та статистичної інформації; розгляд можливих напрямків досліджень та їх оцінювання; вибір напрямку дослідження, обґрунтування прийнятого напрямку дослідження; розроблення, погодження і затвердження ТЗ на НДР.	Травень-червень поточного навчального року
2	Теоретичне дослідження	Теоретично-методичні аспекти формування механізму економічної діагностики підприємства	Вересень поточного навчального року
3	Аналітична частина дослідження	Аналізування механізму економічної діагностики підприємства переробної промисловості ПрАТ «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»	Вересень-жовтень поточного навчального року
4	Розробка рекомендацій та пропозицій	Заходи щодо удосконалення механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості	Жовтень – грудень поточного навчального року
5	Узагальнення результатів дослідження	Оформлення пояснювальної і графічної частини МКР. Складання висновків за результатами досліджень.	Листопад поточного навчального року
6	Подання МКР до захисту	Одержання відгуку і рецензії керівника. До- оформлення МКР та корекція окремих результатів дослідження після зроблених зауважень.	Листопад поточного навчального року
7	Захист МКР	Попередній і основний захист МКР.	Грудень поточного навчального року

8 Очікувані результати

В результаті виконання МКР очікується одержання обґрунтованих

рекомендацій та пропозицій, які можуть бути використані на досліджуваному підприємстві ПрАТ «Вінницький обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій») з метою підвищення ефективності його діяльності.

9 Матеріали, які подаються під час закінчення НДР та її етапів

Пояснювальна записка МКР, відгук керівника, рецензія.

10 Порядок приймання НДР та її етапів

Результати науково-дослідної роботи періодично розглядаються керівником роботи та завідувачем кафедри; проводиться попередній захист роботи та офіційний захист МКР.

Додаток В
(обов'язковий)

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»
за 2018-2020 роки

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Територія Організаційно- правова форма господарювання Вид економічної діяльності	Приватне акціонерне товариство "Обласний завод залізобетонних виробів і конструкцій" Вінницька область, Вінниця Приватне акціонерне товариство Виготовлення виробів із бетону для будівництва	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
		за ЄДРПОУ	2021.01.01
		за КОАТУУ	03326920
		за КОПФГ	0510100000
		за КВЕД	111
			23.61

Середня кількість працівників, осіб: 82

Одиниця виміру: тис.грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон: 21022, Вінницька обл., Замостянський р-н, м.Вінниця, Айвазовського,4 А, (0432)66-46-43

1. Баланс
на 31.12.2020 р.
Форма №1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	4923,1	3859,8
первісна вартість	1011	13627,6	13627,6
знос	1012	(8704,5)	(9767,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	4923,1	3859,8
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	23665,8	21961,3
у тому числі готова продукція	1103	2699,2	2535
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	3752,4	3923,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	120,9	81,4
у тому числі з податку на прибуток	1136	77	77
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1493,3	861,2
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	271,8	441
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	664,3	519,2
Усього за розділом II	1195	29968,5	27787,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
	1300	34891,6	31647,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	222,6	222,6
Додатковий капітал	1410	362,2	362,2
Резервний капітал	1415	132	132
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	20367,2	17725,7
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	21084	18442,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	3120,7	3027,9
розрахунками з бюджетом	1620	184,4	797,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	0	2,7
розрахунками з оплати праці	1630	226,4	247,3
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	10276,1	9129,1
Усього за розділом III	1695	13807,6	13204,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	34891,6	31647,2

Примітки: даних немає

Звіт про фінансові результати
за 2020 рік
Форма №2-м

Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	58887,6	86655
Інші операційні доходи	2120	1847,8	1111
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	60735,4	87766
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(57350,4)	(81746,6)
Інші операційні витрати	2180	(5593,6)	(4788,2)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(62944)	(86534,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-2208,6	1231,2
Податок на прибуток	2300	(0)	(268,4)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-2208,6	962,8

Примітки: даних немає

Керівник
Головний бухгалтер

Мальюта С.В.
Венглінський

М.М.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство
Територія
**Організаційно-
правова форма
господарювання**
**Вид економічної
діяльності**

Приватне акціонерне товариство "Обласний завод залізобетонних виробів і конструкцій"
Вінницька область, Вінниця
Приватне акціонерне товариство

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ

2020.01.01

03326920

0510100000

111

23,61

Середня кількість працівників, осіб: 85

Одиниця виміру: тис.грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон: 21022, Вінницька обл., Замостянський р-н, м.Вінниця, Айвазовського,4 А, (0432)66-46-43

1. Баланс
на 31.12.2019 р.
Форма №1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	6228	4923
первісна вартість	1011	13515	13628
знос	1012	(7287)	(8705)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	6228	4923
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	24263	23666
у тому числі готова продукція	1103	1795	2699
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1909	3752
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	121	121
у тому числі з податку на прибуток	1136	118	77
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1334	1493
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1039	272
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	1125	665
Усього за розділом II	1195	29791	29969
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	36019	34892

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	222,6	222,6
Додатковий капітал	1410	362,2	362,2
Резервний капітал	1415	132	132
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19843,2	20367,2
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	20560	21084
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	2009,2	3120,7
розрахунками з бюджетом	1620	489,2	184,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	15,9	0
розрахунками з оплати праці	1630	129,1	226,4
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	12815,6	10276,5
Усього за розділом III	1695	15459	13808
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	36019	34892

Примітки: даних немає

2. Звіт про фінансові результати

за 2019 р.
Форма №2-м

Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	86655	74799,2
Інші операційні доходи	2120	1111	1341
Інші доходи	2240	0	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	87766	76140,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(81746,6)	(70646,1)
Інші операційні витрати	2180	(4788,2)	(3435,3)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(86534,8)	(74081,4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1231,2	2058,8
Податок на прибуток	2300	(268,4)	(420,6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	962,8	1638,2

Примітки: даних немає

Керівник
Головний бухгалтер

Малюта Сергій Васильович
Венгліньський Михайло Михайлович

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Обласний завод залізобетонних виробів і конструкцій"	за ЄДРПОУ	КОДИ 01.01.2019 03326920
Територія		за КОАТУУ	0410100000
Організаційно- правова форма господарювання		за КОПФГ	238
Вид економічної діяльності		за КВЕД	23.01

Середня кількість працівників: 85

Адреса, телефон: 21022 м.Вінниця, Айвазовського, 4 А, (0432)66-46-43

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс

(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2018 р.

Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядк а	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	6 660	6 228
первісна вартість	1011	12 474	13 515
знос	1012	(5 814)	(7 287)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0

Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	6 660	6 228
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	16 754	24 263
Виробничі запаси	1101	12 956	22 468
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	3 798	1 795
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 426	1 909
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	321	121
у тому числі з податку на прибуток	1136	319	118
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 514	1 334
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 070	1 039
Готівка	1166	5	6
Рахунки в банках	1167	1 065	1 033
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	659	1 125
Усього за розділом II	1195	23 744	29 791
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	30 404	36 019
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	223	223
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	362	362
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0

Резервний капітал	1415	132	132
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18 206	19 844
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	18 923	20 561
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	3 813	2 009
розрахунками з бюджетом	1620	191	489
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	16	16
розрахунками з оплати праці	1630	80	129
одержаними авансами	1635	1	1
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	7 380	12 814
Усього за розділом III	1695	11 481	15 458
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	30 404	36 019

Примітки: д/н

Керівник

Головний бухгалтер

Малюта Сергій Васильович

Венглінський Михайло Михайлович

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Обласний завод залізобетонних виробів і конструкцій"	Дата	КОДИ
			01.01.2019
			за ЄДРПОУ

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	74 799	60 506
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(70 646)	(55 922)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	4 153	4 584
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	1 341	441
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(2 254)	(2 237)

Витрати на збут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(1 181)	(731)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2 059	2 057
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2 059	2 057
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-421	-400
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1 638	1 657
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 638	1 657

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	62 545	52 504
Витрати на оплату праці	2505	4 190	3 944
Відрахування на соціальні заходи	2510	960	889
Амортизація	2515	1 473	1 308
Інші операційні витрати	2520	1 536	2 146
Разом	2550	70 704	60 791

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Примітки: д/н

Керівник

Малюта Сергій Васильович

Головний бухгалтер

Венглінський Михайло Михайлович

Додаток Г
(обов'язковий)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ
ПІДПРИЄМСТВ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
(НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ПІДПРИЄМСТВА
«ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЗАВОД ЗАЛІЗОБЕТОННИХ ВИРОБІВ ТА
КОНСТРУКЦІЙ»

***Мета і задачі дослідження.* Метою роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»)**

Для досягнення поставленої мети в роботі планується вирішити такі завдання:

- 1) дослідити змістовне наповнення категорії економічна діагностика та її значення як інструменту підвищення ефективності управління підприємством
- 2) визначити особливості формування механізму економічної діагностики підприємства;
- 3) узагальнити методичні засади реалізації економічної діагностики на підприємстві
- 4) провести аналітичне оцінювання стану та перспектив розвитку переробної промисловості в Україні;
- 5) надати загальну характеристику та провести оцінювання фінансово-економічного стану і результатів господарювання ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій» за 2018-2020 рр.
- 6) проаналізувати механізм економічної діагностики на ПрАТ «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»
- 7). обґрунтувати модель комплексної економічної діагностики підприємства переробної промисловості;
- 8) розробити заходи щодо покращення результатів діяльності підприємства

Об'єктом дослідження є
процеси формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості.

Предметом дослідження є
організаційно-економічні та прикладні засади формування механізму економічної діагностики підприємств переробної промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Обласний завод залізобетонних виробів та конструкцій»)

Наукова новизна отриманих результатів

полягає в такому:

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат економічної діагностики підприємства, у якому, на відміну від існуючих, визначення економічної діагностики підприємства акцентує увагу на необхідності застосування принципів превентивного антикризового управління й трактується як комплекс дій, який поєднує в собі сукупність сучасних принципів, інструментів і методів оцінювання фактичного стану підприємства на основі достовірної аналітичної інформації, що дає змогу на початковій стадії економічної кризи реалізовувати заходи щодо виявлення дисфункцій менеджменту та впроваджувати якісні та своєчасні коригувальні управлінські впливи, які сприятимуть досягненню високого рівня збалансованого розвитку у поточному й перспективному періоді

дістали подальший розвиток:

- механізм економічної діагностики підприємства на засадах превентивного антикризового управління, який, на відміну від існуючих, базується на превентивному характері стратегічних дій підприємства та застосуванні ситуаційного підходу до реалізації механізму, що виявляється в поєднанні принципів, інструментів і функціональних завдань моніторингу діяльності підприємства, діагностики фактичного стану підприємства на основі обґрунтованої аналітичної інформації, ідентифікації основних причин відхилень у фактичних контрольованих індикаторах від визначених меж в цілому по підприємству та у розрізі окремих «центрів відповідальності» та формування відповідних адаптивних управлінських реакцій.

Апробація результатів магістерської кваліфікаційної роботи. Основні положення дослідження доповідалися на Молодіжній науково-практичній інтернет-конференції студентів аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» .

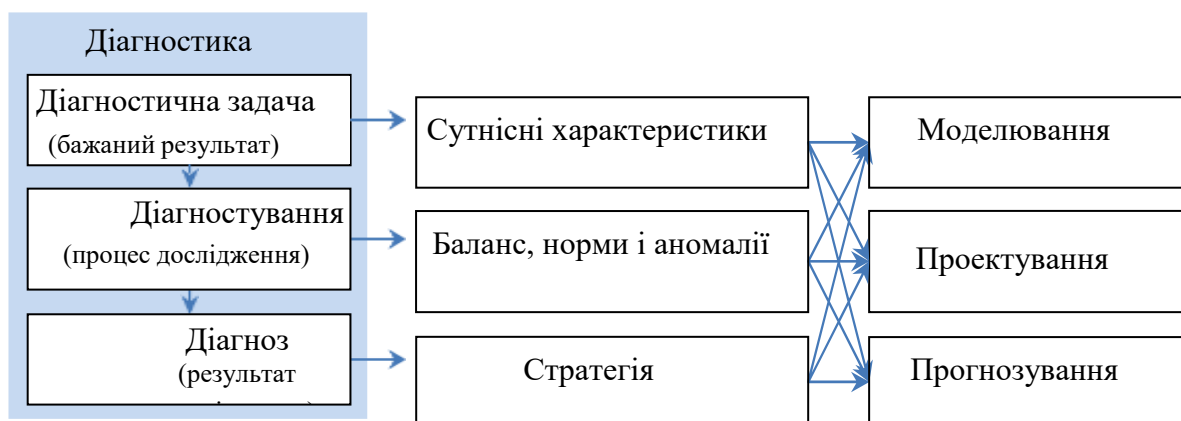

Рисунок 1 - Структура і алгоритм діагностики

Таблиця 1 - Іманентні якості та специфічні особливості діагностики

Іманентні якості	Зміст іманентних якостей	Специфічні особливості	Зміст специфічних особливостей
Цілеспрямованість	Проведення діагностики відповідно до поставленої діагностичної задачі (певної проблемної ситуації із заданих бажаним результатом)	Симптоматичність	Зорієнтованість діагностик на основні ознаки процесу, явища, об'єкту – симптоми (основні показники функціонування та розвитку)
Об'єктивність	Використання в процесі діагностики достовірної інформації про процес, явище й об'єкт	Транспарентність	Доступність, відкритість, прозорість отримання інформації та розуміння діагностичного інструментарію
Своєчасність	Урахування в процесі діагностики характеру діагностичної задачі (глибини проблемної ситуації та гостроти отримання бажаного результату)	Прогностичність	Розпізнавання в процесі діагностики комплексу змін з передбаченим майбутнього стану перспектив розвитку процесу, явища, об'єкту
Ефективність	як діагностування	Релятивність	Співставлення порівнювальних характеристик з нормою (вихідною абстракцією) або оцінка параметрів процесу, явища, об'єкту з точки зору відповідності нормативним значенням
результативність	з максимальним результатом при фіксованих витратах на постановку діагнозу		
економність	з заданим результатом та мінімальними ресурсними витратами		
надійність	з високою ймовірністю подолання виявлених відхилень в процесі функціонування та розвитку об'єкта	Обумовленість	Застосування норм до конкретних випадків, спрямованість проти основних причин виникнення проблемних ситуацій
Комплексність	Системність, взаємопов'язаність, повнота діагностичного аналізу процесів, явищ й об'єктів		

Таблиця 2 - Критичний аналіз підходів до визначення сутності поняття «економічна діагностика»

Дослідники	Підхід до тлумачення	Ототожнення суті поняття	Недоліки
А. Гаринець	Системний	Як система дій на етапі планування, що передбачає комплексне дослідження об'єкта.	– обмеженість застосування; – розбіжності в цілях пропонуваніх підходів; – відсутній інструментарій реалізації.
О. Гетьман	Процесний	Як процес установлення стану об'єкта за допомогою реалізації комплексу аналітичних процедур.	– відсутність єдиного підходу до реалізації діагностичних процедур; – складність узгодження дій на різних етапах економічної діагностики.
О. Єлець	Діагностичний	Як інструмент підвищення ефективності управління в майбутньому.	– обмеженість застосування; – відсутній інструментарій реалізації.
Т. Загорна	Системно– процесний	Як сукупність методів для досягнення цілей розвитку бізнесу.	– обмеженість застосування рамками стратегічних рішень.
Н. Заярна]	Цільовий	Як вивчення стану суб'єкта господарювання на основі аналізу і синтезу статистичної інформації з метою своєчасного виявлення недоліків та переваг, проблемних сфер діяльності і розробки заходів щодо поліпшення такого стану.	– ототожнення з діагностикою стану діяльності підприємства; – відсутній інструментарій реалізації.
І. Казачков]	Процесно– аналітичний	Як процес опрацювання інформації за допомогою спеціальних методів.	– відсутність системного викладення матеріалу із чітким зазначенням здійснюваних процедур.
Н. Салагакова	Системно– процесний	Як один із етапів процесу управління.	– в основу діагностики покладено лише окремі її складові.
О. Шубін	Лексико– семантичний та когнітивний	Як спосіб установлення характеру порушень нормального ходу господарського процесу на основі типових ознак	– обмеженість застосування.

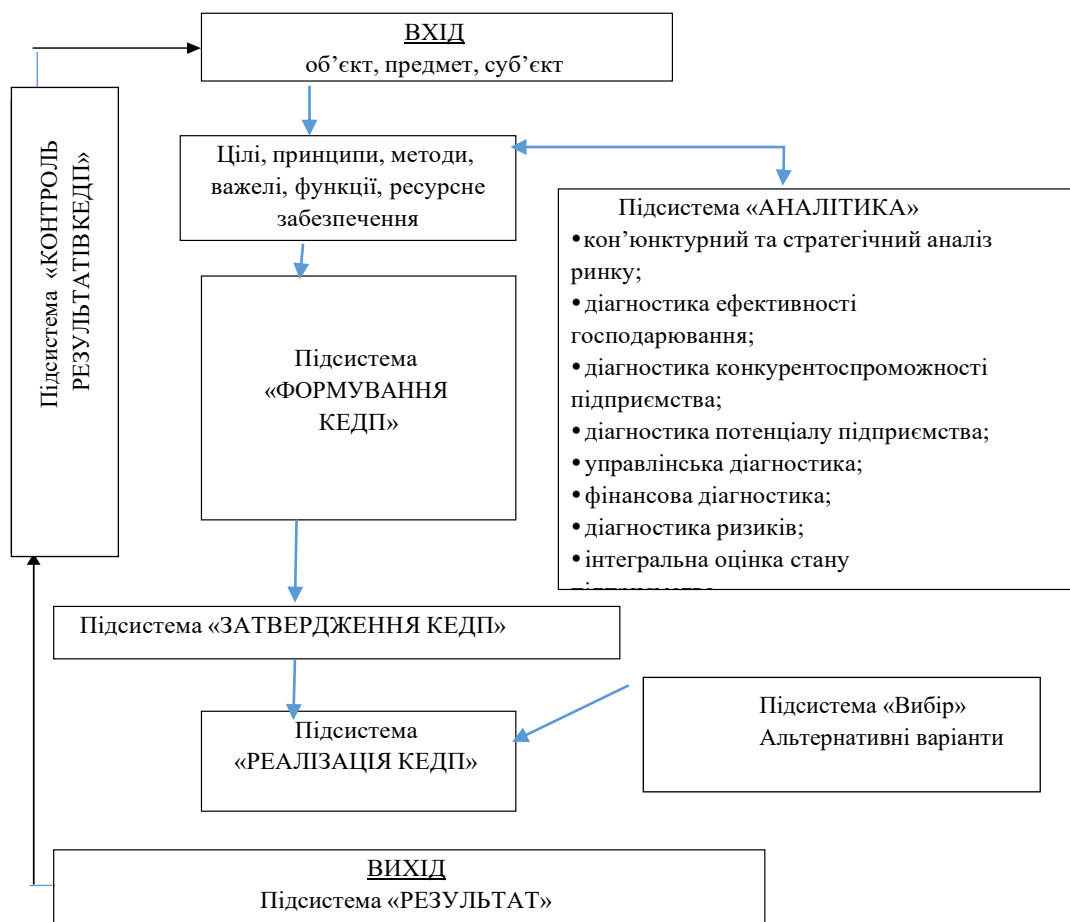

Рисунок 2 - Блок-схема механізму реалізації комплексної економічної діагностики підприємства (КЕДП)

Рисунок 3 - Динаміка індексів промислової продукції та цін виробників в Україні у 2012- 2020 рр., % до відповідного періоду попереднього року (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції; джерело: Державна служба статистики України) [48]

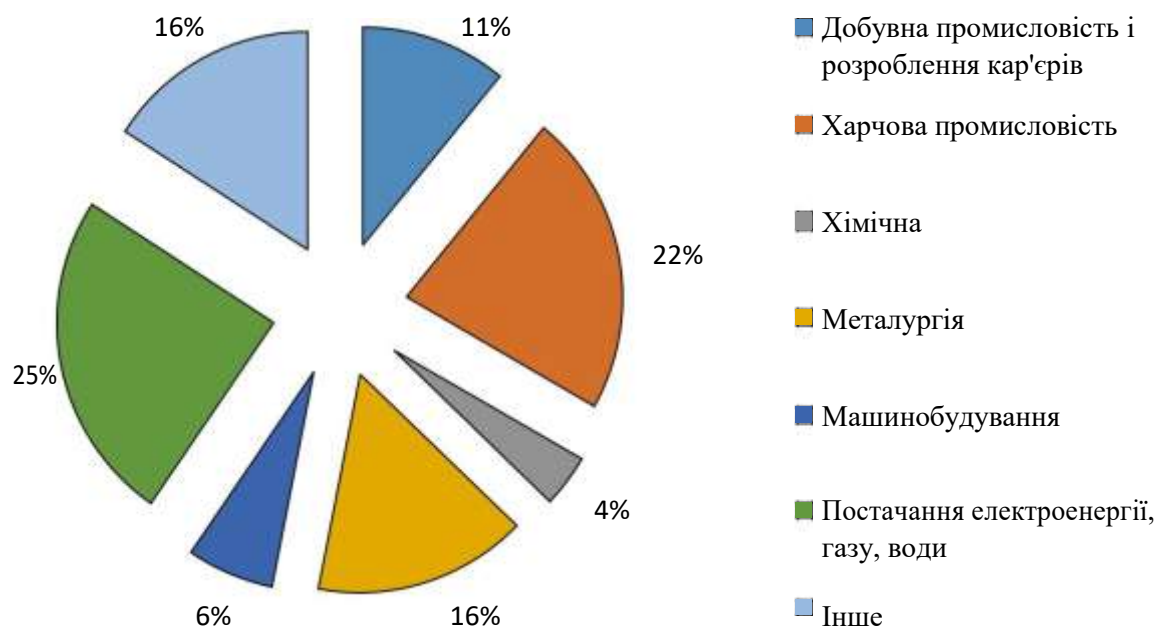

Рисунок 4 - Структура обсягу реалізованої промислової продукції у 2020 р.

Таблиця 3 - Структура капітальних інвестицій за видами промислової діяльності, %

Вид промислової діяльності	2012	2013	2014	2021	2019	2020	І пів-річчя 2021
Промисловість	100	100	100	100	100	100	100
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	27,55	28,07	24,34	22,16	23,20	21,07	20,02
Переробна промисловість	54,44	53,55	46,15	45,83	49,25	52,73	53,71
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	16,76	17,12	27,71	30,04	26,55	24,35	24,69
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,25	1,26	1,80	1,97	1,00	1,85	1,57

Таблиця 4 - Інформація про обсяги виробництва та реалізації основних видів продукції у 2020 році

№ з/п	Основні види продукції	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
		у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн)	у відсотках до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн)	у відсотках до всієї реалізованої продукції
1	Залізобетон	13,9 тис.м3	29644,9	55,6	13,9 тис.м3	36178,4	61,4
2	Бетон	18,3 тис.м3	23500,6	44,1	18,3 тис.м3	22472	38,2
3	Арматура	4,7 тонн	180,7	0,3	4,7 тонн	237,2	0,4

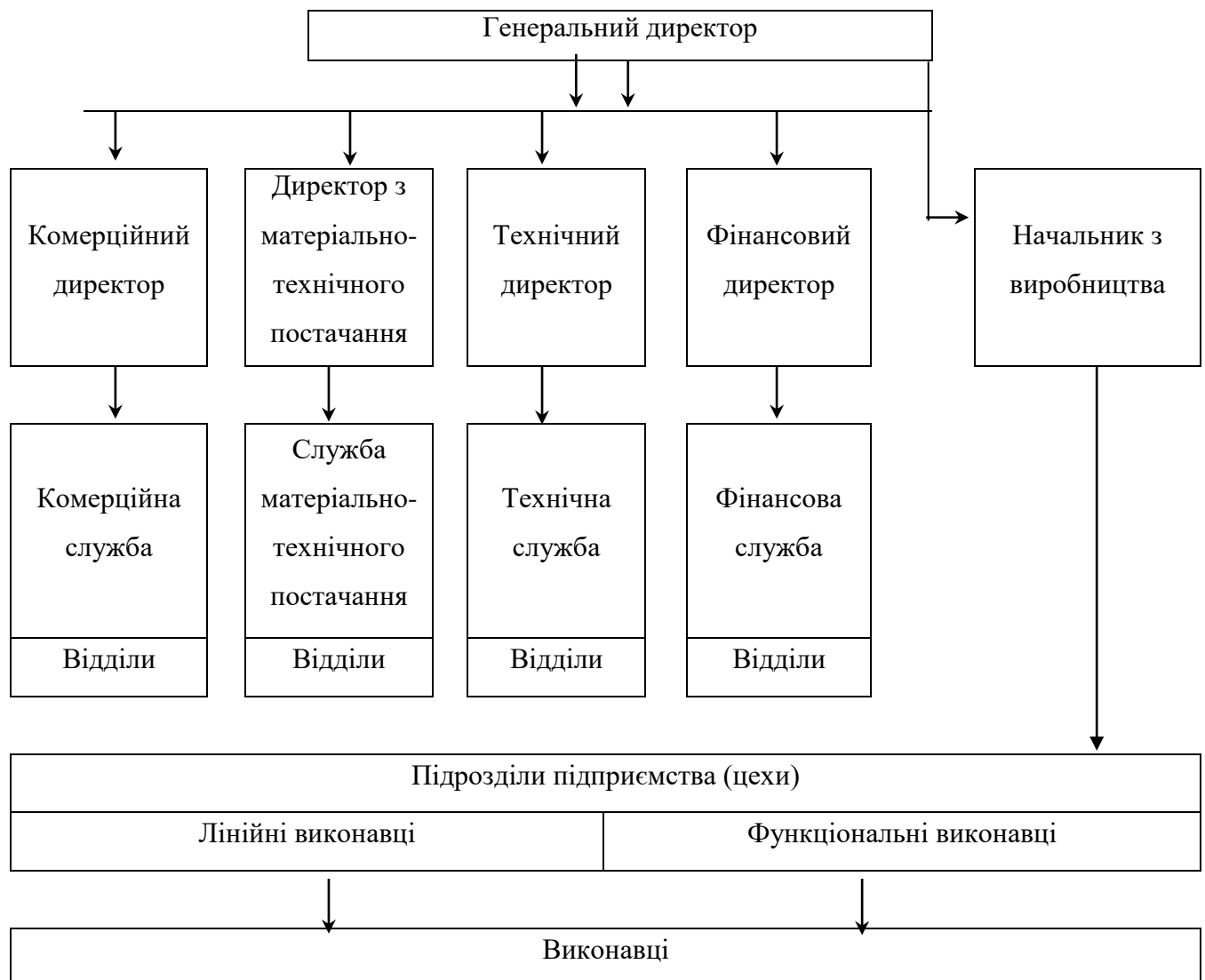

Рисунок 5 – Організаційна структура підприємства ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Таблиця 5 – Фінансові показники діяльності підприємства ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник, тис. грн	Середні значення за рік			Відхилення значень 2020 р. від 2019 р		Відхилення значень 2019 р. від 2018 р		Відхилення значень 2020 р. від 2018 р	
	2018	2019	2020	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
Усього активів, тис. грн	36019	34891	31657	-3234	-9,27	-1128	-3,13	-4362	-12,11
з них необоротні активи, тис. грн	6228	4923	3869	-1054	-21,41	-1305	-20,95	-2359	-37,88
відсотків	17,3	14,1	12,2	-1,89	-13,38	-3,189	-18,40	-5,07	-29,32
з них оборотні активів, тис. грн	29791,0	29968	27788	-2180	-7,27	177	0,59	-2003	-6,72
відсотків	82,7	85,9	87,8	1,89	2,20	3,189	3,85	5,07	6,13
Власний капітал, тис. грн	20561	21084	18452	-2632	-12,48	523	2,54	-2109	-10,26
частка у джерелах фінансування	57,1	60,4	58,3	-2,149	-3,54	3,349	5,86	1,20	2,11
Поточні зобов'язання, тис. грн	15458	13807	13205	-602	-4,36	-1651	-10,68	-2253	-14,57
частка у джерелах фінансування	42,9	39,6	41,7	2,149	5,41	-3,349	-7,79	-1,20	-2,80
Чистий прибуток (збиток)	1638	962,8	-2208	-3170,8	-329,33	-675,2	-41,22	-3846	-234,80
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	74799	86655	58887,6	-27767,4	-32,04	11856	15,85	-15911,4	-21,27

Таблиця 6 - Інформація про основні засоби ПрАТ ОЗ ЗБЗіК (за залишковою вартістю)

Найменування основних засобів	Основні засоби (тис. грн)				З них Власні основні засоби (тис. грн)				Відхилення (тис. грн)		
	на початок 2018 р.	На початок 2019 р.	На початок 2020р.	на кінець 2020 р.	на початок 2018 р.	На початок 2019 р.	На початок 2020р.	на кінець 2020 р.	Кінець 2018 від початку 2018	Кінець 2019 від початку 2019	Кінець 2020 від початку 2020
1. Виробничого призначення:	6600,0	6228,0	4923,0	3860,0	6600,0	6228,0	4923,0	3860,0	-372,0	-1305,0	-1063,0
будівлі та споруди	1438,0	2248,0	2121,0	1911,0	1438,0	2248,0	2121,0	1911,0	810,0	-127,0	-210,0
машини та обладнання	2531,0	1606,0	721,0	150,0	2531,0	1606,0	721,0	150,0	-925,0	-885,0	-571,0
транспортні засоби	1297,0	980,0	687,0	405,0	1297,0	980,0	687,0	405,0	-317,0	-293,0	-282,0
земельні ділянки	1393,0	0,0	0,0	1393,0	1393,0	0,0	0,0	1393,0	-1393,0	0,0	1393,0
інші	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
2. Невиробничого призначення:	0,0	0,0	1393,0	0,0	0,0	0,0	1393,0	0,0	0,0	1393,0	-1393,0
будівлі та споруди	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
машини та обладнання	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
транспортні засоби	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
земельні ділянки	0,0	0,0	1393,0	0,0	0,0	0,0	1393,0	0,0	0,0	1393,0	-1393,0
інвестиційна нерухомість	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
інші	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Усього	6660,0	4835,0	4923,0	3860,0	6660,0	4835,0	4923,0	3860,0	-1825,0	88,0	-1063,0

Таблиця 7 – Розрахунок показників для оцінки фінансової стійкості та рентабельності підприємства

Назва показника	Умовне позначення	Значення показника		
		2018	2019	2020
1. Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	K_A	0,571	0,604	0,583
2. Коефіцієнт фінансової залежності (концентрації залученого капіталу)	$K_{ФЗ}$	0,429	0,396	0,417
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{МВК}$	0,697	0,767	0,790
4. Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{ФР}$	0,751	0,654	0,715
5. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$K_{ДЗК}$	0	0	0
6. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$R_{ВК}$	0,080	0,046	-0,120
7. Коефіцієнт рентабельності активів підприємства	R_a	0,045	0,028	-0,070

Таблиця 8 – Оцінювання ділової активності підприємства

Показник	Середні значення за рік		
	2018	2019	2020
Усього активів, тис. грн	36019	34891	31657
Власний капітал, тис. грн	20561	21084	18452
Оборотні активи, тис. грн	29791,0	29968	27788
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	74799	86655	58887,6
Коефіцієнт оборотності капіталу (K_K^O)	2,077	2,484	1,860
Коефіцієнт оборотності власного капіталу ($K_{ВК}^O$)	3,638	4,110	3,191
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (K_{OA}^O)	2,511	2,892	2,119

Таблиця 9 Розрахунок запасу фінансової стійкості ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник	2018	2019	2020
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн	74799	86655	58887,6
Операційні витрати на обсяг реалізованої продукції, тис. грн	74081	86534,8	62944
Змінні витрати, тис. грн	51856,7	60574,36	44060,8
Постійні витрати, тис. грн	22224,3	25960,44	18883,2
Маржинальний дохід, тис. грн	22942,3	26080,64	14826,8
Коефіцієнт маржинального доходу	0,3067	0,3010	0,2518
Поріг рентабельності, тис. грн	72458,1	86255,6	74998,4
Запас фінансової стійкості, тис. грн	2340,9	399,4	-16110,8
Запас фінансової стійкості у відсотках	3,13	0,46	-27,36

Таблиця 10 – Вихідні дані для проведення факторного аналізу порогу рентабельності і запасу фінансової стійкості ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник, тис.грн	Роки			Відхилення		Відхилення	
	2018	2019	2020	2019 р. від 2018 р.		2020 р. від 2019 р.	
				абс. знач.	темп приросту, %	абс. знач.	темп приросту, %
Постійні витрати	22224,3	25960,44	18883,2	3736,14	16,81	-7077,2	-27,26
Змінні витрати	51856,7	60574,36	44060,8	8717,66	16,81	-16514	-27,26
Чистий дохід	74799	86655	58887,6	11856	15,85	-27767	-32,04
Поріг рентабельності	72458,1	86255,6	74998,4	13797,5	19,04	-11257	-13,05
Запас фінансової стійкості	2340,9	399,4	-16110,8	-1941,5	-82,94	-16510	-4133,75

Таблиця 11 – Розрахунок впливу факторів на поріг рентабельності за період 2018-2019 роки ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник	2018	2019	Прентум1	Прентум2	Відхилення Порогу рентабельності за рахунок факторів
Чистий дохід	74799	86655	86655	86655	-17115,0
Постійні витрати	22224,3	25960,4	22224,3	25960,4	9303,8
Змінні витрати	51856,7	60574,36	51856,7	51856,7	21608,7
Поріг рентабельності <i>ЧД Прентум ЧВ</i>	72458,1	86255,6	55343,13	189743,8	Разом (перевірка) 13979,5

Таблиця 12 – Розрахунок впливу факторів на поріг рентабельності за період 2019-2020 роки ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

Показник	2019	2020	Прентум1	Прентум2	Відхилення порогу рентабельності за рахунок факторів
Чистий дохід	86655	58888	58888	58888	-992578
Постійні витрати	25960,44	18883	25960,44	18883	247078,2
Змінні витрати	60574,36	44061	60574,36	60574,36	734242,4
Поріг рентабельності <i>ЧД Прентум ЧВ</i>	86255,63	74998,4	-906322	-93441,8	Разом (перевірка) -11257,2

Таблиця 13 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана

ПОКАЗНИКИ	РОКИ		
	2018	2019	2020
1. Частка оборотних активів у загальній сумі активів: Коб	0,827	0,859	0,878
2. Рентабельність активів, розрахована по чистому прибутку: Кнп	0,045	0,028	-0,070
3. Рентабельність активів, розрахована по фінансовому результату до оподаткування Кр	0,057	0,035	-0,07
4. Коефіцієнт покриття по ринковій вартості власного капіталу: Кп	0,571	0,604	0,583
5. Віддача усіх активів Кот	2,186	2,591	1,920
$Z = 1,2 \text{ Коб} + 1,4 \text{ Кнп} + 3,3 \text{ Кр} + 0,6 \text{ Кп} + 1,0 \text{ Кот}$	3,772	4,139	2,994

Таблиця 14 – Розрахунок ймовірності банкрутства за універсальною дискримінантною моделлю

ПОКАЗНИКИ	РОКИ		
	2018	2019	2020
$X_1 = \text{ГП} / \text{ЗК} = (\text{ВП} + \text{Ам}) / \text{ЗК}$	0,041	0,036	0,034
$X_2 = \text{А} / \text{ЗК}$	2,330	2,527	2,397
$X_3 = \text{ФР} / \text{А}$	0,057	0,035	-0,070
$X_4 = \text{ФР} / \text{ЧДВР}$	0,028	0,014	-0,038
$X_5 = \text{ВЗ} / \text{ЧДВР}$	0,361	0,277	0,387
$X_6 = \text{ЧДВР} / \text{А}$	2,186	2,591	1,92
$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6$	1,284	1,023	-0,334

Рисунок 6 - Загальні етапи комплексної моделі економічної діагностики

Модель системи комплексної економічної діагностики, на нашу думку, оптимально повинна включати такі елементи:

- підсистема оцінювання рівня безпеки (стійкості системи);
- підсистема діагностики загроз;
- підсистема формування адаптивної реакції.

У свою чергу зазначені підсистеми повинні охоплювати такі моделі:

1) підсистема оцінювання рівня безпеки (стійкості системи):

- модель формування системи показників комплексної оцінки рівня економічної безпеки та стійкості фінансового стану,
- модель формування режимів функціонування підприємства.

2) Підсистема діагностики загроз:

- модель визначення домінуючих загроз,
- модель оцінки здатності підприємства протистояти загрозам у різних сферах своєї життєдіяльності,
- модель визначення та прогнозування рівня фінансової стійкості та економічної безпеки на перспективу.

3) Підсистема формування адаптивної реакції:

- модель альтернативних напрямів відновлення безпечного режиму функціонування підприємства,
- модель визначення стратегії локалізації загроз для підприємства .
-

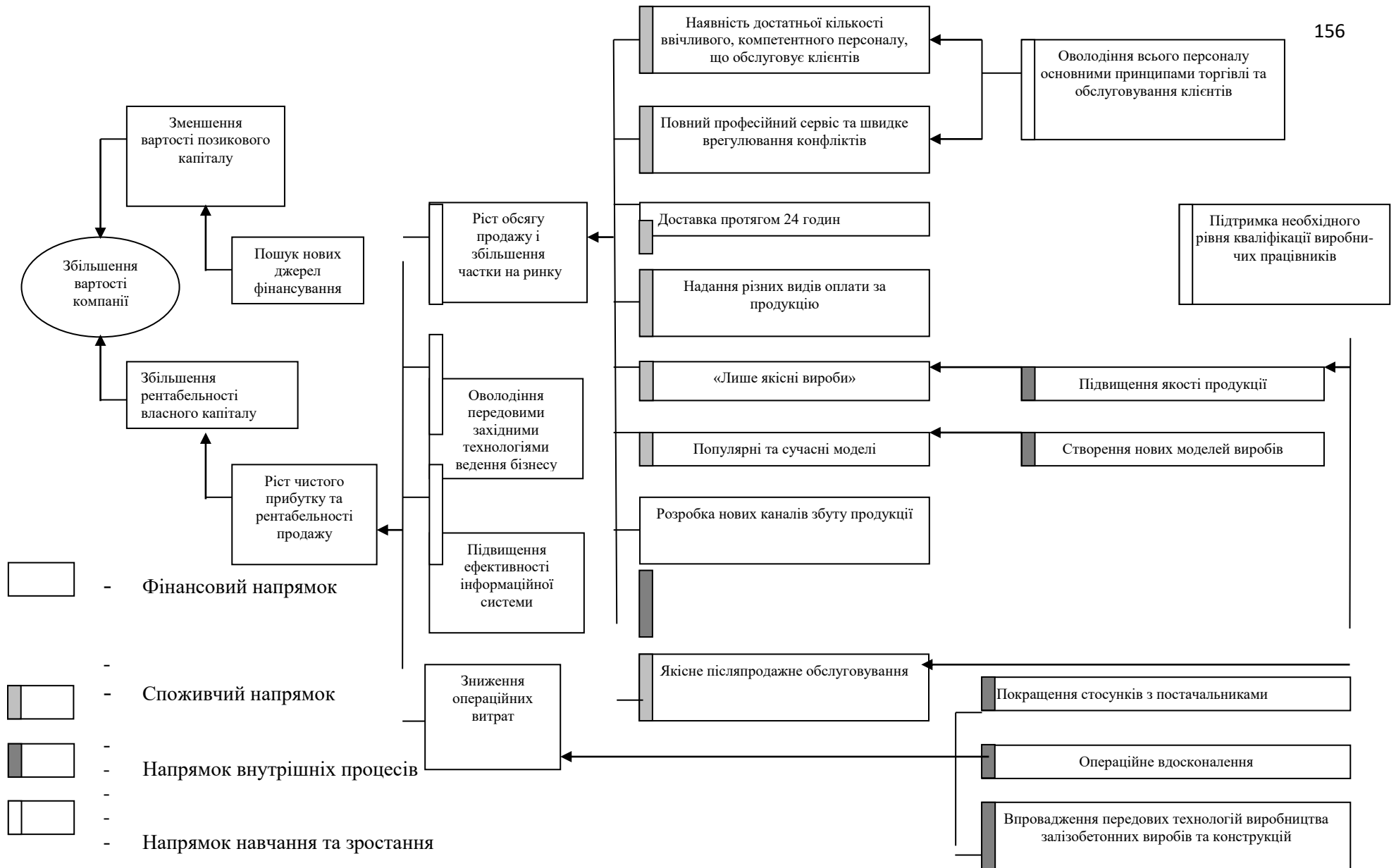

Рисунок 7 - Взаємозв'язок збалансованої системи показників для підприємства переробної промисловості

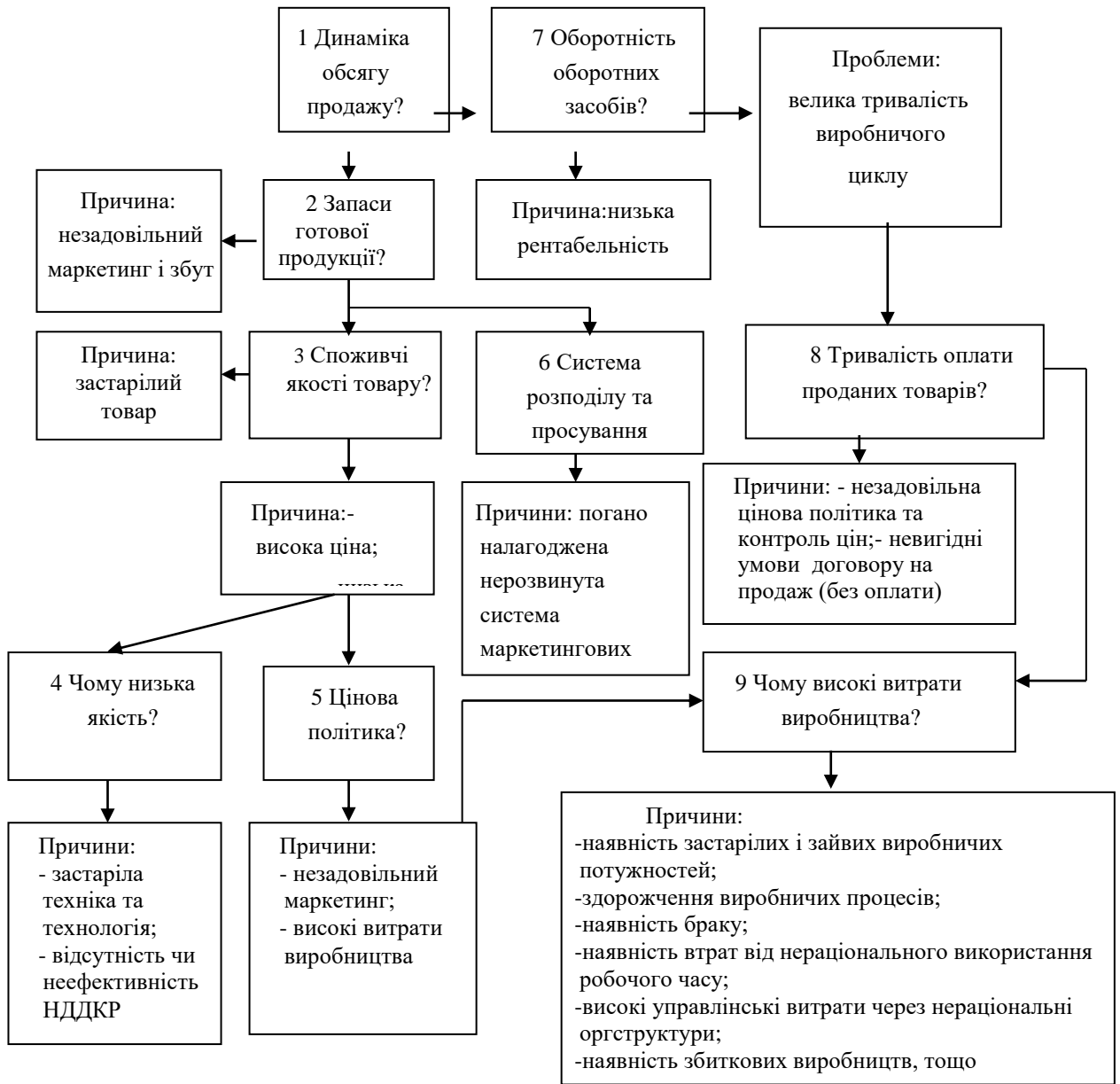

Рисунок 8 - Модель удосконалення превентивного менеджменту сучасного підприємства

Таблиця 15 - Характеристика промислового ринку та маркетингових комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК

№	Параметри	Промисловий ринок
1. Параметри виробництва і збуту		
1	Обсяг збуту на угоду	великий
2	Обсяг купівлі	великий
3	Середня вартість купівлі	висока
4	Особливості виробництва	виробництво здійснюється після підписання договору
5	Використання товару	для виробничого споживання
6	Кількість покупців	невелика
7	Вид покупця	оптові покупці
8	Географічне розподілення попиту	покупці сконцентровані географічно
2. Параметри попиту		
9	Походження попиту	вторинний попит
10	Динаміка попиту в часі	залежить від загальноекономічних тенденцій
11	Еластичність попиту	попит нееластичний
14	Мотивація покупців	раціональна
15	Процедура встановлення ціни	визначається в результаті переговорів продавця і покупця
16	Прийняття рішення про купівлю	колегіальний
3. Параметри просування продукції за рахунок маркетингових комунікацій		
17	Відносини виробника і покупця	наявність взаємовідносин
18	Методи просування	переважно персональний продаж
19	Канали розподілу	переважно прямі
20	Інформованість про товар	висока інформованість

Рисунок 9 - Банер посилання Інтернет-магазин

Таблиця 16 - Економічний прогноз використання рекламного бюджету
Інтернет-комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК , 2021 р.

Інструмент комунікації	Витрати грн.	Кількість переходів	Кількість замовлень	Кількість продажів	Конверсія (%)	Витрати на одну купівлю грн	Середня ціна кліку, грн
Контекстна реклама Google	20 000	575	104	52	50%	384,61	34,78
Банер	5000	52	17	9	52,94	555,55	96,15
Сервіс «Веб-догістика»	10000	40	12	7	58,33	1428,57	250
Рекламний блок	5000	63	43	17	39,53	294,12	79,37
Всього	40000	730	176	85	-	-	
Середнє значення	-	-	-	-	50,2	665,71	115,08

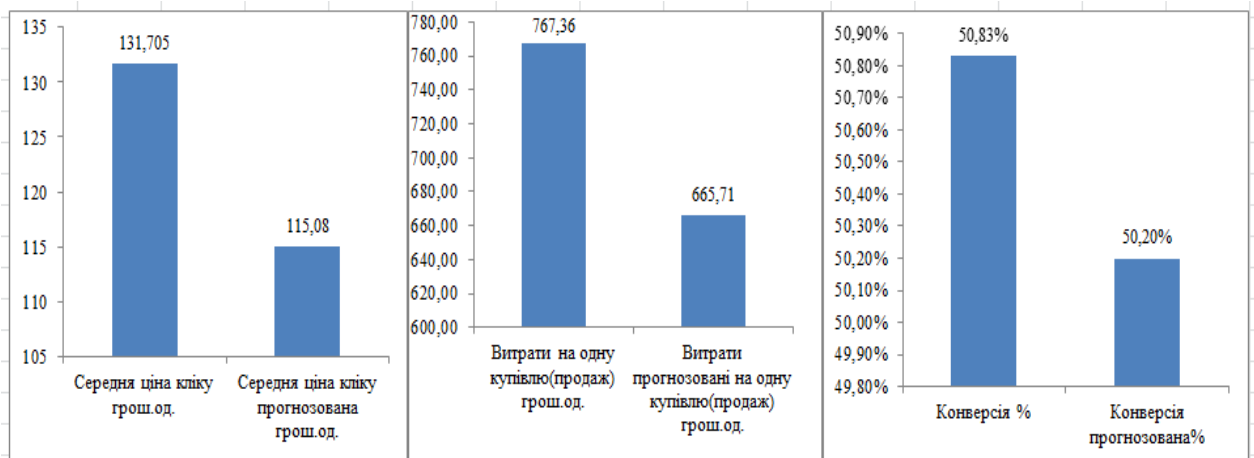

Рисунок 10 - Економічний прогноз використання рекламного бюджету Інтернет-комунікацій ПрАТ ОЗ ЗБЗіК ,2021р.

Таблиця 17 – План рекомендацій, який потрібно впровадити на підприємстві з метою підвищення ефективності менеджменту підприємства та покращення результатів його діяльності

Найменування та зміст заходу, що пропонується	Відповідальні за реалізацію заходу	Терміни виконання	Витрати, тис. грн.	Економічний та інші види ефектів, тис. грн	Примітка
Скорочення рівня витрат на збут, зокрема рекламу	Економічний відділ підприємства	2 місяці	-	16	
Зростання обсягів реалізації за рахунок оптимізації маркетингової діяльності	Відділ маркетингу	6 місяців		960	
Зростання обсягів прибутку за рахунок посилення інноваційної діяльності	Виробничий відділ підприємства	2 місяці	145	210	(витрати-вартість технології)
зростання обсягів прибутку за рахунок підвищення якості продукції	Відділ маркетингу та виробничий відділ підприємства	6 місяців	295	4125	(витрати-маркетингові витрати)
Разом			450	5311	

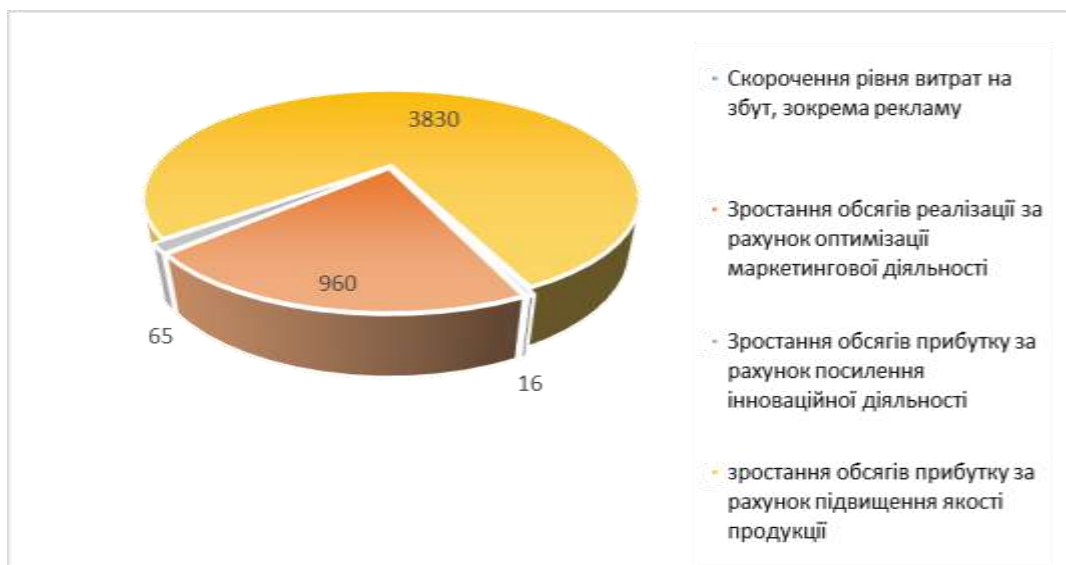

Рисунок 11 – Частка наведених резервів в загальній сумі резервів

Додаток Д

Концептуальна модель системи діагностики фінансового потенціалу підприємства

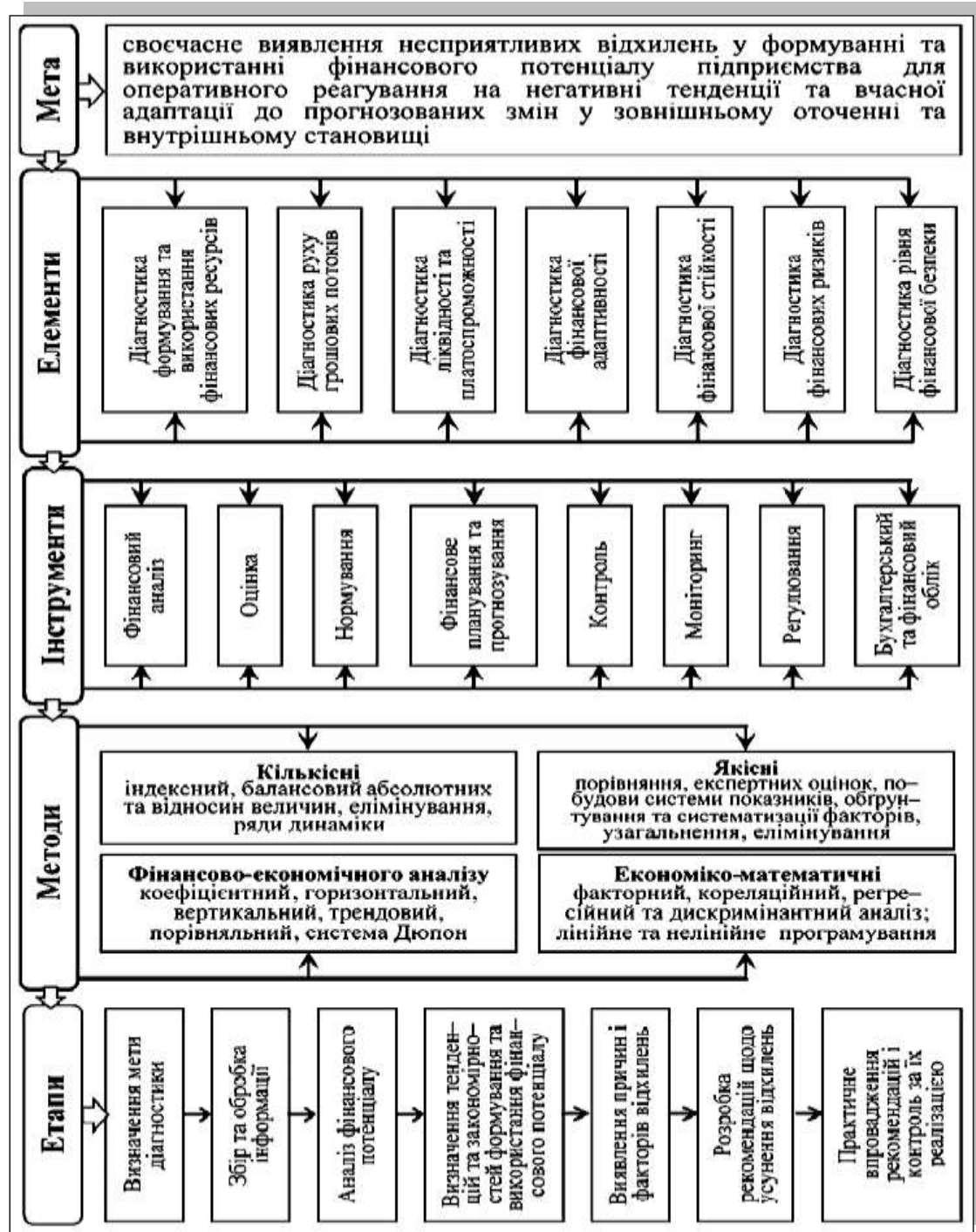

Рисунок 1 - Концептуальна модель системи діагностики фінансового потенціалу підприємства [53]